

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**SOCIÁLNÍ PRÁCE JAKO VÝZNAMNÝ RYS
METODISTICKÉHO Hnutí V JEHO POČÁTCÍCH**

**SOCIAL WORK AS A SIGNIFICANT FEATURE OF
METHODISM IN ITS ORIGINS**

Vedoucí práce:
ThDr. Kamila Veverková Th.D.

Autor:
Bc. Lenka Rendošová

Praha 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato diplomová práce byla umístěna v Ústřední knihovně UK a používána ke studijním účelům.

V Praze dne 30. 6. 2012

Bc. Lenka Rendošová

PODĚKOVÁNÍ

Chcem sa úprimne poďakovať vedúcej diplomovej práce ThDr. Kamile Veverkovej, ThD. za jej odborné vedenie, konzultácie a za láskavý prístup.

Bc.Lenka Rendošová

ANOTACE

Táto diplomová práca sa zaoberá prejavmi sociálnej činnosti metodistického hnutia v jeho počiatkoch. Začína opisom obdobia, v ktorom sa zrodilo metodistické hnutie, potom sa zameriava hlavne na opis života a diela Johna Wesleyho. Ďalšia časť charakterizuje základné pojmy týkajúce sa sociálnej práce a uvádza prehľad konkrétnych sociálnych činností prvých metodistov. Nakoniec autorka uvádza stručnú charakteristiku dokumentov Sociálne zásady a Sociálne vyznanie a ponúka stručný prehľad sociálnej činnosti metodistickej cirkvi na Slovensku a v Čechách.

ANNOTATION

This graduation thesis deals with the manifestations of social activity Methodism in its origins. It starts with a description of the period in which the Methodist movement was born, it focuses mainly on the description of the life and works of John Wesley. The next section describes the basic concepts related to social work and provides an overview of particular social activities of the first Methodists. Finally, the author presents a brief description of the documents Social principles and Social creed and provides a brief overview of the social activities of the Methodist Church in Slovakia and the Czech Republic.

Klíčové slová:

Methodismus - sociální práce - Wesley - Sociální zásady - Sociální vyznání

Key words:

Methodism - social work - Wesley - Social principles - Social creed

OBSAH

0 ÚVOD	6
1 POZADIE DOBY	8
1.1 Hospodárske pomery	8
1.1.1 Priemyselná revolúcia	9
1.1.2 Poľnohospodárska revolúcia	10
1.1.3 Dôsledky priemyselnej aj poľnohospodárskej revolúcie	12
1.2 Nástup „Nového veku“	14
1.2.1 Vplyv osvietenstva na myslenie vtedajšej spoločnosti	14
1.2.2 Vplyv deizmu na predstavy ľudí o Bohu	16
1.3 Anglikánska cirkev na pozadí doby	18
1.3.1 Úpadok mravov	19
1.3.2 Náboženské spoločnosti	20
2 VZNIK METODISTICKÉHO HNUZIA	21
2.1 Život Johna Wesleyho (1703– 1791)	21
2.1.1 Obdobie v rokoch 1703– 1738	21
2.1.2 Obdobie v rokoch 1738– 1791	25
2.2 Dielo Johna Wesleyho	28
2.2.1 Spisy týkajúce sa sociálnej činnosti	28
2.2.2 Pramene sociálnej etiky Johna Wesleyho	29
2.3 Ďalší predstavitelia raného metodizmu	32
2.4 Vznik metodistickej cirkvi	38
3 PREHLAD SOCIÁLNEJ ČINNOSTI PRVÝCH METODISTOV	40
3.1 Definícia pojmov a sociálna charakteristika doby	40
3.1.1 Pojmové vymedzenie	41
3.1.2 Stav sociálnych pomerov 18.storočí	42
3.2 Sociálne aktivity členov Svätého klubu	46
3.3 Praktická pomoc chudobným	48
3.4 Zakladanie škôl a pedagogická činnosť	51
3.5 Úsilie o zrušenie otroctva	53
3.6 Starostlivosť o väzňov a väzenská reforma	55
3.7 Evanjelizačná činnosť	57
4 SÚČASNOSŤ METODISTICKÉHO HNUZIA	59
4.1 Analýza dokumentov Sociálne zásady a Sociálne vyznanie Evanjelickej cirkvi metodistickej	59
4.1.1 Vznik dokumentov	60
4.1.2 Analýza dokumentov	61
4.2 Súčasnosť– prelom 20.-21.storočia	66
5 ZÁVER	69
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	71
ZOZNAM PRÍLOH	70
SUMMARY	104

0 ÚVOD

Súčasná doba je charakteristická veľkým rozmachom sociálnych vied, čo vyplýva z celkovej hospodárskej a spoločenskej situácie vo svete. Jednotlivec, spoločnosť a predovšetkým cirkvi musia dennodenne čeliť a dynamicky reagovať na neustále sa meniacu spoločnosť a problémy s nimi spojené ako sú napr. zamestnanosť, migrácia, zdravotná starostlivosť, vzdelanie, sociálna pomoc. Súčasný stav sociálnej a diakonickej pomoci sa postupne vykryštalizoval na pomerne vysokú úroveň. K tomu však, aby sa sociálna pomoc ľuďom mohla neustále zlepšovať, je dôležité poznať jej historický vývoj.

V tejto práci sa nechceme zamerať na skúmanie sociálnej práce ako vednej disciplíny, ale zámerom je skúmať jednu z jej foriem, ktorá začala v 18. storočí v Anglicku. Vo všeobecnosti bolo 18. storočie známe svojou nepriaznivou sociálnou situáciou obyvateľstva nielen v Anglicku, ale v takmer v celej Európe. Bolo to obdobie veľkých zmien, ktorých výsledkom bola priemyselná revolúcia v Anglicku alebo Veľká francúzska revolúcia.

Cieľom tejto práce je skúmať konkrétne prejavy sociálnej činnosti prvých metodistov a zároveň porovnať, ako sa tieto prejavy prejavujú v súčasnom metodizme. Pod pojmom prví metodisti máme na mysli časové obdobie spadajúce výlučne do obdobia 18. storočia. Robíme tak na základe tej skutočnosti, že zakladateľ hnutia John Wesley žil v tomto období.

Motívom pre výber práce je získať prehľad sociálnych činností prvých metodistov a získaný prehľad porovnať s konkrétnymi sociálnymi aktivitami metodistov na Slovensku a čiastočne v Českej republike.

Zadanú problematiku spracujeme nasledovne: V prvej časti budeme stručne charakterizovať obdobie, v ktorom metodizmus vznikol, aby sme videli, aké spoločensko- hospodárske vplyvy

stáli pri jeho zrode. V druhej časti sa budeme venovať životu a dielu zakladateľa metodistického hnutia, aby sme poukázali na jeho zdôrazňovanie sociálneho akcentu v kresťanstve. V tretej časti uvidíme prehľad konkrétnych sociálnych činností, ktoré boli bežnou praxou prvých metodistov. V poslednej štvrtej časti uvidíme stručnú analýzu dokumentov Sociálne zásady a Sociálne vyznanie, ktoré je výsledkom neustálej sociálnej aktivity metodistov. Zároveň tu uvidíme stručný prehľad sociálnych činností, ktorým sa venujú metodisti na Slovensku a v Českej republike v súčasnosti.

Predpokladáme, že pri komparácii sociálnych činností metodistov pri zrode hnutia a metodistov v súčasnosti, nám vyplynú podstatné odlišnosti vyplývajúce zo súčasného stavu sociálnej práce.

Pri práci budeme používať metódy: literárny výskum, analýza a komparácia.

1 POZADIE DOBY

K lepšiemu pochopeniu Wesleyho života, jeho diela a predovšetkým sociálnej činnosti, ktorá je predmetom nášho záujmu je nutné, aby sme bližšie popísali obdobie, v ktorom Wesley pôsobil a zároveň položil základy hnutia, ktoré pretrvalo až doteraz.

Osemnásťte storočie predstavovalo obdobie veľkých zmien- je to obdobie transformácie spoločnosti do nového sveta, a preto sa v tejto kapitole budeme bližšie venovať hospodárskym pomeroch, ktoré vládli v Anglicku v tomto období; ďalej filozofickému pozadiu doby, ktorá výrazným spôsobom ovplyvnila náboženské vnímanie vtedajšej spoločnosti; a v neposlednom rade chceme urobiť stručnú charakteristiku pomerov anglikánskej cirkvi, ktorá predstavovala akýsi vieroučný základ, na základe ktorého sa zrodilo nové hnutie- metodizmus.

1.1 HOSPODÁRSKE POMERY

V období Wesleyho života bolo Anglicko zmietané neustálymi spoločenskými zmenami, ktoré menili tvar a charakter celej anglickej spoločnosti. Je to doba, kedy nastáva prechod od feudálneho ku kapitalistickému zriadeniu spoločnosti.

Jedným z najdôležitejších faktorov, ktoré hlboko poznamenali hospodársku situáciu v Anglicku v 18. storočí, bol vznik Anglickej Banky (Bank of England), ktorá bola založená koncom 17. storočia (konkrétne v rokoch 1694-1695).¹ S jej vznikom sa spája rozvoj daňového systému a zároveň kapitalistického zriadenia spoločnosti, ktoré pomaličky vytlačilo do úzadia doterajší zastaralý feudálny systém.

¹ KENNETH, O.Morgan. Dějiny Británie. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, s.320

V dôsledku toho sa bohatší ľudia stávali ešte bohatšími a chudobní naopak ešte chudobnejšími.

Anglicko sa v spolupráci s Holandskom (po vytvorení personálnej únie) stalo svetovou a koloniálnou veľmocou. Za ďalší z dôležitých faktorov považujeme obrovský rozmach technických objavov a agrárnych inovácií, ktoré vyústili do dvoch revolúcií- priemyselnej a poľnohospodárskej. Okrem toho sa neustále zvyšoval počet obyvateľov, čo výraznou mierou prispelo k zhoršujúcej sa sociálnej situácii v krajine. Odhaduje sa, že počet obyvateľov Anglicka a Walesu sa v období od r.1702 až po r.1801 zvýšil z približne 5,5 milióna na 9 miliónov.²

Okrem vyššie spomenutých zmien nastáva aj nová éra v informovanosti obyvateľstva. V r. 1702 (čiže rok pred Wesleyho narodením) začala Elizabeth Malletová vydávať prvý anglický denník *Daily Courant*, ktorý však ukončil svoju činnosť r.1735. Okrem neho sa v stále väčšej obľube vydávali obežníky, tzv. newsletters.³

1.1.1 Priemyselná revolúcia

Nástup priemyselnej revolúcie sa spája s objavením nových technických vynálezov. Či už spomenieme Jamesa Watta a jeho vynález parného stroja, Johna Kaya a jeho mechanický lietajúci člnek na zdokonalenie krosien alebo pánov Jamesa Hargreavesa a Samuela Cromptona, ktorí zase vynášli spriadacie stroje, ktoré sa začali hojne využívať v mestských továrňach. Táto technická vymoženosť umožnila, aby spracovanie ovčej vlny bolo menej nákladné, a tým pádom mohla výroba výrazne zlacnieť. Textilná výroba sa začala centralizovať iba v mestách a to na druhej strane spôsobilo negatívny efekt na vidieku, kde

² SCHNEEBERGER, Vilém D. Kořeny sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2003. s.5

³ URL:<<http://www.newspapers.co.uk/history-of-newspapers/>>[cit.2012-03-01].

nastáva úpadok až takmer úplné zrušenie textilného priemyslu.⁴ V mestských továrňach nastáva pre textilný priemysel obdobie zlatého veku. Nastalo hromadné zavádzanie strojov do výroby, ktorá sa výrazným spôsobom urýchlila. Okrem toho sa neustále zlepšujú techniky spracovania nerastných surovín- predovšetkým železa a z Anglicka sa stáva líder v hodnotení producentov železa v celej Európe.⁵ Vďaka priemyselnej revolúcii sa Anglicko vo veľmi krátkej pretransformovalo na prvú priemyselnú krajinu sveta. Obrovský rozmach priemyselnej výroby ovplyvnil migračné vlny obyvateľstva, ktorí sa začali nekontrolovane sťahovať na miesta, kde mali záruku akej- takej obživy. Cieľom ich sťahovania boli mestá s ich továrňami a takisto banícke oblasti, ktoré ponúkali prácu v sektore ťažby a spracovania nerastných surovín.

1.1.2 Poľnohospodárska revolúcia

Okrem priemyselnej revolúcie sa Anglickom prehnala aj revolúcia s prívlastkom poľnohospodárska, ktorej podstata spočívala v tom, že sa ukončil proces oplocovania obecnej poľnohospodárskej pôdy. Táto revolúcia ohradila voľnú poľnohospodársku pôdu plotom a takisto zabezpečila to, aby jednotlivé polia boli upravené do pravého uhla. To poľnohospodárom umožnilo, aby vo veľkej miere využívali vedecké striedanie osevu s pastvou, na ktorej sa mohol pásť tučný dobytok. Tým si zabezpečili vyššiu produktivitu poľnohospodárskej výroby. Okrem toho premieňali zalesnenú miesta na ornú pôdu, čo malo za následok, že sa takmer v celom Anglicku začala pestovať pšenica. Súčasťou poľnohospodárskej revolúcie bola aj pozemková daň, ktorá bola vo výške štyroch šilingov z každej libry. Táto daň veľmi dopadla ako ťaživé

⁴ SCHNEEBERGER, Vilém D. Kořeny sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2003. s.5

⁵ TREVELYAN, G.M. English Social History. London: Longmans, Green and Co., 1942. s.471

bremeno na jednotlivé statky, ktoré boli už tak či tak zasiahnuté poľnohospodárskou krízou.

1.1.3 Dôsledky priemyselnej aj poľnohospodárskej revolúcie

Obe tieto revolúcie, priemyselná aj poľnohospodárska, prebiehali súbežne a navzájom sa ovplyvňovali. Noví priemyselníci mohli svoje výnosy z poľnohospodárskej činnosti investovať do rozširovania továrenskej výroby, čím mohli zamestnať vyšší počet ľudí, ktorí sa v húfoch opúšťali vidiecke sídla za vidinou lepšieho života v meste. Na druhej strane vyššia priemyselná výroba umožňovala majiteľom tovární znásobovať svoj majetok investovaním v poľnohospodárskej oblasti práve na vidieku. To malo za následok, že majetní priemyselníci neustále zväčšovali svoje pozemky skupovaním ďalších pozemkov od chudobnejšieho obyvateľstva, ktoré sa stávalo ešte chudobnejším. Väčšie pozemky im totiž umožňovali lepšie obrábať pôdu a zvyšovať pôdne výnosy.

Drobní poľnohospodári pod tlakom veľkostatkárov boli nútení zanechať svoje polia a prišli o svoje zamestnanie. Ich jediným východiskom bolo presťahovanie sa do miest, kde mali možnosť zamestnať sa v továrňach alebo v baníckych oblastiach. Kde však po veľmi krátkom čase nastal nadbytok pracovnej sily, čo spôsobilo rapídny pokles ceny pracovnej sily. Počet chudobných sa neustále zvyšoval.

Rozvoj bankovníctva umožnil obyvateľom, aby si vzali z banky pôžičku, ale tú chudobní ľudia takmer nikdy nedostali, pretože nemali žiaden majetok, ktorým by mohli banke ručiť. V podstate podnikať a zlepšovať svoju životnú úroveň mohli iba majetnejší obyvatelia, ktorí začali stále viac a viac vykorisťovať už aj tak zbedačené obyvateľstvo, ktorí boli ochotní pracovať aj za minimálnu mzdu, aby mali z čoho užiť svoje rodiny. Bežná pracovná doba bola 14 hodín aj viac. Dokonca nebolo vôbec nezvyčajné vidieť pracovať v továrňach a banských šachtách ženy a dokonca aj malé deti, ktoré tým pádom nemali takmer žiadnu šancu študovať a zlepšiť svoje vyhliadky do budúcnosti. Z uvedeného nám vyplýva, že tieto

obojsstranne sa ovplyvňujúce revolúcie mali za následok meniaci sa život celej anglickej spoločnosti.⁶

⁶ SCHNEEBERGER, Vilém D. Kořeny sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2003. s.7

1.2 NÁSTUP „NOVÉHO VEKU“

Nástup „Nového veku“, ako je zvyčajne 18.storočie označované mnohými mysliteľmi vtedajšej aj súčasnej doby, so sebou okrem neuveriteľného technického pokroku priniesol aj mnohé nástrahy, s ktorými sa musel moderný človek popasovať najlepšie ako vedel. Jednou z najväčších prekážok, ktoré sa pred moderného človeka postavili, bola zmena náboženského myslenia. Rodí sa obdobie vlády rozumu, a preto je 18.storočie známe ako storočie osvietenstva alebo aj vek rozumu.

1.2.1 Vplyv osvietenstva na myslenie vtedajšej spoločnosti

Pojem osvietenstvo, ktorý sa začal bežne používať až v závere 19.storočia, dlhé roky vzdoroval presnému zadefinovaniu tohto pojmu. Vždy sa chápalo ako určitý otvorený pojem, ktorý v sebe zahŕňa okruh ideí, ktorých spoločným menovateľom je slobodné a tvorivé používanie rozumu pri prekonávaní starých mýtov, ktoré v minulosti údajne zotročovali jednotlivca aj celú spoločnosť.⁷ Ďalší pokus o definíciu uvádza Kant, ktorý osvietenstvo charakterizuje ako „oslobodenie človeka z jeho dobrovoľne zvoleného poručníctva. Poručníctvo je neschopnosť používať svoj rozum bez riadenia iného. Samovoľnosť tohto poručníctva nespočíva v nedostatku rozumu, ale v nedostatku rozhodnosti, ale v nedostatku rozhodnosti používať ho bez riadenia iného. Odváž sa rozmýšľať!- to je mottom osvietenstva.“⁸

Osvietenstvo nadviazalo na myšlienkové pozadie renesančného humanizmu, kde v centre jeho záujmu stál človek s jeho nadaním a hlavne rozumom. Humanizmus ako hnutie, ktoré sa objavuje na začiatku 14.storočia, sa snažilo obnoviť

⁷ MCGRATH, Alister E. Blackwellova encyklopédie moderného kresťanského myšlení. Praha: Návrat domů, 2001, s.328

⁸ HANES, Pavel. Dejiny kresťanstva. Banská Bystrica: ZEC, 1998, s.334

hodnoty klasického Grécka a Ríma v politike, umení, ale hlavne v spôsobe myslenia. Náboženstvo sa začalo medzi ľuďmi chápať ako čistá formalita a bola tu tendencia sústreďovať sa na každodenný pozemský život človeka. Cirkev nechtiac začala strácať na vplyve a zároveň na kontrole, ktorú dovtedy mala nad takmer nad celou spoločnosťou. Toto hnutie bolo neskôr vytlačené do úzadia pod vplyvom náboženských hnutí, ktoré prebehli Európou v 16.storočí, ale jeho myšlienky nikdy nevymizli a v úzadí čakali na chvíľu, kedy sa budú môcť opäť naplno previť. Tá pravá chvíľa nastala práve v 18.storočí, keď si tieto humanistické myšlienky našli živnú pôdu práve v myšlienkovom smere osvietenstva, ktoré sa naplno prejavilo v Anglicku, ktoré vďaka novým vedeckým objavom, bolo predpripravené na obdobie, v ktorom budú kralovať prírodné vedy a historicko-filologická kritika.⁹

Osvietenstvo si určilo za cieľ aplikovať pravidlá rozumu na všetky aspekty života jednotlivca aj celej spoločnosti. Nebolo možné prijať nijakú ideu, nijakú novú myšlienku, ktorá by najskôr neprešla kontrolou rozumu. V konečnom dôsledku sa stalo prostredím, v ktorom žila a reflektovala svoju vieru kresťanská cirkev. Osvietenstvo využilo v svoj prospech hlavne únavu z konfesiónálnych hádok a predovšetkým nezastaviteľný technický pokrok. Veľmi rýchlo sa ujal práve v Anglicku, ktoré patrilo k slobodným krajinám Európy a kde mali osvietenské princípy vhodné podmienky na aklimatizáciu, ktoré mali svoj pôvod v slobodomilovnom voľnomyšlienkarstve.

Podľa Procházku moderný človek už neklačí pred Bohom, ale pred bohyňou rozumu.¹⁰ Totiž podľa starého konceptu, starého svetonázoru, bol svet považovaný za miesto, v ktorom vládne diabol, a preto sa človek utiekal k Bohu ako k jedinej intencii, ktorá ho môže zachrániť. Naopak osvietenstvo na rozdiel od predchádzajúceho obdobia tvrdilo, že vo svete

⁹ HANES, Pavel. Dejiny kresťanstva. Banská Bystrica: ZEC, 1998, s.334

¹⁰ PROCHÁZKA, Pavel. Duchovná skúsenosť a komunikácia evanjelia. Banská Bystrica: ZEC, 1999. s.37

nevládne diabol, ale človek, ktorému nič iné nechýba, iba poznanie pravdy, ktorú je schopný odhaliť prostredníctvom svojho rozumu.

1.2.2 Vplyv deizmu na predstavy ľudí o Bohu

Myšlienky osvietenstva sa v Anglicku pretavili v podobe filozofického smeru deistov. V období nástupu „Nového veku“ sa v Anglicku definitívne rúca stredoveký koncept Európy ako „Corpus Christianum“. Namiesto toho sa dostáva do nebezpečného područia ideológie deistov, ktorých zakladateľom bol Herbert z Cherbury (1583- 1648), ktorý vo svojom diele De Veritate (O pravde), z r.1624, uviedol všeobecné náboženské predstavy, ktoré podľa neho ľudia vtedajšej doby získali bez akéhokoľvek zvláštneho zjavenia a stali sa akýmisi doktrínami deizmu: 1. viera v najvyššiu bytosť, 2. povinnosť uctievania najvyššej bytosti, 3. povinnosť etického správania, 4.nutnosť pokánia z hriechov a 5. odmena alebo trest v budúcom živote.¹¹

Deizmus vznikol ako reakcia na náboženskú neurčitosť a pluralitu vtedajšieho obdobia súčasne.¹² Keďže v 17.storočí sa stabilizovalo rozdelenie západného kresťanstva na protestantizmus a katolicizmus, všetkým bolo zrejmé, že kresťanstvo preto nebude mať jedinú normu viery (Tradíciu, Písmo) pre riešenie dogmatických sporov. Mnohí myslitelia a medzi nimi aj John Locke (1632- 1704) sa snažili nájsť akýsi spoločný kľúč, na základe ktorého by bola možná diskusia medzi týmito novovzniknutými tábormi kresťanského sveta. Týmto kľúčom sa podľa Locka mal stať ľudský rozum, ako jediná substancia, na ktorú je možné sa objektívne spoľahnúť. Lock síce nebol deista, ale vytýčil líniu, podľa ktorej sa myšlienky deizmu ďalej vyvíjali. Na rozdiel od niektorých

¹¹ PROCHÁZKA, Pavel. Duchovná skúsenosť a komunikácia evanjelia. Banská Bystrica: ZEC, 1999. s.36

¹² MCGRATH, Alister E. Blackwellova encyklopedie moderního křesťanského myšlení. Praha: Návrat domů, 2001, s.73

francúzskych osvietenecov Locke neodmieta náboženstvo, pretože usudzuje, že môže veľmi pozitívne vplývať na fungovanie štátu a celkové správanie sa ľudí.¹³

Základná predstava deistov o Bohu spočíva v tom, že vidia Boha ako „hodinára“ a svet ako „hodiny“. Boh- hodinár síce svet- hodiny vytvoril a natiahol, ale viac sa už o ne nestará. Deisti neskôr okrem možnosti Božieho priameho zasahovania do sveta popreli aj všetky tie kresťanské články učenia, ktoré nebolo možné verifikovať na základe rozumu. Konkrétne išlo o učenie o Trojici, o inšpirácii Biblie, o inkarnácii, vykúpení,...¹⁴ Tieto kroky iba pripravili pôdu pre ďalšie prehĺbenie vplyvu racionalizmu.

Snahou deistov bolo to, aby aj jednoduchý človek bol schopný na základe rozumu rozlišovať medzi náboženstvom a poverou a aby si sám, bez zásahov cirkevnej vrchnosti, vytvoril svoju náboženskú predstavu, ktorá nebude odporovať rozumu.

Deizmus z hľadiska morálky presadzoval „rozumné a tolerantné“¹⁵ náboženstvo. Úplne odmietal a odsudzoval akékoľvek prejavy náboženského entuziazmu a prenasledovania. Deizmus ovplyvnil Anglicko až natoľko, že jeden z najväčších francúzskych osvietenenských filozofov Voltaire sa o ňom vyjadril, že je to „najbezbožnejšia krajina na svete“ a kde „ak niekto len spomenie náboženstvo, každý sa len smeje.“¹⁶

¹³ MATOUŠEK, Oldřich a kol. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2001, s.58

¹⁴ HANES, Pavel. Dejiny kresťanstva. Banská Bystrica: ZEC, 1998, s.335

¹⁵ Tamtiež, s.336

¹⁶ MURRAY, Iain H: The Puritan Hope. Edinburgh: Banner of Truth, 1990, s.112

1.3 ANGLIKÁNSKA CIRKEV NA POZADÍ DOBY

Anglikánska cirkev (Church of England) bola v 18.storočí známa svojou učenosťou, kultivovanosťou a toleranciou v učení.¹⁷

Z anglickej histórie vieme, že vznik anglikánskej cirkvi bol podmienený osobnými záujmami anglického panovníka Henricha VIII. (1509-1547), ale aj snahou cirkevných a politických hodnostárov vymaniť sa spod vplyvu pápeža a tiež stále narastajúcich mocenských snáh Španielska. Rozhodujúci krok k osamostatneniu bolo vyhlásenie Aktu o supremácii (Act of supremacy) v r.1534, čím bola založená anglikánska cirkev, ktorej najvyššou hlavou už nebol pápež, ale samotný kráľ. Parlament v tom istom roku potvrdil rozchod Anglicka s Rímom, ale vo všetkom ostatnom (apoštolská postupnosť, sviatosti, väčšia časť dogmatiky) cirkev ostala nezmenená. Anglikánska cirkev teda vyrástla na pozadí reformačného hnutia v 16.storočí.

Novovzniknuté osvietenécké hnutie malo od svojho počiatku zásadný vplyv na vývoj cirkvi v Anglicku. Ihneď po svojom vzniku sa vo vnútri cirkvi rozšíril deizmus, ktorý jej spôsobil značné problémy, pretože sa zdalo, že anglikánska cirkev nemá dostatok teologických ani duchovných síl k tomu, aby bojovala proti myšlienkam vyzdvihujúcim predovšetkým rozum a zároveň popierajúcim niektoré základné kresťanské pravdy. Cirkev v r.1690 na protest proti skladaniu prísahy panovníkovi opustila skupina, ktorá sa nazývali „non-jurors“, a tým prišla cirkev o tzv. intelektuálnu elitu. Z cirkvi odišlo približne 9 biskupov, 400 kňazov a nezistený počet laikov.¹⁸ Cirkev sa rozdelila na tzv. High Church (časť Anglikánskej cirkvi, ktorej názory boli veľmi blízke katolicizmu) a tzv. Low Church

¹⁷ GARTH, Lean. John Wesley- svědek Boží moci. Praha: Návrat domu, 2000. s.68

¹⁸ MCGRATH, Alister E. Blackwellova encyklopedie moderního křesťanského myšlení. Praha: Návrat domů, 2001, s.1

(evanjelikálna). Výsledkom tohto odčlenenia bolo to, že náboženské prebudenie v 18. storočí prebehlo mimo tzv. High Church.

1.3.1 Úpadok mravov

Anglikánska cirkev 18.storočia nebola pripravená na obdobie „Nového veku.“ Bola silne ovplyvnená osvietenským dôrazom na rozum a takisto sa premenila na triednu cirkev, kde väčšina biskupov patrila k aristokratickým rodinám, ktorá obsadzovala voľné farárske miesta zvyčajne na základe príbuznosti. Farári boli zvyčajne nevzdelaní a mali iba klasické vzdelanie, pretože k vysviacke nepotrebovali mať absolvované teologické štúdium.

Veľmi ťažkú situáciu prežívali vidiecki farári, ktorí boli vo väčšine prípadov veľmi chudobní, kvôli čomu sa často dostávali do väzenia pre neschopnosť platiť dlhy. Naopak farári z bohatších rodín mali na starosti niekoľko farností naraz, a preto nebolo v ich silách sa dostatočne starať o zverených farníkov.¹⁹

Marquardt vo svojej práci pri opise pomerov, aké vládli v anglikánskej cirkvi v 18.storočí uvádza, že „cirkevné sviatky sa nezachovávali, denné bohoslužby boli zastavené, kostoly sa rozpadali a svätá Večera Pánova bola vysluhovaná len zriedkakedy. Biskupi a duchovenstvo zleniveli a zosvetštili a zanedbávali svoje duchovné povinnosti.“²⁰

Navyše priemyselná aj poľnohospodárska revolúcia, ktorá podnietila sťahovanie sa obyvateľstva za prácou, spôsobila to, že migrujúce obyvateľstvo sa nenávratne vytratilo z tzv. parochiálneho systému, ktorý rozdeľoval celé územie Anglicka do jednotlivých farností- parochií. V prípade odsťahovania sa na iné miesto (do inej parochie), sa pre farára stalo takmer

¹⁹ SCHNEEBERGER, V.D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.9

²⁰ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.7

nemožným vyhľadať odstahovaných farníkov za účelom pomoci. Tým pádom bolo chudobné obyvateľstvo vystavené napospas meniacej sa spoločnosti bez akejkoľvek nádeje na pomoc alebo zmenu pomerov.

1.3.2 Náboženské spoločnosti

Aj keď celková situácia v cirkvi nebola priaznivá, aj tu sa našli skupiny ľudí, ktorí sa snažili o zmenu. Združovali sa hlavne v náboženských spoločnostiach, z ktorých najznámejšie boli dve- Spoločnosť pre nápravu mravov a Spoločnosť pre šírenie kresťanských znalostí. Hlavným cieľom týchto spoločností bolo to, že združovala ľudí, aby sa vzájomne utvrdzovali v náboženskom živote. Spoločnosť pre nápravu mravov bojovala proti opilstvu, preklínaniu, verejnej necudnosti a porušovaniu nedelného pokoja vydávaním traktátov. Na druhej strane sa zase Spoločnosť pre šírenie kresťanských znalostí spolu s jej odnožami viac venovali šíreniu Biblie a rôznej náboženskej literatúre.²¹

Metodistické hnutie, ktorému sa budeme venovať v nasledujúcich kapitolách teda nebolo prvé ani jediné, ktoré sa snažilo zmeniť sociálnu a duchovnú klímu v Anglicku 18.storočia.

²¹ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.10

2 VZNIK METODISTICKÉHO HNUTIA

Vznik metodistického hnutia je neoddeliteľne spojený s bratmi Wesleyovcami - Johnom a Charlesom. V nasledujúcich podkapitolách sa budeme venovať hlavne životu a dielu Johna Wesleyho, i keď okrajovo spomenieme aj ďalších predstaviteľov raného metodizmu ako Charles Wesley a Susanna Wesleyová.

2.1 ŽIVOT JOHNA WESLEYHO (1703- 1791)²²

Aby sme lepšie pochopili vplyv, aký mal John Wesley na svoju dobu, popíšeme v nasledujúcich riadkoch hlavné udalosti jeho života, ktoré ho najviac formovali.

2.1.1 Obdobie v rokoch 1703- 1738

John Wesley (ďalej len Wesley) sa narodil 17.júna 1703 v Epworthe ako pätnáste dieťa mnohopočetnej rodiny (manželia Wesleyovci mali dokopy 19 detí, ale dospelosti sa dožila len menšia časť z nich). Jeho rodičia Samuel a Susanna pochádzali z non konformistického prostredia. Wesleyho obaja starí otcovia boli pre svoje puritánske sklony r.1662 vylúčení zo štátnej cirkvi a boli určení pre službu v slobodných zboroch. Jeho otec Samuel však až do svojej smrti pôsobil v anglikánskej cirkvi v cirkevnom zbore v Epworthe.

Wesleyho otec Samuel bol anglikánsky duchovný- bol to zásadový muž prudkej povahy, ale mal neustále problémy s dlhmi, ktoré nezvládal splácať (čo bola takmer bežná prax v tedajšom Anglicku), a kvôli nim sa niekoľko krát dostal do väzenia. Preto bola výchova detí a starostlivosť o domácnosť výlučne v rukách jeho manželky Susanny, ktorá bola na rozdiel od svojho manžela veľmi rozvážna. Svoje deti vyučovala šesť

²² McCONNELL, F.J. John Wesley. New York: Abington Press, 1939, s.9

hodín denne a v neprítomnosti svojho manžela v ich kuchyni usporiadavala modlitebné hodiny pre takmer 200 farníkov.²³ Matka Susanna svoje deti viedla k priamemu a čestnému konaniu, k poslušnosti a k neustálemu sa vzdelávaniu. Bola totiž presvedčená, že svojou metódou ich vedie bližšie k Bohu. Pravidlá správania a obraz Boha, ktoré im vstúpila v detstve, ovplyvnil ich postoje po celý život.²⁴

Susanna sa obzvlášť venovala svojmu 15.dieťaťu, ako keby predpokladala, že si ho Boh vyvolil na nejakú špeciálnu úlohu. Jej rozhodnutie venovať sa mu viac bolo viac- menej potvrdené po nešťastnej udalosti z r.1709, pri ktorej Wesley takmer prišiel o život, keď ich epworthská fara vyhorela do tla. Po jeho úspešnej záchrane ho začala oslovovať „ohorkom vyrvaným z ohňa.“²⁵

Ako desať ročný (r.1714) začal navštevovať školu Charterhouse School v Londýne a neskôr (r.1720) pre svoje vynikajúce školské výsledky pokračoval v univerzitnom štúdiu na Oxforde, na známej Christ Church College. Na Oxforde získal povest skvelého študenta, ale napriek tomu nebol so sebou veľmi spokojný, pretože ako sám neskôr tvrdí: „ dôvodom boli iste to, že som nepoznal Boha- zdroj celého prítomného a budúceho šťastia.“²⁶

V r. 1725 bol Wesley kvalifikovaný za diakona na Lincoln College. S jeho diakonskou ordináciou sa preňho začína obdobie duchovných zápasov, ktoré sa skončili až v r. 1738. Toto obdobie je charakteristické jeho úsilím o vnútornú svätosť, preto sa rozhodol modliť dve hodiny denne, pravidelne pristupovať k Večeri Pánovej a snažiť sa vyvarovať akéhokoľvek hriechu. O rok neskôr (v r. 1726) bol na tej istej Lincoln College vymenovaný za člena správnej rady (fellow)- bola to čestná funkcia, ktorá mu okrem iného umožňovala vlastniť kľúče

²³ GARTH, Lean. John Wesley- svědek Boží moci. Praha: Návrat domu, 2000. s.7

²⁴ Tamtiež, s.9

²⁵ McCONNELL, F.J. John Wesley. New York: Abington Press, 1939, s.26

²⁶ GARTH, Lean. John Wesley- svědek Boží moci. Praha: Návrat domu, 2000. s.10

od univerzity, bezplatné ubytovanie aj stravovanie. Stal sa učiteľom gréčtiny a denne predsedal dišputám z logiky.

V rokoch 1726- 1729 Wesley pôsobil ako otcov pomocník na fare v Epworthe. V r. 1728 bol ordinovaný za anglikánskeho kňaza. Počas jeho neprítomnosti v Oxforde jeho brat Charles spolu s ďalšími dvoma študentmi (William Morgan a Robert Kirkham) vytvorili malý klub za účelom vzájomnej pomoci so štúdiom. Neskôr k tejto činnosti pridali čítanie gréckeho Nového zákona a tiež zdieľanie sa so svojim duchovným životom. Ihneď po svojom návrate, v r. 1729, sa Wesley stal na požiadanie ostatných vedúcim tejto skupiny. Tým, že sa Wesley začal viac starať o druhých, to aspoň odvracalo pozornosť od starostí o jeho duchovný stav. Skupina sa postupne rozrastala o ďalších členov. Všetci členovia sa snažili žiť posvätený život (vplyv Williama Lawa). Ich snaha žiť posvätený život si od nezainteresovaných študentov z Meron College čoskoro vyslúžila prezývku Svätý klub (Holy Club). Neskôr sa k tomuto pomenovaniu pridali ďalšie- biblickí moli; blúznivci; sakramentári- kvôli pravidelnej účasti na Večeri Pánovej a takisto posmešný názov metodisti (methodists), ktorý sa neplánovite stal menom rodiaceho sa hnutia. Toto pomenovanie vzniklo na základe spôsobu života členov oxfordskej skupinky, ktorá mala svoj každodenný život rozdelený metodickým spôsobom, aby čo najlepšie využili všetko, čo majú k dispozícii. Wesleyho samotné vysvetlenie toho, kto je metodista bolo nasledovné: „Metodista je človek, ktorý žije podľa metódy obsiahnutej v Biblii.“²⁷

Po smrti otca Samuela v r. 1735 sa Wesley spolu so svojim bratom Charlesom rozhodli slúžiť ako misionári v Novom Anglicku, v kolónii v Georgia, v usadlosti založenej generálom Oglethorpom v r. 1732.²⁸ Pre Wesleyho bola táto cesta z časti výzva a z časti únik pred sebou samým. Wesley túžil evanjelizovať Indiánov, ale to sa mu nakoniec nepodarilo

²⁷ Deník Johna Wesleye. Praha: ECM, 1992, s.98

²⁸ HANES, Pavel. Dejiny kresťanstva, s.345

a počas celého svojho pobytu pôsobil medzi osadníkmi v mestečku Savannah. Do Nového Anglicka sa vydal loďou, na ktorej sa stretáva s moravskými bratmi (ochranovská Jednota bratská).²⁹ Práve stretnutie s nimi hlboko zapôsobilo a ovplyvnilo jeho duchovný stav. Totiž počas jednej silnej búrky videl, že všetci spolucestujúci vrátane neho mreli od strachu a moravskí bratia pokojne spievali a modlili sa. Wesley videl, že majú takú silnú vieru, aká jemu samotnému chýbala. Wesley sa rozhodol porozprávať o svojej viere s Augustom Gottliebom Spangenbergom, ktorý bol jeden z vodcov moravských bratov. Počas rozhovoru mu Spangenberg položil otázku: „Poznáš Ježiša Krista?“ Wesley mlčal a potom odpovedal: „Viem, že je Spasiteľom sveta.“ Na to mu Spangenberg odvetil: „áno, ale vieš, že zomrel aj za teba?“ Wesley si počas rozhovoru uvedomil, že nemá takú dôveru v Boha, ako mali moravskí bratia, ale aj napriek tomu svedomito pracoval na Božom diele, kam bol poslaný. V Savannah si veľmi svedomite plnil svoje duchovenské povinnosti, kázal denne- niekedy už aj o piatej ráno, neustále konal pastoračné návštevy u osadníkov a vyučoval ich deti.³⁰ Jeho misia v Novom Anglicku nebola veľmi úspešná a Wesley nakoniec r.1738 z Georgie doslova uteká, aby sa vyhol súdnemu pojednávaniu. Jeho protivníci naňho totiž vzniesli falošnú obžalobu. Wesley usúdil, že bude lepšie, ak sa vráti do vlasti. Na palube lode Samuel opustil Nový svet a rozhodol sa vrátiť do toho „Starého.“ Wesley prežíval na spiatočnej ceste domov zmiešané pocity kvôli udalostiam, ktoré prežil v Novom svete a jeho „duchovná kríza“ sa len prehľbuje. Bol usvedčený zo svojej nevery, pretože si uvedomoval, že nemal takú vieru v Krista, ktorá zachraňuje od strachu zo smrti.³¹ Do svojho denníka si poznamenal: *„Bol som veľmi smutný a skleslý, aj keď som si nevedel vysvetliť prečo; nemal som ani chuť bližšie hovoriť*

²⁹ HANES, P: Dejiny kresťanstva, str.345

³⁰ Deník Johna Wesleye. Praha: ECM, 1992, s.14

³¹ Tamtiež, s.18

s niekým zo svojho malého stádočka (asi 20 osôb). Napadlo mi, či dôvod mojej skleslosti nie je v tom, že ich zanedbávam. Večer som preto začal vyučovať plavčíka; potom mi bolo lepšie." ³² Jeho duchovné rozpoloženie sa nemení, ale je akousi predzvestou ďalšej a rozhodujúcej udalosti jeho života.

2.1.2 Obdobie v rokoch 1738- 1791

Ihneď po svojom návrate do Anglicka sa v Londýne stretáva s Petrom Böhlerom, ktorý patril medzi moravských bratov (ochranovská Jednota bratská), s ktorými sa Wesley zoznámil počas cesty do Ameriky. S Böhlerom viedol mnohé rozhovory predovšetkým o svojom duchovnom živote. A Wesley veľmi uvítal možnosť poradiť sa s problémami, ktoré ho trápili. Stále si uvedomoval, že podľa neho nemá dostatočnú vieru, a preto jednou z najpálčivejšou otázkou, s ktorou sa obrátil na Böhlera bola tá, či má prestať kázať, keď nemá vieru. Böhlerova odpoveď bola záporná, pretože Wesleymu povedal, že má kázať vieru dovtedy, pokiaľ ju nezíska, a potom bude kázať vieru, lebo ju už získal.³³ Wesley poslúchne jeho radu a pokračuje v kázaní a vo svojich aktivitách. Práve Böhler bol jeden z prvých, ktorý Wesleymu poukázal na dve neoddeliteľné súčasti kresťanstva- Písmo a skúsenosť, ktoré sa neskôr stali aj súčasťou Wesleyho teológie, ktoré v súčasnosti poznáme ako tzv. kvadrilaterál³⁴. Böhler mu totiž svedčil o pravej viere v Krista, ktorá ako jediná vedie k víťazstvu nad hriechom a k trvalému pokoju, ktorého pôvod je v Božom odpustení. ³⁵ S touto skutočnosťou sa Wesley nemohol zmieriť a pokračoval v štúdiu Biblie a ďalších rozhovoroch o tom, či môže nastať v jeho živote moment, že sa prestane spoliehať na vlastné

³² Deník Johna Wesleye, s.16

³³ GARTH, Lean. John Wesley- svědek Boží moci. Praha: Návrat domu, 2000. s.28

³⁴ OUTLER, Albert. John Wesley. (A Library of Protestant Thought.) New York : Oxford University Press, 1964.

³⁵ GARTH, Lean. John Wesley- svědek Boží moci. Praha: Návrat domu, 2000. s.28

skutky spravodlivosti a spoľahne sa výlučne len a len na Krista, ako na svoju jedinú spravodlivosť, posvätenie a vykúpenie.³⁶

Wesley pokračuje vo svojom duchovnom zápase ešte nejaký čas, ale všetko sa končí 24.mája 1738, keď z jeho záznamov môžeme čítať toto: „Ráno som išiel do kostola St.Paul's a večer veľmi nerád na zhromaždenie na Alderdgate Street, kde bol čítaný Lutherov predhovor k listu Rimanom. Asi o tri štvrté na deväť, kedy čítali oddiel, ktorý popisuje zmenu, ktorú Boh pôsobí v srdci prostredníctvom viery v Krista, pocítil som, ako sa moje srdce zvláštnym spôsobom zahrialo. Uvedomil som si, že dôverujem Kristovi, iba Kristovi, že ma spasí a bola mi daná istota, že on zahladil moje hriechy, práve moje, a že ma vykúpil od zákona hriechu a smrti.³⁷ Táto Wesleyho duchovná skúsenosť predstavuje dôležitý medzník v jeho živote, ktorý mení Wesleyho celkový pohľad na vieru, kázanie a v neposlednom rade aj sociálnu činnosť, ktorá sa stala prirodzeným ovocím jeho oživenej viery.

Po svojom obrátení sa rozhodol navštíviť Ochranov, pretože chcel bližšie spoznať ochranovskú Jednotu bratskú, kde sa okrem iných zoznámil aj s grófom Zinzendorfom. Komunita moravských bratov na Wesleyho urobila hlboký dojem a dokonca mal túžbu zostať s nimi. Keďže si však uvedomoval svoje povolanie, do ktorého ho Boh povolal, rozhodol sa vrátiť späť do Anglicka. O jeho dojmach z návštevy v Ochranove sa môžeme dozvedieť viac zo zápiskov v jeho Denníku.

Po návrate do Anglicka pokračoval v svojej rozsiahlej kazateľskej a sociálnej činnosti. Pomáhal tým, ktorí to najviac potrebovali a zároveň vďaka svojmu organizačnému talentu postupne budoval spoločenstvo, z ktorého sa neskôr zrodila Metodistická cirkev. V Londýne, Bristole a na mnohých iných miestach, kde kázal, oslovených ľudí zhromažďoval do

³⁶ GARTH, Lean. John Wesley- svědek Boží moci. Praha: Návrat domu, 2000. s.29

³⁷ Tamtiež, s.29

spoločností, kde im spolu so spolupracovníkmi poskytoval duchovnú aj praktickú pomoc. Keďže dielo sa neustále rozrastalo, do služby povolával stále nových a nových pracovníkov. Roku 1751 sa oženil s Mary Vazeillovou, ale toto manželstvo nepatrilo k najšťastnejším. Celý svoj život sa venoval kázaniu, pastoračnej činnosti, vzdelávaniu detí, dospelých aj kazateľov. Jeho kazateľská služba bola vždy spojená s praktickou pomocou. Nevedel si totiž predstaviť vykonávanie duchovnú služby bez konkrétnej praktickej pomoci. Neustále písal a publikoval práce rôzneho charakteru. Kvôli kázaniu a svojej rôznorodej činnosti veľa cestoval- údajne ročne na konskom chrbte precestoval asi 5000 míľ a odhaduje sa, že počas svojho života kázal viac ako 40 000 krát.³⁸

Wesley zomrel 2.marca 1791. Jedni z jeho posledných slov boli: *„To najlepšie zo všetkého je, že Boh je s nami!“*³⁹ Smrťou tohto Božieho služobníka sa jeho dielo neskončilo, ale naopak presiahlo anglické hranice a rozšírilo do celého sveta.

³⁸ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.55

³⁹ Deník Johna Wesleye, s.158

2.2 DIELO JOHNA WESLEYHO

Dielo, ktoré po sebe Wesley zanechal bolo obdivuhodné. Z jeho mnohých spisov uvádzame prehľad iba základných, ktoré sa priamo dotýkajú sociálnej činnosti a zároveň uvádzame pramene jeho sociálnej etiky.

2.2.1 Spisy týkajúce sa sociálnej činnosti

*Jednoduché lekárstvo*⁴⁰ – dielo, ktoré obsahovalo praktické rady, ako liečiť menej závažné choroby. Bolo určené hlavne chudobným obyvateľom, ktorí si kvôli finančným ťažkostiam nemohli zaobstarať lekára. Wesley si prial, aby sa táto kniha, mohla dostať do každej anglickej rodiny. Táto príručka bola prvýkrát publikovaná roku 1747 najskôr anonymne, ale ešte počas svojho života sa k nej Wesley priznal a neskôr bola pre veľký záujem mnohokrát revidovaná a publikovaná.

*Kresťanská knižnica*⁴¹ – mala vzdelávaciu funkciu. Bola určená predovšetkým teologickému vzdelávaniu kazateľov a kresťanských spoločenstiev, ale v neposlednom rade bola určená všetkým, ktorí sa boja Boha. Okrem kresťanských kníh obsahovala výber toho najdôležitejšieho, čo bolo do toho času napísané. Dielo vznikalo v rokoch 1749– 1755 a patrí k najvýznamnejším Wesleyho edičným výtvorom.

*Arminian Magazine*⁴² – bol teologický mesačník, ktorý Wesley vydával od roku 1778 v Londýne. Boli v ňom uverejňované teologické polemiky vtedajšieho obdobia, výklad Wesleyho učenia, kresťanské svedectvá, ale aj kresťanská poézia.

⁴⁰ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.14

⁴¹ Tamtiež, s.42

⁴² SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.39

Možnosť publikovania svojich prác nebola obmedzená príslušnosťou k určitej denominácii- jedinou podmienkou bolo, aby ten ktorý autor žil posväteným životom.

*O súčasnom nedostatku potravín*⁴³- bol Wesleyho spis, ktorý vydal roku 1772, kde sa zaoberal ekonomickými otázkami. Cieľom spisu bolo informovať čitateľov o súčasnej ekonomickej situácii.

*Myšlienky o otroctve*⁴⁴- bol Wesleyho spis z roku 1774, ktorý môžeme považovať za teologický manifest, v ktorom zaujal jednoznačné stanovisko proti obchodovaniu s otrokmi.

2.2.2 Pramene sociálnej etiky Johna Wesleyho

Wesley podrobne poznal sociálnu situáciu chudobných obyvateľov a práve z tejto znalosti pramení jeho sociálne úsilie. Wesley neustále apeloval na svojich poslucháčov, že vedomie Božej lásky a odpustenia má u každého veriaceho vyvolať túžbu po posvätenom živote, ktorá sa má prejavovať aktívnym postojom aj k sociálnym problémom ľudí. Metodistov nabádal, aby sa zaujímalí a starali o chudobných. Jeho osobným postojom bolo ovplyvnené celé metodistické hnutie, pre ktoré sa stalo charakteristická pomoc chudobným, pedagogická činnosť, pomoc väzňom a otrokom a všetkým tým, ktorí pomoc skutočne potrebovali.⁴⁵

Na rozdiel od zaužívanej praxe totiž zdôrazňoval osobný kontakt s tými, ktorí sociálnu pomoc reálne potrebovali. Lebo iba pri osobnom kontakte mohol vidieť, čo chudobní naozaj potrebujú. Wesley vyčítal bohatým obyvateľom to, že síce na jednej strane hojne prispievali na pomoc chudobným, ale na

⁴³ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.48

⁴⁴ Tamtiež, s.55

⁴⁵ SCHNEEBERGER, V.D. Kořeny sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2003, s.23

strane druhej sa aktívne nezaujímalí o to, či ich dary skutočne dostali práve tí, ktorým boli určené. Wesley k tomu píše: *„A potom predkladajú svoju úmyselnú nevedomosť ako ospravedlnenie pre tvrdosť svojho srdca.“*⁴⁶ Podľa neho práve táto tvrdosť srdca a dostatočná neinformovanosť predstavujú vnútorné príčiny vzniku sociálnej nespravodlivosti v celom národe. Uvedomoval si, že zmena sociálnych pomerov môže nastať len na základe informovanosti o problémoch a súcitu voči utláčaným, ktorého základ vyviera z Božej lásky k človeku. Wesley sa počas svojho života usiloval o oboje.⁴⁷

Podľa Marquardta základ Wesleyho etiky *„spočíva (1) v univerzálnej Božej láske, ktorá sa bráni akémukoľvek nadradovaniu nad sociálne systémy prinášajúce zlo a (2) v rozumnej situačnej analýze, ktorá dávala motiváciu praktickým krokom a návody ku konkrétnemu konaniu.“*⁴⁸

Práve neobmedzená Božia láska k všetkým ľuďom, ktorá zároveň podmieňuje lásku človeka k jeho blížnemu, vzbudila okrem zodpovednosti za núdznych aj konkrétne praktické opatrenia, ktoré viedli k zlepšeniu ich sociálnej situácii. Metodistické spoločenstvá predstavovali spoločenstvá, ktorých základnou štruktúrou boli sociálne vzťahy, v ktorých sa každému spoločensky znevýhodnenému človeku dostalo novej ľudskej dôstojnosti. Základné pravidlo pre pomoc ľuďom vychádzala zo zásadnej rovnoprávnosti všetkých ľudí, ktorá *„je zdôvodňovaná negatívne úplnou skazenosťou ľudskej prirodzenosti a pozitívne univerzálnou Božou láskou k jeho deťom.“*⁴⁹

Na základe zásadnej rovnoprávnosti všetkých ľudí, ktorá sa prejavovala v metodistických spoločenstvách, vznikalo kresťanské spolunažívanie, ktoré bolo charakteristické

⁴⁶ The Works of the Rev. John Wesley. London: 1872, s.119

⁴⁷ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.16

⁴⁸ Tamtiež, s.112

⁴⁹ Tamtiež, s.19

solidaritou so všetkými, ktorí potrebovali pomoc a zároveň ochotou pomáhať niesť bremená ostatných.

2.3 ĎALŠÍ PREDSTAVITELIA RANÉHO METODIZMU

Medzi ďalších predstaviteľov raného metodizmu, ktorí ovplyvnili predovšetkým vznik hnutia, ale v neposlednom rade sa zaslúžili o rozvoj sociálnej činnosti v rozličných odvetviach si dovoľujeme zaradiť: Susannu Wesleyovú, Charlesa Wesleya, Williama Morgana, Thomasa Maxfielda, Silasa Tolda, Johna Nelsona, Johna Haima, Hannah Ballovú a Williama Wilberforca.

- **Susanna Wesleyová (1669– 1742)**⁵⁰

Susanna Wesleyová je mnohými označovaná za „matku metodizmu.“ Toto označenie vyplýva z faktu, že svojou osobnosťou a výchovou natoľko ovplyvnila svoje deti- hlavne Johna a Charlesa Wesleyovcov- ústredné postavy metodistického hnutia- že jej právom patrí tento prívlastok. Pochádzala z zbožnej a urodzenej rodiny. Jej otec bol farárom a neskôr jedným z hlavných vodcov nonkonformistov. Bola veľmi zbožná a vzdelaná- ovládala gréčtinu, latinčinu a francúzštinu a takisto veľmi rozvážna, pretože si na veci okolo vytvárala vlastný názor. Okolo r.1689 sa vydala za farára Samuela Wesleyho, s ktorým mala dokopy devätnásť detí, z ktorých sa však viac ako polovica nedožila dospelého veku. Svoje deti Susanna spočiatku vyučovala sama a už o útleho detstva ich viedla ku kresťanskému životu. Neskôr (po ich odchode z domu) si so svojimi deťmi pravidelne dopisovala, kde sa živo zaujímal o ich duchovný stav a zároveň spolu s nimi viedla rôzne teologické polemiky. Okrem svojich detí sa so záujmom starala aj o duchovný život jej susedov, a preto sa v ich dome často konali modlitebné zhromaždenia. Počas

⁵⁰ WITHROW, W.H. Průkopníci metodismu. Praha: ECM, 2001, s.12-19

celého jej života bola veľkou oporou svojim deťom, ktorým neustále radila, ak potrebovali pomoc.

- **Charles Wesley** (1707-1791)⁵¹

Charles bol mladším bratom Johna Wesleyho, ktorý vstúpil do dejín ako „spevák metodizmu“, keďže je autorom obrovského množstva duchovných piesní. Od svojho obrátenia až po svoju smrť napísal približne 7000 piesní.⁵² Študoval na Oxforde, kde získal jedno z najlepších vzdelaní vo vtedajšom Anglicku. Bol jedným zo zakladajúcich členov tzv. Svätého klubu. Po smrti otca odišiel spolu so svojím bratom Johnom na misijnú cestu do Georgie, ale po krátkom čase sa vrátil späť do Anglicka. Počas misijnej cesty sa takisto ako jeho brat zoznámil s moravskými bratmi a začal bojovať svoj duchovný zápas, ktorý sa však skončil konverziou, o ktorej Charles píše, že sa stal doslova zázrak. Záznam z 21. mája 1738 v jeho denníku hovorí toto: „Poznal som, že stojím vierou.“⁵³ Charles si uvedomil, že aj keď všetky svoje sily vynaložil na to, aby slúžil Bohu, v konečnom dôsledku nemal istotu, že bude spasený. Zistil, že sa musí spoliehať a dôverovať len a len Kristovi a že jedine táto viera ho môže ospravedlniť. V počiatočných rokoch formovania metodistického hnutia sa Charles veľmi aktívne zapájal do evanjelizačnej a sociálnej činnosti. To sa však zmenilo, keď sa oženil so Sarah Gwynneovou. Stiahol sa do ústrania na svoju faru, kde sa venoval svojej rodine, farnosti a skladaniu duchovných piesní.

⁵¹ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.39

⁵² WITHROW, W.H. Průkopníci metodismu. Praha: ECM, 2001, s.36

⁵³ GARTH, Lean. John Wesley- svědek Boží moci. Praha: Návrat domu, 2000. s.29

- **William Morgan** (1712- 1732)⁵⁴

Za svoj pomerne krátky život stihol vložiť do metodistického hnutia svoju nezmazateľnú pečat'. Bol jedným zo zakladajúcich členov tzv. Svätého klubu, v rámci ktorého r.1730 navštívil vo väzení jedného väzňa, ktorý bol odsúdený k smrti. Okrem neho svedčil aj ostatným prítomným väzňom, ktorí tam boli uväznení prevažne kvôli nesplateným dlhom. Táto skúsenosť ho natoľko poznačila, že návštevy vo väzení sa stali jeho pravidelnou aktivitou, ku ktorej svojim neustálym naliehaním primäl aj ostatných členov skupinky Svätého klubu, aj keď tejto službe sa v plnej miere venoval Silas Told. Morgan zomrel na následky tuberkulózy.

- **Thomas Maxfield** (zomrel r.1784)⁵⁵

Bol jedným z prvých laických metodistických kazateľov. Maxfield uveril po Wesleyho kázaní v Bristole v máji 1739 a krátko na to ho Wesley ustanovil za vedúceho skupiny. Prvýkrát začal kázať medzi členmi spoločenstva v londýnskej Zlievarni v zime 1740/1741 za Wesleyho neprítomnosti. Keď sa o tomto neporiadku Wesley dozvedel, ihneď sa ponáhlal späť do Londýna, aby uviedol veci na správnu mieru. V tom však zasiahla Wesleyho matka, ktorá ho upozornila na to, aby skúmal ovocie Maxfieldovho kázania a nekonal neuvážene. Wesley nakoniec zmenil svoj názor na problematiku kázania laikov a krátko na to, ho poveril, aby sa stal prvým cestujúcim laickým kazateľom v metodizme. Wesley bol však nakoniec nútený Maxfielda r.1763 vylúčiť z metodistického spoločenstva, pretože prepadol vizionárstvu a odmietol sa podrobiť kázni a poriadku.

⁵⁴ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.16

⁵⁵ Tamtiež, s.34

Metodisti ho spomedzi seba vylúčili, a preto sa stal nezávislým kazateľom v Londýne.

- **Silas Told** (1711- 1778)⁵⁶

Narodil sa v Bristole do dobre situovanej rodiny (otec aj starí otec boli lekármi a zemanmi), ale rodina po smrti jeho otca veľmi rýchlo schudobnela. Vzdelanie získal v jednej charitatívnej škole. Už v detstve prežil usvedčenie z hriechu, ale skutočným Kristovým nasledovníkom sa stal až v dospelosti. Ako štrnásťročný sa stal plavčíkom u jedného západoindického námorného kapitána a neskôr slúžil na otrokárskej lodi, kde prežil jedno zo svojich najťažších období v živote. Lode, s ktorými sa plavil, stroskotali niekoľkokrát, ale Silasovi sa vždy podarilo vyviaznuť živému. Krátko po naverbovaní ku kráľovskému loďstvu sa oženil a natrvalo zanechal námornícky život. Stal sa murárom a v práci sa zoznámil s mladým mužom, ktorý ho pozval na jedno z prvých metodistických stretnutí do Zlievarne, kde sa stretol s Johnom Wesleyom. V dôsledku Wesleyho kázania sa úplne obrátil ku Kristovi a stal sa aktívnym pomocníkom metodistického hnutia. V starej Zlievarni, na mieste, kde Wesley založil jednu zo škôl, sa sedem rokov venoval povolaniu učiteľa. Svoju prácu vykonával každý deň od rána od piatej hodiny až do piatej hodiny popoludní za plat desať šilingov na týždeň. V priebehu tohto obdobia vyučoval približne 275 chlapcov.⁵⁷ Neskôr túto prácu zanechal a začal sa viac angažovať medzi odsúdenými vo väzení, kde našiel svoje povolanie. Tejto službe sa venoval dlhých 35 rokov. Zomrel vo veku 69 rokov.

⁵⁶ WITHROW, W.H. Průkopníci metodismu. Praha: ECM, 2001, s.46-51

⁵⁷ Tamtiež, s.48

- **John Nelson** (1707- 1774)⁵⁸

Pochádzal z Birstalu, z West Readingu, z Yorského grófstva. Vyučil sa, podobne ako jeho otec, za kamenára. Už ako dieťa mal strach zo smrti a z posledného súdu. Tento strach sa s ním tiahol takmer celú jeho mladosť. Preto navštevoval rôzne kresťanské spoločenstvá, aby unikol pred večným trestom. V čase, keď už bol ženatý, sa v Moorfields stretol s Johnom Weleyem, ktorého tam počul kázať. Bol natoľko usvedčený z hriechu, že celý týždeň bojoval s Bohom v duševných mukách. Aby skončil celé toto jeho trápenie, rozhodol sa, že nebude jesť ani piť až do vtedy, pokiaľ nenájde odpustenie. Keď už bol veľmi vyčerpaný, začal v úzkosti volať na Boha, aby sa stala jeho vôľa, aby ho Boh alebo zatratil alebo zachránil. Sám Nelson o tejto udalosti píše vo svojej knihe, že v tom momente bolo jeho srdce oslobodené od ťažoby hriechu a on začal spievať Bohu chválu. Od tohto momentu začal neochvejne kázať o Kristovi najprv vo svojej rodine, u svojich susedov a nakoniec vo viacerých anglických mestách. Pri svojej evanjelizačnej službe zažil množstvo problémov (bol prenasledovaný- zo strany predstaviteľov anglikánskej cirkvi ale aj zo strany obyčajných ľudí; bol bitý; prežil útoky na svoju rodinu; bol väznený), ale aj napriek tomu zostal verný v tejto službe až do konca svojho života. Zomrel ako 67 ročný.

- **John Haime** (1708- 1784)⁵⁹

Pracoval v armáde a bol iniciátorom evanjelizačnej služby medzi vojakmi. Predchádzali tomu však mnohé rozhovory o viere medzi ním a Wesleyom, ale kresťanom sa stal až pri jednom vojenskom ťažení r.1743. V jeho

⁵⁸ WITHROW, W.H. Průkopníci metodismu. Praha: ECM, 2001, s.39-45

⁵⁹ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.35

vojenskom oddieli sa okolo neho vytvorila skupinka vojakov, ktorí sa chceli zdieľať o svojom kresťanskom živote, a preto poprosil Wesleyho o rady. Postupne Haime začal kázať zástupom vojakov. Keď bol prepustený z armády, na Wesleyho podnet sa stal cestujúcim kazateľom.

- **Hanna Ballová** (1733- 1792)⁶⁰

Bola jednou z vedúcich členov metodistického spoločenstva v High Wycombu. V r.1769 založila prvú metodistickú Nedeľnú školu.

- **William Wilberforce** (1759- 1833)⁶¹

Wilberforce síce nepatril do žiadneho metodistického spoločenstva, ale aj napriek tomu zohral dôležitú úlohu v sociálnej činnosti prvých metodistov a sám sa vyjadril, že od metodistov sa mu dostalo veľkej podpory, zatiaľ čo anglikánska cirkev, ktorej bol členom, zostávala v ústraní. Bol anglickým politikom, ktorý sa aktívne zasadzoval v boji proti otroctvu a ktorého Wesley v jeho boji otvorene podporoval. Jeden zo svojich posledných listov (zo dňa 14.2.1791) Wesley adresoval priamo Wilberforcovi, kde ho vyzýva, aby naďalej pokračoval v boji proti „tejto hroznej hanebnosti, ktorá je hanbou náboženstva, Anglicka a celého ľudstva.“⁶²

⁶⁰ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.45

⁶¹ Tamtiež, s.47

⁶² Tamtiež, s.47

2.4 VZNIK METHODISTICKEJ CIRKVI

Vo všeobecnosti sa za rok vzniku metodistického hnutia považuje rok 1739.⁶³ Bolo to obdobie veľkých prebudení v Európe aj v Amerike. Hoci sa so vznikom metodistického hnutia spája hlavne osoba Johna Wesleyho, z historických záznamov vyplýva, že on sám sa metodistom nikdy nestal a až do konca života ostal členom anglikánskej cirkvi.⁶⁴

Vznik metodizmu je úzko spojený s prebudeneckým hnutím, ktoré v 18. storočí zasiahlo takmer celú Britániu a rozšírilo sa aj do Ameriky. Metodistické hnutie malo v tomto prebudeneckom hnutí najväčšie dôsledky, ktoré sa prejavili hlavne v sociálnej oblasti.

Metodistická cirkev vyrástla na práci bratov Wesleyovcov, ktorí po svojom obrátení začali okrem kostolov kázať aj pod holým nebom. Nasledovali tak príklad Georga Whitefielda.⁶⁵ Vďaka tejto kazateľskej službe, počas ktorej obrátených ľudí zhromažďovali do spoločenstiev (societies), vznikli tzv. Spojené spoločenstvá v Bristole, Londýne a na iných miestach. Jednotlivé spoločenstvá boli rozdelené na triedy (classes), v ktorých sa členovia pravidelne stretávali za účelom modlitby, kresťanského zdieľania sa, štúdia Biblie a neustálej sociálnej aktivity. Triedy boli ďalej členené na menšie jednotky (bands). Tieto spoločenstvá sa vyznačovali veľkou mierou organizovanosti a to bol jeden z dôvodov, prečo sa úspešne šírili.

Roku 1743 bratia Wesleyovci zostavili tzv. Všeobecné pravidlá⁶⁶, ktoré určovali pravidlá zborového života a ktoré sa používajú až do dnes pri zborovom prijímaní členov. Postupne

⁶³ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.21

⁶⁴ GARTH, Lean. John Wesley- svědek Boží moci. Praha: Návrat domu, 2000. s.89

⁶⁵ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.22

⁶⁶ Tamtiež, s.26

boli pre metodistických kazateľov a spolupracovníkov organizované tzv. konferencie, na ktorých sa prerokovávali všetky vieroučné a neskôr aj organizačné záležitosti. Prvá metodistická konferencia sa uskutočnila roku 1744 v londýnskej Zlievarni.⁶⁷ Až do roku 1784 mali vzniknuté Spojené spoločnosti len charakter dobrovoľného združenia. Zmena nastala až v spomínanom roku 1784, kedy bola spísaná tzv. Deklараčná listina⁶⁸, ktorá zabezpečovala právne fungovanie Spojených spoločností aj po prípadnej Wesleyho smrti a zároveň to bol rok definitívneho rozchodu metodistov so štátnou anglikánskou cirkvou. Wesley totiž v tomto roku ordinoval nových kazateľov, ktorí boli určení pre následnú prácu v Amerike.

Po Wesleyho smrti (1791) metodistická práca ďalej pokračovala, ale ani tejto cirkvi sa nevyhli následné delenia a štiepenia. V súčasnosti sa k metodistickému dedičstvu hlási približne tridsaťsedem miliónov členov v sto tridsiatich dvoch krajinách sveta, ktorých združuje Svetová metodistická rada.⁶⁹ Cirkvi združené v Svetovej metodistickej rade sa naďalej hlásia k Wesleyho odkazu a sú charakteristické dôrazom na sociálnu činnosť a evanjelizáciu.

⁶⁷ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.27

⁶⁸ Tamtiež, s.48

⁶⁹ Členmi Svetovej metodistickej rady sú nasledujúce cirkvi: Spojená metodistická cirkev, Evanjelická metodistická cirkev, Spojené metodistické spoločenstvo, Metodistická cirkev, Slobodná metodistická cirkev, Slobodná wesleyánska cirkev, Protestantská metodistická cirkev, Evanjelická cirkev, Metodistická episkopálna cirkev, Nazarénska cirkev a ďalšie. Každá z týchto cirkví má vlastné organizačné usporiadanie a vlastné cirkevné poriadky.

3 PREHLAD SOCIÁLNEJ ČINNOSTI PRVÝCH METODISTOV

Za účelom lepšieho pochopenia, akým rozmanitým sociálnym činnostiam sa metodisti venovali v počiatkoch metodistického hnutia, považujeme za dôležité zadefinovať, čo myslíme pod pojmi sociálna práca a sociálna činnosť. Pretože v období vzniku metodizmu sociálna práca ešte nebola vyprofilovaná ako samostatná vedná disciplína, aj keď jednotlivé formy pomoci ostatným ľuďom nachádzame v celom priebehu dejín ľudstva. V minulosti bola sociálna práca hlavne v rukách rôznych cirkevných organizácií, ktoré však nemali pevnú organizačnú štruktúru ani pravidelnosť. Okrem cirkvi sa charitatívnej činnosti do istej miery venovali aj rôzne cechy a v období stredoveku jednotliví vládcovia prikazovali svojim šľachticom, aby sa starali o svojich poddaných, čo však bolo vo väčšine prípadov skôr výnimkou ako pravidlom.

3.1 DEFINÍCIA POJMOV A SOCIÁLNA CHARAKTERISTIKA DOBY

Sociálna práca ako samostatná veda vznikla na prelome 19. a 20. storočia.⁷⁰ Jej vznik je spojený s otvorením prvých špecializovaných škôl a univerzitných programov. Vytvorenie tohto odboru súviselo so zavedením štátnych systémov sociálneho zabezpečenia. V tomto období bolo cieľovou skupinou sociálnej práce hlavne mestské chudobné obyvateľstvo, väzni, chronicky chorí ľudia alebo starí a postihnutí ľudia. Neskôr sa tento okruh viac rozširuje o ďalšie oblasti ako nezamestnaní, ohrozené deti, bezdomovci a iné.

V nasledujúcich podkapitolách uvedieme, ako sociálnu prácu zadefinovali Matoušek a Strižinec a pokúsime sa špecifikovať oblasti, ktoré boli v zornom poli sociálnych aktivít prvých metodistov. Okrem toho poskytneme malú

⁷⁰ MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2008, s.67

charakteristiku sociálnych pomerov Anglicka v 18.storočí a nakoniec samotný prierez a charakteristiku jednotlivých odvetví sociálnej činnosti, ktorým sa metodisti 18.storočia venovali.

3.1.1 Pojmové vymedzenie

Matoušek⁷¹ zadefinoval sociálnu prácu ako: „Spoločenskovednú disciplínu i oblasť praktickej činnosti, ktorej cieľom je odhaľovanie, vysvetľovanie, zmierňovanie a riešenie sociálnych problémov (chudoby, zanedbávanie výchovy detí, diskriminácia určitých skupín, delikvencia mládeže, nezamestnanosti a iné). Sociálna práca je hlavným prístupom pri poskytovaní sociálnej pomoci.“

Strižinec⁷² dodáva, že ide o „odbornú disciplínu, ktorá špeciálnymi pracovnými metódami zaistuje sociálnu starostlivosť o človeka na profesionálnom základe. Vychádza zo systému poznatkov mnohých spoločenských vied (psychológie, sociológie, filozofie, etiky, pedagogiky, lekárskech, právnických, ekonomických vied) a aplikuje vedecké poznatky do praktickej činnosti. Zaoberá sa optimálnym fungovaním sociálnych inštitúcií zameraných na starostlivosť, zabezpečenie a pomoc jednotlivcom, skupinám alebo komunitám. Termín, ktorý sa používa na označenie rôznych metód preventívnej, korektívnej a kuratívnej pomoci ľuďom, ktorí svoje potreby nemôžu saturať. Od prvotnej ekonomickej pomoci (19. storočie) sa sociálna práca rozvíja a rozširuje najmä na sociálnu zložku v jej komplexnosti. Medzinárodná federácia sociálnych pracovníkov (1988) definovala sociálnu prácu ako činnosť, ktorá predchádza alebo upravuje problémy jednotlivcov, skupín, komunít, vznikajúce z konfliktov potrieb jednotlivcov a spoločenských inštitúcií. Mala by ovplyvňovať

⁷¹ MATOUŠEK, Oldřich. Slovník sociální práce. Praha: Portál, 2008, s.200-201

⁷² STRIEŽENEC, Štefan. Slovník sociálneho pracovníka. Trnava: AD, 1996, s.161-162

uskutočňovanie vhodných sociálnych zmien v prospech kvality života všetkých ľudí. Sociálna práca je nástrojom sociálnej starostlivosti o človeka.”

Už prví metodisti sa snažili aktívne podieľať na odstraňovaní negatívnych sociálnych javov, akými bola chudoba, nedostatočná výchova detí, zanedbaná zdravotná starostlivosť a iné. Pestrou škálou svojich sociálnych aktivít, už v priebehu 18.storočia naplňali to, čo predstavuje podstatu sociálnej práce a činnosti dnes. Pracovali systematicky a hlavne metodicky, podľa čoho dostalo celé hnutie svoje meno. Vďaka Wesleyho neustálemu sa vzdelávaniu a svetovému rozhľadu využívali prví metodisti pri svojej sociálnej činnosti najnovšie poznatky z mnohých vedných odborov. Ako je známe, sám Wesley okrem množstva teologických spisov vydal aj knihu *Primitive Physic*, ktorá pomáhala chudobným obyvateľom, ktorí si nemohli dovoliť ísť k lekárovi, liečiť jednoduché choroby. Wesley počas svojho štúdia na Oxforde totiž absolvoval niekoľko lekárskeho predmetov.

Prehľad sociálnych činností prvých metodistov uvádzame v nasledujúcich podkapitolách.

3.1.2 Stav sociálnych pomerov 18.storočí

Veľkú časť anglického obyvateľstva v 18.storočí tvorili hlavne chudobní a nemajetní ľudia, ktorých počet neustále narastal. Vo väčšine prípadov nemali žiadne vzdelanie- ani remeselné. V dôsledku priemyselnej revolúcie sa sťahovali do oblastí, v ktorých sa budovali priemyselné centrá, kde bývali v okrajových chudobných štvrtiach v katastrofálnych podmienkach. V dôsledku toho, že opustili svoje domovské obce, nemali už viac nárok na podporu pre chudobných a žili vo veľkej biede. Nemali takmer žiadne vedomosti o správnej výžive ani o základných hygienických návykoch. Nemali prístup k žiadnej lekárskej starostlivosti, a preto je pre toto

obdobie charakteristická vysoká úmrtnosť obyvateľstva. Boli takmer nezasiahnuteľní cirkevnou dobročinnosťou, ktorá bola založená na už spomínanom parochiálnom systéme.

Anglické školstvo v tomto období bolo charakteristické zriaďovaním verejných aj súkromných škôl. Najväčším a najstarším zriaďovateľom škôl bola štátna cirkev. Okrem nej si však školy zriaďovali aj iné slobodné cirkvi (presbyteriáni, baptisti, kvakeri), ale aj rôzne združenia, spolky, obce a dokonca aj továrne.⁷³ Tradičné latinské školy boli v takmer dezolátnom stave, na rozdiel od súkromných škôl, ktoré však mohli navštevovať len deti majetných rodičov. Ku kvalitnému vzdelaniu mal teda prístup iba úzky okruh privilegovaných obyvateľov, zatiaľ čo drvivá väčšina detí z chudobných rodín vyrastala takmer bez akéhokoľvek prístupu k vzdelávaniu. Situácia sa nezlepšovala aj vďaka všeobecne rozšírenému názoru, že deti majú začať čo najskôr zarábať peniaze a nemajú márneť čas vzdelávaním.⁷⁴ Základné vedomosti mohli totiž nadobudnúť v dobročinných školách, ktoré bezplatne zriaďovala Spoločnosť pre šírenie kresťanských znalostí.

Aj napriek nepriaznivej hospodárskej situácie anglického obyvateľstva vláda urobila isté kroky na zmiernenie nepriaznivej situácie. Tak napr. medzi rokmi 1795-1834 bolo podľa zvláštneho zákona (Speenhamland Law) možné, aby chudobní obyvatelia dostávali podporu z daní, ktoré vyrovnávali jeho príjem do výšky, ktorá bola prijateľná pre ich rodiny. Táto suma bola odvodzovaná z počtu vyživovaných detí a takisto z miestnej ceny chleba. Toto opatrenie bolo prijaté ako reakcia na neúnosné ceny obilia, ktoré mali neustále stúpajúcu tendenciu.⁷⁵ Jednou z príčin stúpajúcej ceny obilia bola zvýšená produkcia podradiých liehovín, ktorá okrem vysokej ceny obilia spôsobovala aj ďalší negatívny faktor

⁷³ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.34

⁷⁴ Tamtiež, s.35

⁷⁵ MATOUŠEK, Oldřich a kol. Základy sociální práce. Praha: Portál, 2001, s.95

v spoločnosti, akým bol alkoholizmus a jeho dopad na zdravotný stav obyvateľstva.

Okrem toho k zlepšeniu sociálnej situácie obyvateľstva určite neprispel všeobecne rozšírený názor, podľa ktorého je chudoba je dôsledkom vlastného zavinenia alebo je znamením Božieho trestu.⁷⁶ Toto myslenie bolo natoľko zakorenené v mysliach obyvateľstva, že ani bohatí ani chudobní neuvažovali o možnostiach ráznych zmien v doterajších sociálnych štruktúrach. Dokonca ani sám Wesley nepredpokladal výraznejšiu zmenu v sociálnych štruktúrach. Napriek tomu už počas jeho života začali pomalé reformy, ktoré sa naplno rozvinuli až po jeho smrti.

Ďalšími negatívnymi faktormi, ktoré vplývali na vtedajšiu spoločnosť bolo obchodovanie s otrokmi a takisto katastrofálna situácia v anglických väzniciach.

Anglicko, ktoré bolo jedno z európskych námorných veľmocí, bolo zapojené do obchodu s otrokmi už od polovice 16.storočia. Tento neľudský obchod bol dokonca zabezpečený medzinárodnými zmluvami a veľká časť majetného obyvateľstva Anglicka z neho výrazným spôsobom profitovala. Anglický trh s otrokmi sa zameriaval hlavne na americký trh a podľa historických záznamov medzi rokmi 1783 a 1793 len z Liverpoolu vyplávalo 300 tisíc lodí plných otrokov.⁷⁷ Výnosy z obchodu s otrokmi tvorili veľkú časť anglického hospodárstva, a preto nebolo jednoduché presvedčiť anglickú spoločnosť o nevyhnutnosti jeho zrušenia.

Takisto situácia s anglickými väzňami bola alarmujúca. Anglické trestné právo bolo mimoriadne tvrdé, súdne procesy neprehľadné a podmienky vo väzniciach boli v dezolátnom stave. Bolo zavedené obrovské množstvo deliktov, z ktorých mnohé boli potrestané smrťou. Aj obyčajná krádež chleba sa trestala smrťou. Tieto tresty postihli hlavne najchudobnejšie vrstvy

⁷⁶ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.16

⁷⁷ Tamtiež, s.50

národa, ktoré boli často krát nútené kradnutím si zabezpečiť trocha obživy. Za neplatenie dlhov sa dlžníci dostali do väzenia, kde mohli stráviť desiatky rokov čakaním na riadny súdny proces. Situácia vo väzniciach bola naozaj katastrofálna. Väzenskí správcovia totiž nedostávali žiadny plat, a preto vydierali svojich väzňov, aby im platili rôzne poplatky (za alkohol, omamné látky, rôzne úľavy). Nemajetní sa však dostávali stále do väčších problémov a často krát boli utýraní na smrť. V lepšom prípade sa im ich pobyt vo väzení predĺžil o niekoľko rokov. Väzni tak boli pod neustálym tlakom správcov a zároveň žili v katastrofálnych hygienických podmienkach, v ktorých sa neustále šírili rôzne choroby. Najtragickejšie na celom väzenskom probléme bolo to, že verejnosť takmer vôbec netušila, čo sa v anglických väzeniach deje, a preto ani nemala dôvod vyvíjať akúkoľvek snahu na zlepšenie tejto nepriaznivej situácie.⁷⁸

Chudoba, negramotnosť, nedostatočná lekárska starostlivosť, obchod s otrokmi, otrasné podmienky väzňov- to všetko boli negatívne javy anglickej spoločnosti 18.storočia, ktoré neboli prvým metodistom ľahostajné a rozhodli sa ich zmeniť. V nasledujúcich podkapitolách uvedieme prierez sociálnych aktivít prvých metodistov, ktorým sa venovali v priebehu 18.storočia.

⁷⁸ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.62

3.2 SOCIÁLNE AKTIVITY ČLENOV SVÄTÉHO KLUBU

Svätý klub tvorila skupinka mladých oxfordských študentov, ktorí sa počas svojho vysokoškolského štúdia schádzali na spoločných stretnutiach, kde spoločne študovali Bibliu, rôzne spisy klasikov, ale aj knihy od Tomáša Kempenského, Jeremyho Taylora a Williama Lawa. Medzi zakladajúcich členov patrili Charles Wesley, William Morgan a Robert Kirkham, ku ktorým sa pridali a neskôr sa stal aj ich vedúcim samotný John Wesley. Takisto sa cvičili v pestovaní zbožného života. Na základe vopred formulovaných otázok pravidelne preskúmavali svoj život, či žijú v súlade s Bibliou. Postupne sa aktivity členov Svätého klubu začali rozrastať a mali predovšetkým sociálny charakter. Hnacím motorom v ich sociálnej pomoci bola predovšetkým myšlienka nasledovania Krista vo všetkých oblastiach ľudského života. Chceli napodobňovať Krista, ktorý pomáhal všetkým. Marquardt rozdelil ich sociálne aktivity do štyroch skupín, keď uvádza, že *„činnosť študentov sa v podstate uplatnila v štyroch rovinách: v oboch mestských väzniciach v Oxforde, v chudobných rodinách, v chudobinci a v škole pre zanedbané deti.“*⁷⁹

Za priekopníka sociálnych aktivít Svätého klubu vo väznici je William Morgan (1712– 1732), ale naplno túto službu rozvinul až v neskoršom období Silas Told (1711– 1778). Členovia Svätého klubu navštevovali pravidelne obe oxfordské väznice so súhlasom cirkevnej aj štátnej vrchnosti. Podstatou ich sociálnych aktivít vo väzniciach bolo kázanie a pastoračná starostlivosť o väzňov. Ochotne ich učili čítať a písať. Takisto im počas súdnych procesov zabezpečovali obhajcov. Keď uväznení opustili brány väznice, tak im príležitostne vypomáhali aj určitou finančnou čiastkou. Samozrejmosťou bola aj pomoc rodinám väzňov.

⁷⁹ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.9

Ďalšou aktivitou Svätého klubu bola pomoc chudobným rodinám. Charakteristické pre túto oblasť služby bolo to, že keď sa študenti rozhodli poskytnúť pomoc nejakej chudobnej rodine, v praxi sa to prejavilo tak, že ich navštívili aspoň jedenkrát v týždni, poskytli im pastorálnu starostlivosť a vyučovanie. Podľa možností im zabezpečili šatstvo a ak to bolo potrebné, tak aj lieky. Samozrejmosťou bolo vyučovanie detí.

Podobným spôsobom ako pomáhal Svätý klub chudobným rodinám, pomáhal aj v chudobinci. Základ pre túto činnosť predstavoval finančný fond, do ktorého prispievali tak členovia Svätého klubu, ako aj ich blízki a priatelia. Pre získanie väčšieho obnosu peňazí sa rozhodli častejšie postiť, nezúčastňovať sa študentských zábav a nekupovať si zbytočné oblečenie.

Poslednou a pravdepodobne najvýznamnejšou aktivitou Svätého klubu bolo zriadenie školy pre zanedbané deti. Je veľmi pravdepodobné, že jej vznik podnietil sám Wesley.⁸⁰ Wesley si uvedomoval nevyhnutnosť vzdelávania detí, ktoré boli vyučované len sporadicky alebo neboli vyučované vôbec. Preto sa rozhodol zamestnať učiteľku, ktorú aj sám platil a dohliadal na jej prácu. Okrem toho sa sám zapojil do vyučovacieho procesu a učil biblické dejiny a kresťanskú náuku. Týmto spôsobom sa k vzdelávaniu počas niekoľkých rokov dostalo asi 29 detí z veľmi chudobných rodín.

Sociálne aktivity Svätého klubu sa neskôr stali pevnou súčasťou metodistického hnutia, ktoré mu vtlačilo vlastnú charakteristickú pečať.

⁸⁰ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.10

3.3 PRAKTICKÁ POMOC CHUDOBNÝM

Počiatky praktickej pomoci chudobným nachádzame už medzi činnosťami študentov patriacich do Svätého klubu. Wesley totiž ako jeden z prvých nevidel chudobných len ako príjemcov milodarov s objekty charitatívnej starostlivosti. Zdôrazňoval totiž, že odstraňovanie ich chudoby patrí medzi autentické kresťanské úlohy.⁸¹ Samozrejme, že Wesley nebol žiadny sociálny revolucionár- bol pravý anglikán, ktorý bol verný monarchii- ale napriek tomu si uvedomoval potrebu pomáhať tým, ktorí to najviac potrebovali. S chudobou medzi obyvateľstvom sa stretával dennodenne počas svojich častých ciest, ale aj počas pravidelných obedov v chudobinci.

Najranejší spôsob pomoci chudobným bola týždenná zbierka. Tieto zbierky neboli určené len širokým masám obyvateľstva, ale aj chudobným členom spoločenstva, ktorí potrebovali pomoc. Chudoba totiž nebola prekážkou pre členstvo v spoločenstve. Dokonca na základe členského lístka sa chudobnejší členovia mohli uchádzať o pomoc, kdekolvek sa presťahovali. Metodistické spoločenstvo bolo rozdelené do menších skupín, ktoré sa nazývali triedy. Na čele každého stretnutia bol vždy určený jeden vedúci. Medzi jeho povinnosti patrilo okrem iného aj *„prijímať to, čo sú ochotní dať na pomoc chudobným.“*⁸² Teda vedúci vyzbieral peniaze medzi členmi triedy, ktorí mu boli zverení. Následne bola zbierka posunutá správcom, ktorí rozhodli o jej prerozdelení medzi chudobnými. Konkrétnu pomoc chudobným predstavovala určitá finančná podpora, potom poskytnutie šatstva, liekov a potravín, ale aj uhlia.

V mimoriadnych situáciách sa konali špeciálne zbierky a dokonca Wesley sa nevyhol ani žobraniu.⁸³ Uvedomoval si totiž, že príležitostná pomoc chudobným je nedostačujúca, ale

⁸¹ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.13

⁸² SCNEEBERGER V.D. Všechno podle řádu. Praha: ECM, 2000. s.44

⁸³ Deník Johna Wesleye. Praha: ECM, 1992. s.63

aj napriek tomu bolo vykonávanie zbierok pre chudobných neoddeliteľnou súčasťou sociálnych aktivít raných metodistov. Vo svojich kázňach, publikáciách a počas svojich ciest neustále vyzýval ľudí, aby prispeli na pomoc chudobným.

Ďalším druhom praktickej pomoci chudobným bolo poskytovanie základnej lekárskej starostlivosti chudobným, keďže chudobní si nemohli dovoliť zaplatiť lekára ani lieky. Túto službu začal Wesley prevádzkovať v Londýne a v Bristole v rokoch 1746– 1747. Avšak ani táto dobre zorganizovaná metodistická služba častokrát nestačila, a preto sa Wesley odhodlal príležitostne sám predpisovať lieky a dokonca liečil niektoré menej závažné choroby. Počas svojho štúdia v Oxforde totiž absolvoval niekoľko lekárskeho predmetov. Za účelom pomoci chudobným v otázkach hygieny, výživy, liečby chorôb a starostlivosti o chorých napísal a vydal lekársku príručku *Jednoduché lekárstvo (Primitive Physic)*, ktorá bola vydaná v desiatkach vydaniach. Okrem toho je Wesley považovaný za priekopníka bezplatných kliník a lekární (dispensaries) v Anglicku. Týmto spôsobom mohla byť bezplatne poskytnutá základná zdravotná starostlivosť obrovskému počtu obyvateľov. Táto služba bola určená nie len členom metodistického spoločenstva, ale všetkým chudobným obyvateľom bez rozdielu. Postupne táto služba prekročila hranice výlučne metodistickej praxe a bola zakomponovaná do všeobecnej lekárskej starostlivosti štátu o svojich občanov.⁸⁴

Tretou oblasťou praktickej pomoci chudobným bolo zriadenie pôžičkového fondu a pomoc pri sprostredkovaní práce. Tieto aktivity mali pomôcť chudobným začleniť sa späť do spoločnosti a mali byť akousi prevenciou proti nežiadúcim dôsledkom chudoby. Pôžičkový fond bol prevádzkovaný z peňazí, ktoré Wesley získal na základe rôznych finančných zbierok, a bol vedený vopred určenými správcami. Pôžičky boli poskytované bezúročne na štvrt' roka. Na začiatku bola výška

⁸⁴ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.14

pôžičky stanovená na dvadsať šilingov, ale s postupom času sa zvýšila až na päť libier. Týmto spôsobom sa pomohlo chudobnému obyvateľstvu predísť tomu, aby sa v dôsledku svojej nepriaznivej finančnej situácii dostali do ešte väčších dlhov vďaka úžerníkom.

Okrem pôžičkového fondu bola dôležitou súčasťou sociálnej pomoci obyvateľstvu aj pomoc pri sprostredkovaní práce. Wesley si totiž uvedomoval, že nezamestnanosť je jedným zo základných faktorov, ktoré spôsobujú chudobu.⁸⁵ Preto sa všemožne snažil zamestnať nezamestnaných v rôznych podnikoch. V prípade, že sa mu to nedarilo, rozhodol sa sám zriaďovať pracovné miesta. V londýnskej modlitebni najprv zamestnal dvanásť ľudí, ktorí sa zaoberali spracovaním bavlny a neskôr zamestnal niekoľko žien, ktorých pracovnou náplňou bolo pletenie.

⁸⁵ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.15

3.4 ZAKLADANIE ŠKÔL A PEDAGOGICKÁ ČINNOSŤ

Pedagogická činnosť prvých metodistov je charakteristická rôznymi vzdelávacími projektami, ktoré boli určené dvom skupinám: 1, chudobným, ktorí mali takmer nulovú možnosť sa vzdelávať a 2, jednotlivým členom metodistických spoločenstiev. I keď sa vďaka metodistickej pedagogickej činnosti nepodarilo úplne odstrániť nedostatky v anglickom vzdelávacom systéme, napriek tomu v značnej miere svojimi podnetmi prispeli k vydaniu štátneho zákona z roku 1870, ktorý zabezpečoval všeobecné základné školské vzdelávanie.⁸⁶

Metodistické školy vznikali na základe Wesleyho podnetu. K hlavným sociálnym činnostiam prvých metodistov totiž patrilo vyučovanie detí z chudobných rodín. Wesleyho hlavný motív pre zakladanie metodistických škôl môžeme zdefinovať na základe jeho správy z roku 1748, kde Wesley píše: *„Niečo iné ma veľmi často naplňalo obavami- veľké množstvo detí. Rodičia niektorých z nich sa nemohli dovoliť ich posielat' do školy. Iní ich síce poslali do školy, kde sa naučili čítať a písať, ale zároveň sa naučili všetky možné neresti, takže by pre ich bolo lepšie, keby zostali v nevedomosti, než aby za ne zaplatili takú vysokú cenu. Preto som sa nakoniec rozhodol, že ich nechám vyučovať vo vlastnom dome, aby mali možnosť naučiť sa čítať, písať a počítat' bez toho, aby boli zároveň nútení učiť sa pohanstvu.“*⁸⁷

Teda hlavný motív vzdelávacej činnosti metodistov bol v prvom rade nábožensko- humanitárny. Zodpovednosť za výchovu a vzdelávanie detí bola pre prvých metodistov natoľko dôležitá, že sotva nájdeme iné kresťanské spoločenstvo v tom období, ktoré by s takým zápalom a nasadením venovalo pedagogickej a katechetickej činnosti detí.

⁸⁶ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.36

⁸⁷ The Works of the Rev. John Wesley. London: 1872, s.308

Prvé metodistické školy boli založené v Kingswoode (1738), Bristole (1739), Londýne (1739), Newcastli upon Tyne a na mnohých iných miestach.⁸⁸ Vyučovanie v metodistických školách bolo bezplatné a týmto spôsobom deti naučili čítať, písať, počítať a zároveň dostali základy kresťanskej vierouky.

Wesley bol mimoriadne aktívny v viacerých oblastiach pedagogickej činnosti. Zakladal a pravidelne kontroloval školy, vypracovával učebné osnovy, zabezpečoval finančné prostriedky na chod škôl, písal učebnice, dokonca aj sám vyučoval. Vzdelávanie detí bolo neoddeliteľnou súčasťou metodistickej praxe.

Okrem zakladania klasických škôl sa metodizmus zaslúžil o vznik nedeľných škôl. Aj keď za ich rozšírenie sa postaral anglikánsky vydavateľ novín Robert Raikes. Na čele hnutia nedeľných škôl nestojí Wesley, ale Hanna Ballová, ktorá roku 1769 založila prvú nedeľnú školu vo High Wycombe.⁸⁹ Výhodou nedeľnej školy bola príležitosť poskytnúť základné vzdelanie všetkým deťom bez rozdielu- teda aj tým, ktorí počas týždňa namiesto do školy, museli chodiť do práce. Týmto spôsobom sa mohli naučiť základy čítania, písania, počítania a samozrejme základy vierouky, keďže Biblia bola jedna z najpoužívanějších učebníc.

Zakladanie škôl a vzdelávanie detí nebolo jedinou pedagogickou činnosťou prvých metodistov. Už na začiatku svojich sociálnych aktivít sa venovali okrem detí aj dospelým. Tieto aktivity pozostávali zo špeciálnych kurzov pre dospelých, distribúciu vhodnej literatúry a vzdelávaním na skupinkách.⁹⁰ Dospelí boli vyučovaní buď ráno (pred prácou) alebo večer (po práci). Takisto mali možnosť sa zúčastňovať vyučovania počas nedeľnej školy.

⁸⁸ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.36

⁸⁹ Tamtiež, s.38

⁹⁰ Tamtiež, s.39

3.5 ÚSILIE O ZRUŠENIE OTROCTVA

Aj keď sa zásluhy o zrušenie otroctva pripisujú Williamovi Wilberforceovi, ktorý nebol členom metodistického spoločenstva, napriek tomu sa o to pričinili aj prví metodisti. Bol to predovšetkým Wesley, ktorý podporoval aktivity smerujúce k zrušeniu a odstráneniu otroctva. Aj keď sa k snahám o zrušenie otroctva dostal až v neskoršom období.

Jedni z prvých, ktorí vyjadrili svoj nesúhlas s obchodom s otrokmi, boli kvakeri. Neskôr sa k nim pridali aj mennoniti a iné kresťanské cirkvi. Postoj štátnej cirkvi bol však opačný a otroctvo a obchod s otrokmi bol prijímaný bez akýchkoľvek námietok.

Wesley sa síce spočiatku výrazne nezasadzoval v boji proti zrušeniu otroctva, ale vždy bol proti nehumánnemu zaobchádzaniu s ľuďmi. Počas svojej misie v Amerike sa pastorálne venoval aj čiernym otrokom a vyučoval ich základom kresťanskej viery. Neskôr mali otroci možnosť začleniť sa do metodistických spoločenstiev, kde im pomáhali duchovne aj prakticky.

Wesley spolu so svojimi spolupracovníkmi sa rozhodol neustále informovať širokú verejnosť o negatívnych vplyvoch obchodovania s ľuďmi, čo viedlo k väčšej informovanosti a ľudia tak boli konfrontovaní a vyzývaní k tomu, aby sa zasadili v boji za odstránenie otroctva. Wesleyho metóda bola v konečnom dôsledku úspešná.

V roku 1780 americkí metodisti vyhlásili protest proti otroctvu⁹¹, ktoré odporovalo svedomiu a čistému náboženstvu. Neskôr v roku 1784 boli rozhodnutím Generálnej konferencie všetci metodisti vyzvaní, aby sa nezúčastňovali na obchode s otrokmi a aby prepustili všetkých otrokov, ktorých vlastnia.

⁹¹ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.54

Wilberforce predložil v anglickom parlamente roku 1791 návrh zákona na zrušenie obchodu s otrokmi, čo sa stretlo s veľkým odporom a neúspechom. Jeho snaha však neprestala, a aj vďaka veľkej podpore a neustálych impulzov zo strany metodistov, sa mu podaril veľký úspech. Roku 1807 bol vydaný zákon, ktorý zakázal obchodovanie s otrokmi a neskôr, v roku 1833 bolo zrušené otroctvo v celej ríši, vrátane anglických kolónií.⁹²

⁹² MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.51

3.6 STAROSTLIVOSŤ O VÄZŇOV A VÄZENSKÁ REFORMA

Starostlivosť o väzňov patrila k prvotným sociálnym aktivitám Svätého klubu, ktorej iniciátorom bol jeden z jeho zakladajúcich členov William Morgan, ktorý r.1730 vo väzení navštívil po prvýkrát jedného na smrť odsúdeného väzňa, ktorému svedčil o Kristovi. Okrem neho si toto Morganovo svedectvo vypočuli aj ďalší odsúdenci. Morgana táto skúsenosť natoľko ovplyvnila, že návšteva väzňov a následná starostlivosť o uväznených sa stala bežnou praxou členov Svätého klubu. Aj keď Morgan zomrel pomerne mladý, táto služba nezanikla, ale stala sa pevnou súčasťou sociálnej praxe metodistov.

Naplnno túto službu rozvinul až Silas Told, ktorého usvedčila jedna z Wesleyho kázni na tému: *„Bol som chorý a vo väzení a nenavštívili ste ma.“*⁹³ Silas Told začal obchádzať väznice v Londýne a takisto v okolitých mestách za účelom ohlasovania Kristovej milosti a slobody. Mnohokrát sprevádzal odsúdených na smrť- modlil sa s nimi a povzbudzoval ich celú noc pred ich popravou, odprevadil ich až na miesto popravy. Po vykonaní popravy si vyžiadal ich telá a dal ich dôstojne pochovať. Následne pomáhal pozostalým a trpiacim rodinám, ktoré vďaka nemu mohli spoznať pokánie a odpustenie svojich hriechov.

Metodistické opatrenia na pomoc väzňom spočívali predovšetkým v pastorálnej starostlivosti, v kázaní a v praktickej pomoci väzňom a ich rodinám. Vo väzniciach metodisti konali bohoslužby, zvestovali evanjelium, modlili sa s odsúdenými na smrť a pomáhali im zmieriť sa so situáciou. Počas kázaní im stále ponúkali zachraňujúcu Božiu lásku, ktorá je daná zadarmo všetkým bez výnimky. Mnohí odsúdení vďaka ich pastorálnej starostlivosti našli cestu k Bohu a zomierali v kresťanskej nádeji.

⁹³ WITHROW, W.H. Průkopníci metodismu. Praha: ECM, 2001, s.48

Od roku 1743 bolo navštevovanie väzňov zahrnuté do Všeobecných pravidiel spoločenstva, ktorými sa metodisti riadili pri svojej sociálnej a náboženskej činnosti.⁹⁴

Počet spolupracovníkov vo väzniciach sa neustále zvyšoval. Metodisti sa s väzňami nielen modlili a študovali Bibliu, ale pomáhali im počas súdnych procesov, vyhľadávali ich rodinných príslušníkov. V prípade odsúdenia na smrť väzňom pomáhali v posledných chvíľach ich života.

Okrem duchovnej pomoci im pomáhali aj praktickým spôsobom. Počas bohoslužieb robili finančné zbierky, z čoho im potom kupovali jedlo, lieky, šatstvo dokonca aj matrace.

Väzenská služba patrila už od počiatku tohto hnutia k pravidelným sociálnym aktivitám. Metodistická konferencia v roku 1778⁹⁵ ju učinila záväznou pre všetkých metodistických kazateľov.

⁹⁴ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.63

⁹⁵ Tamtiež, s.64

3.7 EVANJELIZAČNÁ ČINNOSŤ

Odstaňovanie sociálnej nespravodlivosti nebolo spôsobené len konkrétnou sociálnou činnosťou raných metodistov (pomoc chudobným, vzdelávanie, zrušenie otroctva, väzenská reforma), ale predovšetkým ich ohlasovaním Božej lásky ku každému človeku. Práve táto charakteristika dala metodistickému hnutiu jeho silný diakonický a misijný náboj. Podstata pravého kresťanstva podľa Wesleyho spočíva v láske k Bohu a k všetkým ľuďom. Toto dvojaké prikázanie lásky je „východiskom a základom etiky a celého kresťanského života.“⁹⁶ Wesley podstatu kresťanského života zadefinoval vo svojom diele takto: „Milovať Boha celým srdcom, celou dušou a silou ako toho, ktorý ako prvý miloval nás- ako zdroj všetkého dobra, ktoré sme prijali a všetkého toho, čoho raz dúfame, že zakúsime; a milovať každú dušu, ktorú stvoril Boh, každého človeka na zemi ako svoju vlastnú dušu.“⁹⁷

Wesley dával už počiatku svojej činnosti veľký dôraz na evanjelizačnú činnosť. Jeho výzva viedla metodistov so zvesťou evanjelia nielen k tým, ktorí ju potrebujú, ale k tým, ktorí ju potrebujú najviac. Prostredníctvom rozsiahlej praktickej pomoci metodistov sa evanjelium dostalo aj k opusteným a zabudnutým ľuďom. Samozrejme najskôr sa metodisti zvestovali zvesťou o Božej láske anglickému a americkému obyvateľstvu, ale postupne sa činnosť metodistov dostala do celého sveta, a tak mohlo byť evanjelium zvestované obrovskému počtu ľudí.

Vo veľkej miere vďačí metodizmus za svoj misijný charakter Thomasovi Cokeovi (1747-1814), ktorý pôsobil misijne v Európe, Amerike, založil metodistické misie vo Východnej aj Západnej Indii.

⁹⁶ MARQUARDT, Manfred. Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho. Praha: ECM, 2004, s.18

⁹⁷ The Works of the Rev. John Wesley. London: 1872, s.3

Za bohatými výsledkami evanjelizačnej a misijnej činnosti metodizmu stojí praktické napĺňanie Wesleyho odkazu: „*Mojou farnosťou je celý svet.*“

4 SÚČASNOSŤ METODISTICKÉHO HNUTIA

To, čo Wesley a prví metodisti zakorenili pri zrode metodistického hnutia, nesie svoje korene aj v súčasnosti. Dodnes je metodizmus považovaný za hnutie so silným sociálnym cítením a jednotlivé zbory vykonávajú rozsiahlu sociálnu činnosť na celosvetovej úrovni.

V nasledujúcich podkapitolách sa chceme zamerať na analýzu dokumentov Sociálne zásady a Sociálne vyznanie Evanjelickej cirkvi metodistickej, ktorý je záväzný pre celé metodistické hnutie a ktorý ako jeden z mála cirkevných dokumentov charakterizuje a definuje postoj cirkvi k ľudskému spoločenstvu.

Zároveň chceme na konkrétnych príkladoch ukázať jednotlivé prejavy sociálnej činnosti Evanjelickej cirkvi metodistickej na Slovensku aj v Čechách, a okrajovo aj v Spojených štátoch amerických, keďže metodizmus sa do našich krajín dostal práve pôsobením amerických misionárov a legislatívnym spôsobom (prostredníctvom Generálnej konferencie) je s ňou úzko prepojená. Budeme si všímať hlavne tie prejavy sociálnej činnosti, ktoré boli vlastné aj prvým metodistom.

4.1 ANALÝZA DOKUMENTOV SOCIÁLNE ZÁSADY A SOCIÁLNE VYZNANIE EVANJELICKEJ CIRKVI METODISTICKEJ

Dokument Sociálne zásady a Sociálne vyznanie je považovaný za základný metodistický dokument definujúci postoj metodistickej cirkvi k sociálnym otázkam a problémom. Z predchádzajúcich kapitol jasne vyplýva, že už prvým metodistom hlboko záležalo na dodržiavaní sociálnej spravodlivosti vo svete. Tento dokument je výsledkom namáhavej a neúnavnej praktickej pomoci, ktorú počas dlhého obdobia ponúkali tým, ktorí ju najviac potrebovali.

4.1.1 Vznik dokumentov

Dokument Sociálne vyznanie bol prijatý generálnou konferenciou severnej Metodistickej episkopálnej cirkvi (Methodist Episcopal Church, North) v roku 1908.⁹⁸ Tento krok bol však reakciou na dlhotrvajúce obdobie, v ktorom nadšenie pre sociálnu činnosť medzi metodistami zaznamenával postupný úpadok.

Situácia v americkom metodisme len kopírovala vývoj v celom národe. Členovia metodistických spoločenstiev patrili prevažne k bohatšej strednej vrstve. Počet členov neustále narastal, v dôsledku čoho sa začali stavať väčšie a honosnejšie budovy. Rozvíjalo sa cirkevné školstvo a tým sa zvýšila vzdelanostná úroveň členov. Na druhej strane sa zanedbávala organizačná štruktúra spoločenstiev, starý spôsob evanjelizácie a kazatelia prestávali byť cestujúcimi kazateľmi, akými boli v minulosti Wesley a jeho spolupracovníci. Cirkev tak začala postupne strácať priamy kontakt s chudobnými a jednoduchými ľuďmi zo sveta a zamerala sa viac na svoje vnútorné potreby. V dôsledku toho prestávala rozumieť potrebám chudobných. Zároveň je toto obdobie, ktoré predchádzalo prijatiu dokumentu obdobím mnohých spoločenských zmien. Podobne ako počas priemyselnej revolúcie v 18. storočí, aj teraz nastáva priemyselný rozmach, čo so sebou okrem pozitív prináša aj zástupy chudobných združujúcich sa v slumoch, kde žijú v obrovskej biede. Na americkej pôde sa pomaly ustáva prebudenecké hnutie a naopak nastupuje hnutie známe pod menom Sociálne evanjelium.⁹⁹ Cirkvi sa začali prebúdzajúť a nanovo sa aktívne zaujímať o riešenie sociálnych a ekonomických problémov ľudí.

Aj metodistickí predstavitelia si uvedomovali nutnosť návratu k sociálnemu akcentu, ktorý bol pre nich v minulosti

⁹⁸ Poriadok Evanjelickej cirkvi metodistickej, Slovenská oblasť. Bratislava: ECM, 2006, s.62

⁹⁹ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.120

charakteristický, pretože vedeli, že kresťanstvo a zodpovednosť za ľudské spoločenstvo jednoducho patria k sebe. Preto sa generálna konferencia roku 1908 venovala takmer výlučne iba sociálnym problémom. Výsledkom týchto rokovaní bolo prijatie dokumentu Sociálne vyznanie (Social Creed).

Od tej doby sa stalo súčasťou cirkevného poriadku, aj keď oproti pôvodnej verzii bolo niekoľko krát revidované.

Neskôr v roku 1946 bol k tomuto dokumentu pridaný ďalší - Sociálne zásady, ktorý bol takisto niekoľko krát upravený. Tieto zmeny sú podmienené neustále sa meniacou spoločnosťou a problémami s tým spojenými, a metodistická cirkev má snahu aktuálne reflektovať dianie vo svete.

4.1.2 Analýza dokumentov¹⁰⁰

Oba dokumenty nie sú považované za cirkevné zákony, majú členov „vyzývať k modlitbám a zodpovednému svedectvu viery a konania.“¹⁰¹ Vyjadrujú postoj metodistickej cirkvi k základným otázkam súčasného sveta.

Tieto dokumenty sú súčasťou jedného celku, ktorý je rozdelený na úvodnú časť a ďalších sedem častí, pričom poslednú siedmu časť tvorí samotné znenie Sociálneho vyznania.

V úvodnej časti sa metodisti hlásia ku kresťanským cirkvám vyznávajúcim trojjediného Boha, ktorý všetko stvoril a všetko zachováva. Zároveň vyznávajú hriechu porušenosť človeka, kvôli ktorej často krát neboli dobrými správcami, za akých ich ustanovil Boh. Na konci úvodnej časti vyznania nachádzame záväzok byť kdekoľvek vernými svedkami evanjelia - to zahŕňa nielen geografické členenie sveta ale aj všetky sféry našej spoločnosti.¹⁰²

¹⁰⁰ Celé znenie dokumentov je uvedené v prílohe č.1 na konci práce

¹⁰¹ Poriadok Evanjelickej cirkvi metodistickej, Slovenská oblasť. Bratislava: ECM, 2006, s.62

¹⁰² Tamtiež, s.63

Jednotlivé sféry spoločenských, voči ktorým sa metodisti zaväzujú byť vernými správcami, sú:

1. Životné prostredie¹⁰³

V odseku o životnom prostredí nachádzame časti apelujúce k zodpovednému správaniu voči životnému prostrediu, konkrétne, aby sa cirkev zodpovedne postavila voči zmenám v ekonomickej, politickej, sociálnej a technickej oblasti.¹⁰⁴ Človek má naplňať Boží príkaz, aby zodpovedne spravoval zem.¹⁰⁵

Metodisti podporujú všetky sociálne opatrenia smerujúce k obmedzovaniu a kontrole odpadov a k ich ekologickému spracovaniu- vrátane toho jadrového. Zároveň schvaľujú ochranu živočíšnych druhov a obnovu ekosystémov. Tento postoj voči životnému prostrediu je typický až pre 20.storočie, v ktorom vznikli a nestále sa zintenzívňujú ekologické snahy vedúce k ochrane našej planéty.

Ďalej vyjadrujú podporu snahám o šetrenie energiou a zároveň súhlasia s rozvojom obnoviteľných zdrojov energie.

V ďalších častiach týkajúcich sa životného prostredia vyjadrujú svoj postoj k živočíšnemu svetu, vesmíru, vede a technike a zároveň k nezávadnosti potravín.

2. Ľudské spoločenstvo¹⁰⁶

Postoj k ľudskému spoločenstvu je založený na biblickom názore, že ľudia sú vzácní, nie preto, že by vykonali niečo záslužné, ale preto, že sú stvorení a milovaní Bohom.

Časť o ľudskom spoločenstve rozoberá vzťah jednotlivca k rodine, iným kresťanským spoločenstvám, zaoberá sa manželstvom, rozvodom, stavom slobodných ľudí, rovnoprávnosťou žien a mužov, ľudskou sexualitou, násilím a zneužívaním v rodinách, sexuálnym obťažovaním, umelým prerušením

¹⁰³ Poriadok Evanjelickej cirkvi metodistickej, Slovenská oblasť. Bratislava: ECM, 2006, s.63

¹⁰⁴ Tamtiež, s.63

¹⁰⁵ Genezis 1, 28

¹⁰⁶ Tamtiež, s.64

tehotenstva, adopciou, starostlivosťou o umierajúcich a v neposlednom rade aj postojom k samovražde ako takej.

3. Sociálne spoločenstvo¹⁰⁷

Zásady týkajúce sa sociálneho spoločenstva vychádzajú zo základného biblického princípu, že pred Bohom majú všetci ľudia rovnakú hodnotu. Každý človek má preto právo na primerané bývanie, vzdelanie, komunikáciu, prácu, zdravotnú starostlivosť, právnu ochranu a fyzickú bezpečnosť.

Táto časť Sociálnych zásad je pravdepodobne sociálnym dedičstvom ešte z obdobia prvých metodistov, kedy Wesley spolu so svojimi spolupracovníkmi, sa aktívne podieľal na tom, aby odstránil negatívne prejavy spoločnosti a aby každý človek mohol žiť v ľudskej dôstojnosti.

Definuje práva rás a etnických skupín, práva náboženských menšín, práva rôznych vekových skupín (detí, mladistvých, starších ľudí), ďalej práva žien, postihnutých ľudí, ľudí s odlišnou sexuálnou orientáciou. Zároveň vyjadruje stanovisko k narastajúcej svetovej populácii, k negatívnym vplyvom na našu spoločnosť (alkohol, drogy, fajčenie). Ďalej apeluje na etickú stránku lekárskeho pokusu a expandujúcej génovej technológie. Nevynecháva ani otázky a problémy bývania (v mestách a na vidieku). Ďalšou oblasťou záujmu sú masmédiá a informačná a komunikačná technika. Poslednou oblasťou je oblasť medicíny- konkrétne právo na zdravotnú starostlivosť, ďalej postavenie pacientov s HIV a AIDS. Poslednou oblasťou, ktorou sa zaoberá je problematika transplantácie a darovania orgánov.

4. Hospodárske spoločenstvo¹⁰⁸

Postoj k hospodárskemu spoločenstvu vychádza z presvedčenia, že všetky ekonomické systémy podliehajú

¹⁰⁷ Poriadok Evanjelickej cirkvi metodistickej, Slovenská oblasť. Bratislava: ECM, 2006, s.70

¹⁰⁸ Tamtiež, s.78

Božiemu súdu, a preto patrí k povinnosti jednotlivých vlád, aby vykonávali také politické a ekonomické opatrenia, ktoré podpora ekonomickú existenciu jednotlivcov.

Definuje svoje stanovisko k vlastníctvu, kolektívnym zmluvám, práci, voľnému času, spotrebe, chudobe, sezónnym robotníkom, hazardným hrám, zodpovednosti akciových spoločností, obchodu a investíciám.

5. Politické spoločenstvo¹⁰⁹

Časť týkajúca sa politického spoločenstva upravuje vzťahy jednotlivca voči vládnucim orgánom vyplývajúcich zo zodpovednosti jednotlivca pred Bohom za sociálny a politický život.

Obsahuje časti týkajúce sa základných slobôd a ľudských práv, politickej zodpovednosti, vzťahu medzi cirkvou a štátom, vzdelania, slobody informácií, občianskej poslušnosti, trestu smrti, kriminality a vojenskej služby.

6. Svetové spoločenstvo¹¹⁰

Odsek o svetovom spoločenstve apeluje na bezodkladné riešenie problémov ako je nespravodlivosť, vojna, rast populácie, medzinárodná ekologická kríza a nebezpečenstvo atómových zbraní.

Obsahuje časti týkajúce sa rôznych národov a kultúr, moci a zodpovednosti štátu, otázky vojny a mieru, a napokon vzťah práva a zákona.

7. Naše Sociálne vyznanie¹¹¹

Ako sme už spomenuli, dokument Sociálne vyznanie bol prijatý už v roku 1908 a až neskôr (konkrétne v roku 1946) bol k nemu pridaný dokument Sociálne zásady. Sociálne vyznanie predstavuje akési zhutnenie myšlienok, ktoré sú podrobnejšie

¹⁰⁹ Tamtiež, s.82

¹¹⁰ Tamtiež, s.85

¹¹¹ Tamtiež, s.87

rozvité v Sociálnych zásadách. Neobsahuje žiadnu informáciu navyše, ktorá by nebola predmetom Sociálnych zásad.

Obsahom Sociálneho vyznania sú požiadavky rovnakých práv pre všetkých, ochrany pracujúcich pri práci, zákazu detskej práce, výhodných pracovných podmienok pre ženy. Zároveň tu nachádzame záväzok k pôsobeniu pokoja vo svete, k presadzovaniu práva a spravodlivosti vo svete a zabezpečovaniu osobnej slobody pre všetkých.¹¹²

Je pozoruhodné, že dokument Sociálne zásady aktívne reaguje na problematickú situáciu, aká vládne v súčasnosti vo svete. Sú v nej zahrnuté široké spektrum problémov (od medziľudských až po ekologické), s ktorými sa musia vlády jednotlivých krajín legislatívne aj prakticky vysporiadať. Výnimku netvorí ani metodistická cirkev, ktorá podľa Wesleyho príkladu, sa aktívne zaujíma o celospoločenské dianie. Napĺňa Kristovo poverenie vo svete byť soľou a svetlom.¹¹³

¹¹² Tamtiež, s.87

4.2 SÚČASNOSŤ- PRELOM 20.-21.STOROČIA

V tejto podkapitole sa budeme venovať stručnému prehľadu sociálnych aktivít metodistov na Slovensku, v Českej republike a čiastočne spomenieme aktivity metodistov v Spojených štátoch amerických.

Evanjelická cirkev metodistická (United Methodist Church) na našom území vznikla pôsobením americkej misie. Prvý metodistický zbor v Čechách vznikol ešte v období Rakúska-Uhorska.¹¹⁴ Dnešná evanjelická cirkev metodistická vznikla na území Československa na základe evanjelizačnej a misijnej činnosti Metodistickej episkopálnej cirkvi južnej po prvej svetovej vojne. Na túto misijnú činnosť bolo vykonaných množstvo finančných zbierok. Roku 1920 boli na toto územie poslaní traja metodistickí spolupracovníci, pričom každý z nich bol zodpovedný za určitú oblasť. Konkrétne sa týkalo o oblasti sociálnej práce (jedáleň, študentská klinika, sirotinec, vzdelávanie detí a dospelých), vydavateľskej činnosti a evanjelizačnej činnosti prostredníctvom stanovnej misie.¹¹⁵

Teda už od počiatku metodistického hnutia na našom území môžeme vidieť určité prvky sociálnej činnosti, ktoré boli vlastné aj prvým metodistom. Zakladanie nových zborov bolo vždy prepojené s konkrétnou sociálnou pomocou jednotlivcom. Sociálna činnosť bola čiastočne obmedzená meniacim sa politickým režimom na našom území a úplné uvoľnenie nastalo až po roku 1989.

Budeme si teda všímať, ktoré druhy pôvodných sociálnych aktivít sú naďalej prítomné v metodistickom hnutí. Podľa správy diakonie z roku 2004 má Evanjelická cirkev metodistická na Slovensku a v Českej republike rozvinutú diakonickú službu, ktorá má podobnú štruktúru, akú mali prví metodisti. V rámci

¹¹⁴ SCHNEEBERGER, Vilém D. Přehledné dějiny metodismu. Praha: Kalich, 1983, s.188

¹¹⁵ Tamtiež, s.190

nej zaistuje a poskytuje kresťanskú sociálnu, poradenskú a pastoračnú starostlivosť ľuďom, ktorým hrozí sociálne vylúčenie zo spoločnosti. Tiež koordinuje projekty jednorázovej humanitárnej pomoci. V jednotlivých strediskách kresťanskej pomoci (distribúcia potravín, materské centrum, stredisko pre liečenie drogových závislostí, centrum voľného času pre deti a mladých) sa pracovníci venujú týmto sociálne ohrozeným skupinám: rizikové skupiny detí a mládeže, rodiny, seniori, osoby v nepriaznivej sociálnej situácii, osoby so zdravotným alebo mentálnym postihnutím, príslušníci národnostných menšín, osoby ohrozené alebo na drogách závislé.¹¹⁶

Čo sa týka lekárskej starostlivosti na území Slovenska ani Českej republiky sa nenachádza žiadna metodistická klinika ani zdravotné stredisko, čo je pochopiteľné vzhľadom k tomu, že metodisti v našich geografických šírkach patria k menšinovým cirkvám. Za zmienku však stojí spomenúť Metodistickú cirkev v Spojených štátoch amerických (United Methodist Church), ku ktorej sa hlásia aj metodisti na Slovensku a v Čechách. Metodistická cirkev v USA má v súčasnosti okolo sto vlastných nemocníc a nemocničných zariadení, ktoré patria medzi najlepšie nemocnice v USA.¹¹⁷

Okrem toho sa poverení kazatelia venujú väzenskej pastoračnej činnosti, ale táto činnosť nie je celoplošne rozvinutá a je skôr na ústupe. Určito to má svoj súvis aj s obrovskou zmenou väzenských a legislatívnych pomerov oproti tým, aké panovali v období 18.storočia.

Ďalšou oblasťou, ktorá je dôležitou súčasťou metodistického dedičstva, je vzdelávateľská a pedagogická činnosť. Metodistické cirkvi po celom svete, nielen na Slovensku a v Českej republike, vnímajú vzdelávanie ako súčasť svojho poslania vo svete. Len Metodistická cirkev v USA

¹¹⁶ Diakonie Evangelické cirkve metodistické. Výroční správa 2004. Příbram: Diakonie ECM, 2005, s.1

¹¹⁷URL:<<http://www.umc.org/site/c.lwL4KnN1LtH/b.5394405/k.F386/Hospitals.htm>>[cit.2012-03-14].

vlastní stodvadsať tri vzdelávacích inštitúcií, ktoré zahŕňajú univerzity, fakulty aj teologické školy.¹¹⁸ Na Slovensku je Evanjelická cirkev metodistická jednou zo zakladajúcich cirkví Katedry teológie a katechetiky (v minulosti Katedra evanjelikálnej teológie a misie) na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, čím sa aktívne podieľa na vzdelávaní budúcich pracovníkov cirkví. Na vzdelávanie metodistických pracovníkov na Slovensku a v Českej republike je určený Inštitút vzdelávania. Na jednotlivých zboroch prebieha podľa potreby vzdelávací program Učeník. Pravidelnou vzdelávacou aktivitou jednotlivých zborov sú Nedeľné školy pre deti a dorast, biblické hodiny a stretnutia mladých.

Evanjelizačná činnosť na Slovensku a v Českej republike prebieha na základe individuálnych aktivít jednotlivých domáci ale aj zahraničných zborov, aj keď konkrétne činnosti sú vždy zastrešované pracovníkom evanjelizačného výboru.¹¹⁹

Z uvedeného nám vyplýva, že aj s odstupom času je stále pre metodismus charakteristický jeho sociálny akcent, aj keď v upravenej podobe. Spektrum súčasných metodistických sociálnych aktivít je porovnateľný z ich činnosťami z raného obdobia. Charakter činností sa mení v závislosti od organizačného usporiadania cirkvi (keďže v súčasnosti existuje množstvo cirkví hlásiacich sa k metodistickému dedičstvu) a zároveň od prospešnej sociálnej práce jednotlivých štátov, ktoré sociálnu činnosť prostredníctvom štátnych a mimovládnych orgánov zabezpečujú.

¹¹⁸URL:<http://www.gbhem.org/site/c.lsKSL3POLvF/b.7736085/k.5027/Education__Methodism.htm>[cit.2012-05-18].

¹¹⁹ URL:<<http://www.umc.sk/smenu/10/evanjelizacny-vybor/>>[cit.2012-02-20].

5 ZÁVER

Táto diplomová práca sa zaoberá skúmaním a komparáciou sociálnej činnosti metodistického hnutia v jeho počiatkoch a v súčasnej dobe.

Metodistické hnutie, ktoré vzniklo v 18. storočí v Anglicku, si až do dnešných dní zachovalo dedičstvo so silným sociálnym nábojom. Samozrejme aj okrem metodizmu nachádzame v histórii snahy rôznych skupín, ktoré sa venovali charitatívnej a sociálnej činnosti, metodizmus predstavuje zvláštne hnutie, z ktorého vznikla samostatná kresťanská cirkev rozšírená po celom svete. Aj keď Wesleyho pôvodný zámer určite nebol vytvárať nové skupiny. Počas svojej pastoračnej a kazateľskej služby si totiž uvedomoval nutnosť pomáhať iným. Vychádzal zo základného biblického presvedčenia o univerzálnej Božej láske voči človeku. Preto u každého veriaceho mal toto vedomie vyvolať túžbu po posvätenom živote, ktorý sa má prejavovať aktívnym postojom k sociálnym problémom ľudí.

Hnutie, ktoré vzniklo neplánovane, bolo od počiatku charakteristické pestrými škálami činností, z ktorých mnohé, aj keď v istých obmenách zachovali až do dnes. Metodizmus aktívne pomáhal odstraňovať následky chudoby, negramotnosť, zanedbanú lekársku starostlivosť, zlepšil väzenské podmienky a pričínal sa aj o zrušenie otroctva. Popri všetkých týchto aktivitách neustále ohlasoval zvesť o univerzálnej Božej láske a volal hriešnikov k pokániu.

Výsledkom sociálnych snáh metodizmu bolo prijatie Sociálnych zásad a Sociálneho vyznania, ktoré sa stali záväznými pre celú metodistickú rodinu.

Po komparácii so súčasným metodistickým hnutím konštatujeme, že v metodizme je stále prítomný jeho sociálny rozmer, aj keď v mnohých oblastiach nenaberá takú intenzitu ako v minulosti, čo je iste spôsobené aj prirodzeným procesom,

v ktorom sa skôr alebo neskôr inovatívne veci stávajú tradičnými a upadajú do priemeru všednosti.

Súčasný metodistický hnutie sa aktívne zapája do spoločenského aj celosvetového diania, aj keď nie v rovnakom rozsahu ako na jeho počiatku. Bolo by preto zaujímavé ďalej skúmať, akým spôsobom sa v praxi aplikujú záväzky Sociálnych zásad a Sociálneho vyznania v každodennom zborovom živote.

Považujeme za dôležité, aby sa metodistické hnutie hlbšie zaoberalo svojím sociálnym akcentom a aby neustále hľadalo nové a efektívnejšie formy pomáhania druhým ľuďom, aby sa v konečnom dôsledku pomohlo nielen praktickým spôsobom tu na Zemi, ale predovšetkým tak, aby to malo význam pre večnosť.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Primárna literatúra:

WESLEY J. The Works. Tretie vydanie. 14 zväzkov, tlač podľa vydania z roku 1872, London: Baker Book House, Grand Rapids, 1984.

Sekundárna literatúra:

ABRAHAM W.J., MESSER D.E. *Unity, Liberty and Charity*. Nashville: Abingdon Press, 1996, 159s. ISBN 0-687-03306-3.

Diakonie Evangelickej cirkve metodistickej. Výročná správa 2004. Příbram: Diakonie ECM, 2005.

Deník Johna Wesleye. Preložil Schneeberger V.D. Praha: ECM, 1992. 171s. ISBN 80- 85013- 29- 0.

GARTH L. *John Wesley- svědek Boží moci*. Praha: Návrat domů, 2000. 142s. ISBN 80- 7255- 016- 0.

HEER F. *Evropské duchovní dějiny*. Praha: Vyšehrad, 2000, 768s. ISBN 80-7021-333-7.

HEITZENRATER R.P. *Mirror and Memory. Reflections on Early Methodism*. Nashville: Kingswood Books, 1989, 286s. ISBN 0-687-27069-3.

HEITZENRATER R.P. *Wesley and the People Called Methodists*. Nashville: Abingdon Press, 1995, 338s. ISBN 0-687-44311-3.

KENNETH O.MORGAN. *Dějiny Británie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010, 656 s. ISBN 978-80-7106-432-9.

McCONNELL F.J. *John Wesley*. New York: Abington press, 1939, 355 s.

MONK R.C. *John Wesley. His puritan heritage*. New York: Abington Press, 1966, 286s.

MARQUARTD M. *Praxe a zásady sociální činnosti Johna Wesleyho*. Praha: ECM, 2004, 135s. ISBN 80- 85013-92-4.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2008, 272s. ISBN 978-80-7367-368-0.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001, 309s. ISBN 80-7178-473-7.

McGRATH A.E. a kol. *Blackellova encyklopedie moderního křesťanského myšlení*. Praha: Návrat domů, 2001, 1.vydanie, 593s. ISBN 80-7255-043-8.

MOREAU A.S. *Evangelical Dictionary of World Missions*. Michigan: Grand Rapids, 2000, 1068 s. ISBN 0-85364-995-2.

MURRAY, Iain H: *The Puritan Hope*. Edinburgh: Banner of Truth, 1990, s.112. ISBN 085151247X

Poriadok Evanjelickej cirkvi metodistickej, Slovenská oblasť. Bratislava: ECM, 2006, 179s.

PROCHÁZKA, P. *Etika v teologickom a sociálnom myslení Johna Wesleyho*. In: *Evanjelikálny teologický časopis*, 2009, č. 2, s. 19 - 34. ISSN 1336-1783.

PROCHÁZKA, P. *Wesleyánský kvadrilateral - Bible, tradice, zkušenost, rozum - jako východisko pro teologická a etická*

stanoviska cirkve. In: *Evanjeliálny teologický časopis*, 2008, č. 2, s. 5 - 15. ISSN 1336-1783.

PROCHÁZKA, P. Skupinky ako pomoc pri uplatňovaní Ježišovho panstva. In: HENŽEL, Ján (ed.) *Vrchol na dne*. Zborník z odborného kolokvia k 80. narodeninám Ľudovíta Fazekaša. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, 2009. S. 44 - 51. ISBN 978-80-8083-884-3

RUNYON T. *Sanctification and Liberation*. Nashville: Abingdon, 1981, 255s., ISBN 0-687-36810-3.

SCHNEEBERGER V.D. *Theologické kořeny Wesleyova sociálního akcentu*. Praha: 1973.

SCHNEEBERGER V.D. *Přehledné dějiny metodismu*. Praha: Kalich, 1983. 246s.

SCNEEBERGER V.D. *Všechno podle řádu*. Praha: ECM, 2000. 63s.

STREIFF P. *Methodism in Europe: 19th and 20th century*. 2003. 316s. ISBN 3- 89725- 029- 2.

STRIEŽENEC, Štefan. *Slovník sociálního pracovníka*. Trnava: AD, 1996, 255s., ISBN 80-967589-0-X.

TREVELYAN, G.M. *English Social History*. London: Longmans, Green and Co., 1942. 628s.

WESLEY J. *Kázání našeho Pána na hoře*. Praha: ECM, 1988, 223s.

WESLEY J. *Vysvetlenie náuky o kresťanskej dokonalosti*. Bratislava: ECM, 1996, 72s.

WITHROW W.H. *Průkopníci metodismu*. Praha: ECM, 2001. 126s.
ISBN 80- 85013- 45- 2.

Internetové zdroje

URL:<<http://www.umc.org/site/c.lwL4KnN1LtH/b.5394405/k.F386/Hospitals.htm>>[cit.2012-03-14].

URL:<<http://www.newspapers.co.uk/history-of-newspapers/>>[cit.2012-03-01].

URL:<http://www.gbhem.org/site/c.lsKSL3POLvF/b.7736085/k.5027/Education__Methodism.htm>[cit.2012-05-18].

URL:<<http://www.umc.sk/smenu/10/evanjelizacny-vybor/>>[cit.2012-02-20].

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č.1- Dokument Sociálne zásady a Sociálne vyznanie

SOCIÁLNE ZÁSADY A SOCIÁLNE VYZNANIE

PREDHOVOR

Evanjelická cirkev metodistická sa usilovala od samého začiatku o sociálnu spravodlivosť. Jej členovia často zaujímali stanoviská k sporným otázkam, ktoré sa týkajú kresťanských zásad. Už prví metodisti bojovali proti obchodovaniu s otrokmi, pašovaniu a krutému zaobchádzaniu s väzňami.

V roku 1908 prijala severná Metodistická episkopálna cirkev (Methodist Episcopal Church, North) Sociálne vyznanie. V nasledujúcom desaťročí vydala Metodistická episkopálna cirkev južná (Methodist Episcopal Church South) a Metodistická protestantská cirkev (Methodist Protestant Church) podobné vyhlásenie. Spojená evanjelická bratská cirkev (Evangelical United Brethren Church) prijala roku 1946 Sociálne zásady v dobe, kedy sa spojili Spojení bratia a Evanjelická cirkev. V roku 1972, štyri roky po spojení Metodistickej cirkvi (Methodist Church) a Spojenej evanjelickej bratskej cirkvi (Evangelical United Brethren Church) roku 1968, prijala Evanjelická cirkev metodistická (United Methodist Church) nové Sociálne zásady, ktoré boli revidované roku 1976 (a potom na každej následnej Generálnej konferencii).

V Sociálnych zásadách sa snažila Generálna konferencia vyjadriť po modlitbách a uvážene svoj postoj k základným otázkam súčasného sveta. Podľa metodistickej tradície to robila na pevnom biblickom a teologickom základe. Sociálne zásady sú výzvou k vernosti a majú v prorockom zmysle vysvetľovať a presviedčať, nie sú však cirkevným zákonom. Sú pre všetkých členov Evanjelickej cirkvi metodistickej výzvou k modlitbám a zodpovednému svedectvu viery a konania.

Úvod

Vyznávame svoju vieru v Boha, nášho Stvoriteľa a Otca, v Ježiša Krista, nášho Spasiteľa, a v Ducha Svätého, ktorý nás vedie a zachováva. Vyznávame, že pri narodení, v živote, v smrti a na večnosti sme úplne závislí na Bohu. Skrytí v Božej láske zdôrazňujeme, že život má hodnotu, a vyznávame, že sme sa často prehrešili proti Božej vôli, ako nám je zjavená v Ježišovi Kristovi. Neboli sme vždy vernými správcami toho, čo nám Boh, náš Stvoriteľ, zveril. Často sme neboli pružnými nasledovníkmi Ježiša Krista, ktorý chce spojiť všetkých ľudí do jedného spoločenstva lásky. Hoci nás Duch Svätý vedie, aby sme boli novým stvorením v Kristovi, nejednali sme vždy ako Boží ľud vo vzťahu s druhými a vo vzťahu k zemi, ktorú obývame. Sme vďační za Božiu odpúšťajúcu lásku, z ktorej žijeme, a ktorá nás súdi a potvrdzuje svoju vieru v nesmiernu hodnotu každého človeka. Preto obnovujeme svoj záväzok byť vernými svedkami evanjelia nielen do posledných

končín sveta, ale aj vo všetkých oblastiach nášho každodenného života a usilovania sa.

1 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Celé stvorenie patrí Bohu. Sme zodpovední za to, ako ho používame a zneužívame. Treba si vážiť a zachovať vodu, vzduch, pôdu, minerálne bohatstvo, zdroje energie, rastliny, zvieratá a vesmír nielen preto, že sú pre človeka užitočné, ale preto, že sú Božím stvorením. Boh nám zveril správu nad stvorením. Mali by sme vykonávať tieto správčovské povinnosti s láskyplnou starostlivosťou a úctou. Ekonomický, politický, sociálny a technický vývoj zvýšil počet ľudí a predĺžil a obohatil ľudský život. Avšak tento vývoj mal za následok regionálne opadávanie lúčia zo stromov, drastické vyhynutie živočíšnych druhov, hrozná ľudská utrpenie, preľudnenie a zneužívanie a nadmiernu spotrebu prírodných a neobnoviteľných zdrojov, najmä v priemyselných oblastiach. Tento pretrvávajúci trend ohrozuje prirodzené dedičstvo, ktoré Boh zveril všetkým generáciám. Uvedomme si preto zodpovednosť cirkvi a jej členov a prisúdme zmenám v ekonomickej, politickej, sociálnej a technickej oblasti prvoradý význam a usilujme sa o ekologicky vyváženejší a znesiteľnejší svet, ktorý povedie k lepšej kvalite života pre celé Božie stvorenie.

A) VODA, VZDUCH, PÔDA, NERASTY, RASTLINY

Podporujeme takú sociálnu politiku, ktorá vedie k obmedzovaniu a kontrole vedľajších priemyselných splodín a odpadov, ktorá sa usiluje o bezpečné spracovanie a uloženie jedovatého a atómového odpadu s výhľadom na ich úplné odstránenie, ktorá podporuje obmedzovanie domového odpadu, ktorá sa snaží o primeranú recykláciu a likvidáciu komunálneho odpadu a o čistotu ovzdušia, vody a pôdy. Žiadame zachovanie existujúcich lesov a iných nenahraditeľných prírodných pokladov, ako aj zachovanie ohrozených rastlinných druhov. Podporujeme opatrenia na zachovanie a obnovu prirodzených ekosystémov. Podporujeme také opatrenia, ktoré pri produkcii, spracovaní a konzervácii potravín vyvíjajú alternatívy k chemickým látkam a dôrazne naliehame na primeraný prieskum ich vplyvu na stvorenie skôr, než sa začnú používať. Žiadame vypracovanie medzinárodných dohôd o spravodlivom využívaní prírodných zdrojov pre blaho všetkých, ak je pritom zachovaná neporušenosť zeme.

B) VYUŽITIE ZDROJOV ENERGIE

Zdôrazňujeme prirodzenú hodnotu celého stvorenia. Podporujeme také sociálne opatrenia, ktorá smerujú k rozumnému využívaniu zásob energie pre potreby človeka, a ktoré redukujú alebo zastavujú také procesy výroby energie, ktoré ohrozujú zdravie, bezpečnosť a samotnú existenciu súčasného a budúceho ľudského a ostatného stvorenia. Podporujeme všetky snahy o šetrenie energiou a zodpovedné zaobchádzanie so všetkými zdrojmi

energie, najmä rozvoj obnoviteľných zdrojov energie, aby zostala zachovaná kvalita života na zemi.

C) ŽIVOČÍŠNY SVET

Podporujeme zákony, ktoré chránia život a zdravie živočíchov vrátane takých zákonov, ktoré zaisťujú dobré zaobchádzanie s domácimi zvieratami, úžitkovými zvieratami a s pokusnými zvieratami, bezbolestnú porážku zvierat, poskytujúcich mäso a bezbolestné zabíjanie rýb a hydiny. Podporujeme ochranu všetkých živočíšnych druhov, najmä tých, ktorým hrozí vyhynutie.

D) VESMÍR

Známy aj neznámy vesmír je Božím stvorením a zasluhuje si rovnakú úctu, akú máme preukazovať zemi.

E) VEDA A TECHNIKA

Vedeckú prácu pokladáme za legitímne spoznávanie stvoreného sveta. Nároky vedy popisovať stvorený svet pokladáme za oprávnené, ak sa veda nesnaží formulovať autoritatívne výpovede o teologických otázkach. Techniku pokladáme za legitímne zaobchádzanie s Božím stvoreným svetom, ak vylepšuje životné podmienky ľudí a uschopňuje Božie deti, aby rozvíjali svoje Bohom dané tvorivé schopnosti bez toho, že by pritom narúšala naše etické zásady týkajúce sa vzťahu človeka k stvorenému svetu.

Hoci uznávame dôležitý význam vedy a techniky, sme tiež presvedčení, že teologický výklad sveta ľudskej skúsenosti je dôležitý, aby sme správne pochopili miesto človeka v stvorenom svete. Veda a teológia sa vzájomne dopĺňajú a nevylučujú. Preto povzbudzujeme dialóg medzi vedcami a teológmi a spoločne hľadáme možnosti, ako zachovať život na zemi a z Božej milosti zvýšiť kvalitu nášho spoločného života.

F) NEZÁVADNOSŤ POTRAVÍN

Podporujeme také opatrenia, ktoré chránia zásobovanie potravinami a zaisťujú právo verejnosti na informácie o zložení konzumovaných potravín. Žiadame prísne inšpekcie a kontroly týkajúce sa biologickej nezávadnosti všetkých potravín, určených na spotrebu ľuďmi. Žiadame nezávislé testovanie chemických látok v potravinách a stiahnutie tých potravín z trhu, ktoré obsahujú nebezpečné percento pesticídov, herbicídov alebo fungicídov, zvyšky zvieracích antibiotík, steroidov alebo hormónov, alebo sú vzduchom, zeminou alebo vodou kontaminované splodinami spaľovní alebo iných priemyselných podnikov. Žiadame jasné označenie všetkých spracovaných alebo zmenených potravín a jasné bezpečnostné testy, kým sa dostanú na trh. Stavíme sa proti zníženiu štandardov na organické potraviny. Žiadame také opatrenia, ktorá podnietia a podporia postupný prechod k zdravému a organickému poľnohospodárstvu.

2 ĽUDSKÉ SPOLOČENSTVO

Spoločnosť zaistuje predpoklady pre taký rozvoj človeka, ktorý mu umožní dospieť k plnému ľudstvu. Sme presvedčení, že máme zavádzať, podporovať a rozvíjať nové formy spoločenstva, ktoré vedú k plnému rozvoju osobnosti. Pre nás je dôležitý biblický názor, že všetci ľudia sú vzácní preto, že ich stvoril Boh a že ich v Ježišovi Kristovi miluje, nie preto, že vykonajú niečo záslužné. Preto podporujeme takú spoločenskú klímu, ktorá zachováva a buduje ľudskú spoločnosť ku prospechu a rastu všetkých. Povzbudzujeme všetkých jednotlivcov, aby boli citliví voči ostatným v tom, že budú používať primeranú reč, ktorá zahŕňa všetkých. Hanlivá reč (vzhľadom k rase, národnosti, etnickému pôvodu, pohlaviu, sexualite a fyzickým odlišnostiam) nesvedčí o vzájomnej úcte a je v rozpore s evanjeliom Ježiša Krista.

A) RODINA

Rodina je základným spoločenstvom, v ktorom sú ľudia motivovaní a vedení k vzájomnej láske, zodpovednosti, úcte a vernosti. Zdôrazňujeme, že otcovia a matky sú pre všetky deti dôležití. Chápeme rodinu skôr ako širší celok než ako dvojgeneračnú jednotku rodičov a detí (základná rodina) a počítame k nej aj rozšírenú rodinu, to znamená rodiny s adoptovanými deťmi, samoživiteľov, rodiny s nevlastnými deťmi a bezdetných manželov. Zdôrazňujeme spoločnú zodpovednosť muža a ženy pri výchove a podporujeme sociálne, hospodárske a náboženské snahy o zachovanie a posilňovanie rodinných vzťahov, aby každý člen rodiny mohol dozrieť do plnej osobnosti.

B) INÉ KREŠŤANSKÉ SPOLOČENSTVÁ

Okrem toho si vážime snahy o vytváranie nových foriem kresťanského spoločenstva ako sú spoločné hospodárstva (*Koinonia farms*), určité kláštorné a iné rády a ďalšie formy kresťanského spolužitia. Nabádame cirkev, aby preukazovala pochopenie pre potreby a zámery takých kresťanských skupín a hľadala možnosti, ako slúžiť im a skrze nich iným.

C) MANŽELSTVO

Manželstvo pokladáme za posvätný zväzok, ktorý spočíva v tom, že muž a žena spolu žijú v láske a oddanosti, vo vzájomnom podopieraní a vernosti. Veríme, že na takom manželstve spočíva Božie požehnanie, i keď zostane bezdetné. Odmietame také spoločenské normy, ktoré kladú v manželstve iné merítka na ženy a na mužov. Podporujeme tie zákony, ktoré definujú manželstvo ako zväzok jedného muža a jednej ženy.

D) ROZVOD

Božím zámerom je celoživotné, verné manželstvo. Cirkev musí vykonávať poradenstvo pred uzatvorením a po uzatvorení manželstva, aby pomohla vytvoriť a zachovať zdravé manželstvá.

Ak sa manželia odcudzia jeden druhému natolko, že aj po vážnom skúmaní a zvážení všetky pokusy o zmierenie stroskotajú, je rozvod poľutovaniahodnou alternatívou. Zarmucujú nás zhubné emocionálne, duchovné a ekonomické následky rozvodu pre všetkých zúčastnených a sme znepokojení vysokým percentom rozvodov.

E) SLOBODNÍ MUŽI A SLOBODNÉ ŽENY

Zdôrazňujeme integritu ľudí žijúcich slobodne a odmietame všetky spoločenské praktiky a všetky postoje, ktoré týchto slobodných ľudí diskriminujú alebo proti nim vytvárajú predsudky.

F) ŽENY A MUŽI

Spolu s Božím Slovom dosvedčujeme, že pred Bohom majú muž a žena rovnakú cenu. Odmietame mylný názor, že by bolo jedno pohlavie nadradené druhému, že jedno pohlavie musí proti druhému bojovať a že príslušníci jedného pohlavia môžu dosiahnuť lásku, moc a uznanie iba na úkor druhého pohlavia. Najmä odmietame predstavu, že Boh stvoril ľudí ako neúplné bytosti, ktoré sa stanú úplnými iba v spojení s druhým. Nabádame mužov aj ženy, aby sa spolu delili o moc a vedenie. Majú sa učiť slobodne dávať a prijímať, stať sa osobitnými bytosťami a rešpektovať individualitu druhých. Pre každého človeka hľadáme možnosti, aby miloval a bol milovaný, hľadal a nachádzal spravodlivosť a mohol sa samostatne eticky rozhodovať. Chápeme rozdielnosť pohlaví ako Boží dar, ktorý má obohacovať rozmanitosť ľudských skúseností a perspektív. Odmietame také postoje a tradície, ktoré tento dobrý dar zneužívajú na to, aby príslušníkov jedného pohlavia urobili vo vzťahu k druhému pohlaviu zraniteľnejšími.

G) ĽUDSKÁ SEXUALITA

Prijímame sexualitu ako dobrý Boží dar pre všetkých ľudí. Sme presvedčení, že k plnému ľudstvu patrí, aby ľudia, cirkev a spoločnosť tento dar prijali a uznali. Nabádame všetkých ľudí, aby s týmto darom zaobchádzali disciplinovane a zodpovedne, k dobru svojmu, k dobru druhých aj celej spoločnosti. Uznávame tiež, že naše pochopenie tohoto zložitého daru je obmedzené a povzbudzujeme lekárske, teologické a sociálne vedecké odbory, aby spojili svoje úsilie na dokonalejšie pochopenie ľudskej sexuality. Žiadame cirkev, aby dala podnety na spoluprácu týchto vedeckých odborov pri riešení tejto tak zložitej otázky. V súvislosti so svojím chápaním tohoto Božieho daru si uvedomujeme, že nás Boh volá, aby sme hľadali zodpovedné, záväzné a láskyplné formy prejavov sexuality.

Hoci sú všetci ľudia sexuálnymi bytosťami, či sú alebo nie sú ženatí alebo vydaté, môžeme súhlasiť so sexuálnymi vzťahmi iba v rámci manželského zväzku. Sexualitu možno zneužívať v manželstve aj mimo manželstva. Odmietame všetky prejavy sexuality, ktoré poškodzujú alebo ničia ľudskú dôstojnosť,

ktorú nám Boh dal do vienka a súhlasíme len s takými prejavmi sexuality, ktoré sú v súlade s ľudskou dôstojnosťou. Sme presvedčení, že sexuálne vzťahy, v ktorých jeden partner využíva alebo zneužíva druhého alebo kedy sa partneri striedajú, sú nezlučiteľné s kresťanským spôsobom života a škodia jednotlivcom, rodinám a spoločnosti.

Odsudzujeme všetky formy komercializácie a vykorisťovania sexuality, ktoré zraňujú a ponížujú ľudskú osobnosť. Požadujeme prísne celosvetové zákony zakazujúce sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie detí dospelými a podporujeme úsilie o zákonný a finančný postih páchatel'ov. Žiadame vytvorenie primeraných ochranných, poradenských a pastoračných inštitúcií pre deti, ktoré boli zneužívané. Trváme na tom, aby všetci ľudia, bez ohľadu na vek, pohlavie, stav alebo sexuálnu orientáciu, mali zaistené ľudské a občianske práva.

Pokladáme za nutnú obsiahlu a kladnú sexuálnu výchovu detí a mladistvých, primeranú ich veku a sexuálne poradenstvo dospelých. Cirkev má jedinečnú možnosť poskytnúť kvalitatívne dobré poradenstvo a dobrú výchovu v tejto oblasti.

Homosexuálne orientovaní ľudia nemajú menšiu cenu než heterosexuálne orientovaní. Všetci ľudia potrebujú starostlivosť a vedenie cirkvi pri zápase o naplnenie svojho bytia a duchovnú a emocionálnu starostlivosť spoločenstva, ktorá vedie k zmiereniu s Bohom, s druhým ľuďmi a so sebou samým. Evanjelická cirkev metodistická neospravedlňuje praktikovanie homosexuality a pokladá túto prax za nezlučiteľnú s kresťanskou zvesťou. Zdôrazňujeme, že Božia milosť je pre všetkých a chceme sa snažiť žiť spolu v kresťanskom spoločenstve. Žiadame rodiny a zbory, aby neodmietali a nezatracovali lesbických a homosexuálnych členov a priateľov. Zaväzujeme sa ku službe všetkým ľuďom a so všetkými ľuďmi.

H) NÁSILIE A ZNEUŽÍVANIE V RODINE

Každá forma násilia a zneužívania v rodine, či už slovné, psychické, fyzické alebo sexuálne, poškodzuje ľudské vzťahy. Povzbudzujeme cirkev, aby pre obete tohto násilia vytvárala ochranné prostredie, poradenstvo a pomoc. I keď odsudzujeme počínanie toho, kto sa dopúšťa zneužívania, pripomíname tiež, že aj páchatel' potrebuje Božiu spasiteľnú lásku.

I) SEXUÁLNE OBŤAŽOVANIE

Sme presvedčení, že ľudská sexualita je dobrým Božím darom. Sexuálne obťažovanie je zneužitím tohto dobrého daru. Ako sexuálne obťažovanie označujeme nežiadúce sexuálne narážky, priblíženie alebo vyzývanie, a to slovami alebo spôsobmi správania, ktoré druhý človek chápe ako ponížujúce, zastráňujúce alebo donucujúce. Sexuálne obťažovanie zneužíva dané mocenské postavenie a nemusí súvisieť iba so sexualitou. Okrem iného zahŕňa vytváranie nepriaznivého pracovného prostredia, ktoré umožňuje obťažovanie a vyplýva z

diskriminácie na základe pohlavia. Kdekoľvek sa v spoločnosti vyskytne sexuálne obťažovanie, vytvára na rozdiel od výchovného prostredia nečisté, nátlakové a potupné podmienky. Sexuálne obťažovanie podkopáva sociálny zámer rovnakých možností pre mužov a ženy a vzájomnú úctu medzi nimi. Nežiadúce sexuálne približovanie je zlé a diskriminujúce. Sexuálne obťažovanie je prekážkou pre mravné poslanie cirkvi.

J) UMELE PRERUŠENIE TEHOTENSTVA

Počiatok a koniec ľudského života sú Bohom dané medze ľudskej existencie. Kým ľudia do istej miery dokázali ovplyvniť okamih smrti, majú teraz tiež desivú možnosť rozhodovať, kedy a či vôbec sa narodí nový človek. Naša viera v posvätnosť nenarodeného ľudského života nám nedovoľuje schvaľovať umelé prerušenie tehotenstva. Sme však povinní brať ohľad na posvätnosť života a na blaho matky, pre ktorú by nechcené tehotenstvo mohlo znamenať ťažkú ujmu. V súlade s tradičným kresťanským učením si uvedomujeme možnosť tragického konfliktu života proti životu, ktorý by mohol umelé prerušenie tehotenstva ospravedlniť. V takom prípade sme za možnosť legálneho prerušenia tehotenstva prostredníctvom odborného lekárskeho zákroku. Nemôžeme však súhlasiť s umelým prerušením tehotenstva ako prostriedkom plánovanej rodiny. Úplne ho odmietame ako prostriedok na voľbu pohlavia. Odmietame pozdné prerušenie tehotenstva známe ako dilatácia a extrakcia a požadujeme ukončenie tejto praxe, okrem prípadov, kedy je život matky v nebezpečenstve a iné lekárske zásahy nie sú možné, alebo kedy sa vyskytujú vážne anomálie na plode, ktoré robia život nemožným. Vyzývame všetkých kresťanov, aby starostlivo a na modlitbách skúmali, za akých predpokladov možno umelé prerušenie tehotenstva ospravedlniť.

Zaväzujeme cirkev, aby poskytovala radu a pomoc tým, ktorí chcú prerušiť tehotenstvo, ktorí sa ocitnú v tehotenskej kríze, alebo ktorí svoje dieťa privedú na svet. Povzbudzujeme najmä cirkev, vládu a sociálne inštitúcie, aby podporili a uľahčili možnosť adopcie.

Zákony a nariadenia nemôžu byť dostatočným vodidlom pre kresťanské svedomie. O umelom prerušení tehotenstva by sa preto malo rozhodnúť iba po starostlivom zvážení a po modlitbách všetkých zúčastnených strán a po lekárskej, pastoračnej a inej odbornej konzultácii.

K) SLUŽBA TÝM, KTORÍ PREŽILI UMELE PRERUŠENIE TEHOTENSTVA

Nabádame kazateľov, aby sa informovali o príznakoch a spôsoboch správania, ktoré sa prejaví v súvislosti so stresom po umelom prerušení tehotenstva. Ďalej povzbudzujeme miestne zbory, aby všetkým, ktorí hľadajú pomoc, poskytli informácie o poradniach, ktoré ponúkajú pomoc pri prekonaní stresu po prerušení tehotenstva.

L) ADOPCIA

Deti sú darom od Boha a ako také ich máme vítať a prijímať. Uznávame, že určité okolnosti okolo narodenia môžu komplikovať výchovu dieťaťa. Matku dieťaťa, prípadne rodičov, ktorí dajú svoje dieťa na adopciu, uistujeme o svojej podpore. Uvedomujeme si zúfalstvo, silu a odvahu matky, prípadne rodičov, ktorí v nádeji, láske a na modlitbách zveria svoje dieťa iným ľuďom. Uznávame tiež obavy, silu a odvahu tých, ktorí sa v nádeji, láske a na modlitbách rozhodnú starať sa o dieťa. Podporujeme pranie adoptívnych rodičov vychovávať adoptované dieťa ako svoje vlastné. Keď si okolnosti vynútiť adopciu, podporujeme uplatnenie legálnych postupov. Ak je to vhodné a možné, povzbudzujeme k otvorenej adopcii, kedy dieťa bude mať všetky informácie a bude môcť poznať ľudí, ktorí sú mu blízky. Nabádame a povzbudzujeme k lepšej osvete a výchove v prospech adopcie širšieho okruhu detí náhradnými rodičmi, a to na medzinárodnej aj na národnej rovine. Telesných rodičov, adoptívnych rodičov aj deti doporučujeme do starostlivosti cirkvi, aby s nimi zdieľala ich starosti a radosti a dieťa vyrastalo v prostredí kresťanskej lásky.

M) SVEDOMITÁ STAROSTLIVOSŤ O UMIERAJÚCICH

Vítame snahy lekárskej vedy o odstránenie utrpenia a nemoci a o predĺženie zmysluplného ľudského života, zároveň si však uvedomujeme, že každý ľudský život končí smrťou. Smrť v žiadnom prípade nie je znamením toho, že by nás Boh opustil, nech sú okolnosti smrti akékoľvek. Ako kresťania musíme byť neustále pripravení vzdať sa daru smrteľného života a prijať dar večného života v smrti a vzkriesení Ježiša Krista. Starostlivosť o zomierajúcich je súčasťou našej starostlivosti o Bohom daný dar života, keď už akákoľvek liečba nie je možná. Podporujeme používanie lekárskeho metód, ktoré na konci života môžu zaistiť zmiernenie bolesti, keď liečba, podporujúca život, už nepomáha a dosiahla svoje medze. Neexistuje žiadna mravná alebo náboženská povinnosť použiť tieto metódy, keď predstavujú nadmernú záťaž alebo len predlžujú proces zomierania. Zomierajúci ľudia a ich rodiny majú slobodu ukončiť liečbu, keď už pacientovi nepomáha.

Uvedomujeme si ťarchu osobného a mravného rozhodovania, pred ktorými stoja zomierajúci, ich lekári, rodiny, priatelia a spoločenstvo viery. Žiadame, aby rozhodnutie, pred ktorým zomierajúci stojí, bolo učené po dôkladnom zvážení a na modlitbách všetkých zúčastnených a po lekárske, pastoračné a iných nutných konzultáciách. Ďalej žiadame, aby všetci prejednali svoje želania týkajúce sa starostlivosti na konci života so svojimi rodinami, lekármi a duchovnými poradcami, a aby dopredu dali pokyny k tejto starostlivosti v prípade, že už sami nebudú schopní urobiť také rozhodnutia. I keď človek prijme nevyhnutnosť smrti, musí cirkev a spoločnosť naďalej poskytovať zomierajúcemu v jeho ťažkej situácii všetku starostlivosť, vrátane zmiernenia bolesti, asistencie, podpory

a duchovnej starostlivosti, a tak ho pripraviť na smrť. Kedykoľvek je to možné, doporučujeme na konci života starostlivosť v hospicioch. Starostlivosť nekončí úmrtím, ale pokračuje v dobe zármutku, kedy sa staráme o trúchliacu rodinu.

N) SAMOVRAŽDA

Sme presvedčení, že samovražda nie je spôsob, ako ukončiť ľudský život. Často je samovražda výsledkom neliečenej depresie alebo neliečenej bolesti či utrpenia. Cirkev je povinná dbať na to, aby všetci ľudia mali prístup k potrebnej duchovnej a lekárskej starostlivosti a liečbe v situáciách, ktoré vedú k strate sebadôvery, samovražedným myšlienkam a/alebo prianiu na samovraždu za lekárskej asistencie. Povzbudzujeme cirkev, aby zaistila výchovné programy, kde by sa preberali biblické, teologické, sociálne a etické otázky, týkajúce sa smrti a zomierania, vrátane samovraždy. Teologické semináre Evanjelickej cirkvi metodistickej by sa tiež mali zamerať na otázky smrti a zomierania, vrátane samovraždy.

Kresťanský pohľad na samovraždu začína dôrazom na vieru, že nič, ani samovražda, nás nedokáže odlúčiť od Božej lásky (R 8,38n). Preto je nám ľúto, že sú odsudzovaní ľudia, ktorí sa dopustili samovraždy, a pokladáme za nespravodlivé, že ich rodiny a priatelia sú často vystavení potupe.

Povzbudzujeme kazateľov a zbory, aby sa zaoberali touto témou v kázniach a pri vyučovaní. Nabádame kazateľov a zbory, aby sa pastoračne venovali ohrozeným, tým, ktorí prežili a ich rodinám, a rodinám, ktoré stratili milovanú osobu samovraždou, a aby sa vždy snažili odstrániť potupné znamenie súvisiace so samovraždou. Cirkev odmieta asistovanú samovraždu a eutanáziu.

3 SOCIÁLNE SPOLOČENSTVO

Práva a privilégiá, ktoré spoločnosť svojim ľuďom poskytuje alebo ktoré im upiera ukazujú, akú úctu v nej majú určité osoby alebo skupiny osôb. Zdôrazňujeme, že pred Bohom majú všetci ľudia rovnakú hodnotu. Preto sa usilujeme o takú spoločnosť, v ktorej je cena každého človeka uznávaná, zaistená a posilňovaná. Podporujeme základné právo každého človeka na primerané bývanie, vzdelanie, komunikáciu, prácu, zdravotnú starostlivosť, právnu ochranu a fyzickú bezpečnosť. Odsudzujeme prejavy nenávisťi alebo násillia proti skupinám alebo jednotlivcom kvôli rase, etnickej príslušnosti, pohlaviu, sexuálnej orientácii, náboženskej príslušnosti alebo ekonomickému postaveniu.

A) PRÁVA RÁS A ETNICKÝCH SKUPÍN

Rasizmus je kombináciou nadvlády jednej rasy nad druhou a hodnotového systému, ktorý vychádza z predpokladu prirodzenej nadradenosti dominujúcej rasy. Rasizmus sa môže vyskytovať na osobnej a na inštitučnej rovine. Osobný rasizmus sa prejavuje

v individuálnych postojoch a/alebo v spôsoboch správania, ktoré akceptujú rasistický hodnotový systém a presadzujú jeho predsudky. Inštitučný rasizmus je typom spoločnosti, ktorá mlčky alebo výslovne podporuje rasistický hodnotový systém. Rasizmus kazí a blokuje náš rast v Kristovi, pretože je v priamom rozpore s evanjeliom. Ľuďom s bielou farbou pleti sú nespravodlivo prisudzované privilégiá a výhody, ktoré sú upierané ľuďom s farebnou pletou. Rasizmus je semeniskom diskriminácie. Rasovú diskrimináciu definujeme ako nerovné zaobchádzanie a bránenie v prístupe k prostriedkom a možnostiam v cirkvi a v spoločnosti na základe rasy alebo národnosti. Preto pokladáme rasizmus za hriech a zdôrazňujeme večnú a časnú hodnotu všetkých ľudí. Radujeme sa z bohatstva, ktoré etnické skupiny vnášajú svojou minulosťou a svojou kultúrou do nášho života. Povzbudzujeme všetky rasové a etnické menšiny a utláčaných ľudí, aby mali väčšie sebavedomie, a aby sa ako členovia spoločnosti domáhali spravodlivých a rovných práv. Pokladáme za povinnosť spoločnosti a jednotlivých skupín v spoločnosti, aby zaviedli kompenzačné programy, ktoré pomôžu prekonať vžitú systematickú sociálne znevýhodňovanie rasových a etnických menšín. Ďalej podporujeme právo príslušníkov týchto menšín na rovnaké možnosti v zamestnaní a postupe v zamestnaní, na vzdelanie a školenie najvyššej kvality, na rovnaké práva pri voľbách, na prístup do verejných zariadení a pri kúpe alebo prenajímaní bytových priestorov, na úvery, finančné pôžičky, štartovací kapitál pri podnikaní a poisťky a na prístup k vedúcim a mocenským pozíciám vo všetkých oblastiach našej spoločnosti. Podporujeme pozitívne jednanie ako metódu na riešenie nerovností a diskriminačných praktík v cirkvi a v spoločnosti.

B) PRÁVA NÁBOŽENSKÝCH MENŠÍN

V priebehu dejín civilizácie často dochádzalo k prenasledovaniu z náboženských dôvodov. Žiadame také opatrenia a pravidlá, ktoré by všetkým náboženským skupinám zaistili právo praktikovať svoju vieru bez zákonného, politického alebo hospodárskeho obmedzovania. Odsudzujeme všetky otvorené a skryté formy náboženskej intolerancie, predovšetkým ich šírenie prostredníctvom médií. Všetky náboženstvá a ich stúpenci majú právo na ochranu pred právnou, ekonomickou a sociálnou diskrimináciou.

C) PRÁVA DETÍ

Deti boli kedysi pokladané za vlastníctvo svojich rodičov. Dnes sa na nich pozerá ako na svojprávne bytosti s vlastnými právami, za ktoré však nesú dospelí a celá spoločnosť zvláštnu zodpovednosť. Preto podporujeme rozvoj školských systémov a nových metód výchovy, ktoré by viedli deti k plnému rozvoju ich osobnosti. Všetky deti majú právo na dobrú výchovu podľa najlepších pedagogických metód a poznatkov, vrátane sexuálnej výchovy, primeranej ich veku. Kresťanskí rodičia,

vychovávateľia a cirkvi sú zodpovední za to, že sa deťom poskytne taká sexuálna výchova, ktorá zodpovedá kresťanskej etike, a ktorá napr. zdôrazní vernosť v manželstve a zdržanlivosť neženatých a nevydatých ľudí. Navyše majú deti, rovnako ako dospelí, právo na výživu, prístrešok, ošatenie, zdravotnú starostlivosť a duševnú pohodu. Toto právo im patrí bez ohľadu na to, čo robia alebo nerobia ich rodičia či poručníci. Deti treba chrániť najmä pred ekonomickým, fyzickým, citovým a sexuálnym vykorisťovaním a zneužívaním.

D) PRÁVA MLADISTVÝCH

Naša spoločnosť je poznamenaná veľkým počtom mladých ľudí, pre ktorých je často ťažké nájsť svoje miesto v spoločnosti. Preto zdôrazňujeme prijatie takých opatrení, ktoré by podporovali zaradenie mladých ľudí do procesov rozhodovania a odstraňovali ich diskrimináciu a vykorisťovanie. Mladí ľudia majú mať zákonné a sociálne dostupné možnosti tvorivého a primeraného zamestnania.

E) PRÁVA STARŠÍCH ĽUDÍ

V spoločnosti, v ktorej sa vysoko cení mladosť, sú starší ľudia často vylučovaní z hlavných prúdov spoločenského života. Podporujeme také sociálne opatrenia, ktoré integrujú starších ľudí do života celej spoločnosti. Patrí k nim dostatočný príjem, lepšie a nediskriminujúce možnosti v zamestnaní, prístup ku vzdelávaniu a službám, primerané zdravotné zaopatrenie a možnosť bývania v existujúcich komunitách. Žiadame také sociálne opatrenia a také programy, ktoré by zaisťovali starším ľuďom, najmä ženám a príslušníkom etnických skupín, úctu a dôstojnosť, ktorá im ako starnúcim členom ľudského spoločenstva patrí. Ďalej žiadame, aby zamestnávateľia venovali väčšiu pozornosť primeraným penzijným systémom, vrátane zaopatrenia vdov a vdovcov.

F) PRÁVA ŽIEN

Zdôrazňujeme rovnosť žien a mužov vo všetkých oblastiach života. Preto treba podniknúť všetko, aby v práci, v rodine a vo všetkých oblastiach dobrovoľnej a platenej spolupráce v cirkvi aj v spoločnosti bolo odstránené stereotypné rozdeľovanie úloh podľa pohlaví. Zastávame právo žien na rovnoprávnosť v zamestnaní, pri preberaní zodpovednosti, postupe a odmeňovaní. Podčiarkujeme význam žien vo vedúcich pozíciách na všetkých úrovniach cirkevného života a spoločnosti a naliehame na príslušné grémiá, aby im patričnými nariadeniami o zamestnaní a náboře zaistila spoluúčasť. Podporujeme akcie proti diskriminácii menších ako jednu z metód, ako poukazovať na nerovnosti a diskriminačné praktiky v našej cirkvi a v spoločnosti. Ak sú obaja manželia zamestnaní v cirkvi alebo v spoločnosti, žiadame zamestnávateľov, aby pri prípadnom preložení hľadali také riešenie, ktoré by bolo prijateľné pre obidve strany. Zdôrazňujeme, že ženy majú právo

na ochranu pred násilím a zneužívaním a nabádame vlády, aby prijali zákony, ktoré by chránili ženy vo všetkých oblastiach spoločnosti pred všetkými formami násillia a diskriminácie.

H) PRÁVA POSTIHNUTÝCH LUDÍ

Uznávame a zdôrazňujeme ľudskú hodnotu a osobitnosť každého človeka s duševným, telesným, vývojovým, nervovým a psychickým postihnutím ako plnohodnotných členov Božej rodiny. Majú mať právoplatne miesto v cirkvi a v spoločnosti. Zdôrazňujeme zodpovednosť cirkvi a spoločnosti slúžiť deťom, mladistvým a dospelým s duševným, telesným, vývinovým a/alebo psychickým a nervovým postihnutím, ktorí majú zvláštne potreby v oblasti mobility, komunikácie, intelektuálneho chápania alebo osobných vzťahov. Tieto potreby komplikujú ich účasť alebo účasť ich rodín na živote cirkvi a spoločnosti. Nabádame cirkev a spoločnosť, aby rozpoznávali a využívali schopnosti postihnutých ľudí tak, aby sa mohli naplno zapojiť do spoločenstva viery. Nabádame cirkev a spoločnosť, aby boli vnímavejšie a podporovali rehabilitačné programy, starostlivosť, zamestnávanie, vzdelávanie, primerané bývanie a mobilitu postihnutých. Nabádame cirkev a spoločnosť, aby chránili občianske práva ľudí s rôznym postihnutím.

I) ROVNAKÉ PRÁVA BEZ OHLADU NA SEXUÁLNU ORIENTÁCIU

Všetkým ľuďom patria určité základné ľudské práva a občianske slobody. Sme povinní presadzovať tieto práva a tieto slobody aj pre ľudí s homosexuálnou orientáciou. Pokladáme za otázku spravodlivosti chrániť ich oprávnené nároky tam, kde majú spoločné hmotné príjmy, penzie, poručnícke vzťahy, vzájomné plné moci a iné právne nároky, príznačné pre zmluvné vzťahy, ktoré sa týkajú spoločných príspevkov, zodpovednosti, záväzkov a rovnosti pred zákonom. Navyše podporujeme snahy, ktoré zamedzujú násillie a iné formy nátlaku proti homosexuálom a lesbičkám. Chceme tiež vystupovať proti diskriminácii bývalých homosexuálov.

J) NÁRAST SVETOVEJ POPULÁCIE

Keďže rastúca svetová populácia stále viac spotrebúva svetové zásoby potravín, prírodných zdrojov a vody, a tak zostruje medzinárodné napätie, je naliehavo potrebné, aby bohatí znížili spotrebúvanie zdrojov, a aby sa zbrzdil súčasný nárast svetovej populácie. Ľudia musia zvážiť, aký vplyv má ich rozhodnutie ohľadne počtu detí na svetovú populáciu a mali by mať prístup k informáciám a vhodným prostriedkom, vrátane dobrovoľnej sterilizácie, ktoré by obmedzili ich plodnosť. Zdôrazňujeme, že by programy, stabilizujúce počet obyvateľstva, mali byť dané do súvislosti s celkovým hospodárskym a sociálnym rozvojom, vrátane spravodlivej spotreby a kontroly zdrojov, zlepšeného postavenia žien vo všetkých kultúrach, určitej miery hospodárskej bezpečnosti, zdravotnej starostlivosti a vzdelania pre všetkých. Odmietame

všetky snahy smerujúce k vynútenému prerušeniu tehotenstva alebo k nútenej sterilizácii.

K) ALKOHOL A INÉ DROGY

Zdôrazňujeme svoju dlhoročnú podporu abstinencie od alkoholu ako dôveryhodné svedectvo o Božej oslobodzujúcej a vykupujúcej láske k ľuďom. Podporujeme abstinenciu od používania všetkých ilegálnych drog. Konzumácia ilegálnych drog a ilegálny a problematický konzum alkoholu je jednou z hlavných príčin kriminality, nemoci, smrti a rozpadu rodín. Preto podporujeme výchovné opatrenia a iné preventívne programy, ktoré povzbudzujú k abstinencii od užívania ilegálnych drog. Ľudia, ktorí konzumujú alkoholické nápoje, nech to robia s rozvahou a s uváženou a vedomou zdržanlivosťou a nech sa dajú viesť Písmom Svätým.

Milióny žijúcich ľudí sú svedkami blahodárnych následkov terapeutického používania drog (americké slovo *drugs* označuje ako drogy aj lieky) a milióny iných sú svedkami zhubných následkov zneužívania drog. Povzbudzujeme k múdrym opatreniam týkajúcim sa získavania potenciálne pre zdravie blahodárnych alebo potenciálne škodlivých drog na predpis a vo voľnom predaji. Žiadame, aby doktori aj pacienti mali k dispozícii úplné informácie o ich používaní a zneužívaní. Podporujeme prísnu aplikáciu zákonov regulujúcich predaj a distribúciu alkoholu a kontrolovaných látok. Podporujeme opatrenia, ktoré chránia spoločnosť pred konzumentmi drog akéhokoľvek druhu, vrátane alkoholu, a ktoré ukazujú, že tu existuje jasné a aktuálne nebezpečenstvo pre spoločnosť. Ľudia závislí na drogách a ich rodinní príslušníci, vrátane tých, ktorí sú pokladaní alebo diagnostikovaní ako závislí na alkohole, majú ako ľudské bytosti nesmiernu cenu a potrebujú liečenie, rehabilitáciu a obnovu života. Zlé užitie alebo zneužitie si môžu tiež vyžadovať zákroky, aby sa zabránilo sklznutiu do závislosti. Kvôli častým súvislostiam medzi zneužívaním alkoholu a duševnými chorobami žiadame zákonodarcov a poskytovateľov lekárskej starostlivosti, aby umožnili vhodnú liečbu duševne chorých ľudí a ľudí závislých na alkohole. Zaväzujeme sa, že pomôžeme tým, ktorí trpia zneužívaním alebo závislosťou a ich rodinám, aby našli vyslobodenie v Ježišovi Kristovi a dobré možnosti liečby, doprovodnej starostlivosti a opätovného začlenenia sa do spoločnosti.

L) TABAK

Pripomíname svoju dávnu tradíciu vysokých nárokov na osobnú kázeň a sociálnu zodpovednosť. Vzhľadom na jednoznačné dôkazy o zhubných následkoch fajčenia a šnupania tabaku na zdravie ľudí všetkých vekových skupín odporúčame úplnú zdržanlivosť od používania tabaku. Usilujeme sa o to, aby naše výchovné a komunikačné možnosti boli využité na podporu tejto zdržanlivosti. Okrem toho uznávame, že pasívne fajčenie má

škodlivý vplyv a prihovárame sa za zákaz fajčenia na verejných priestoroch a na pracoviskách.

M) LEKÁRSKE POKUSY

Na základe objavov lekárskej vedy sa podstatne zlepšilo telesné a duševné zdravie ľudí. Je však naliehavo potrebné, aby vlády a lekári stanovili jasné normy pre lekárske výskumy, a aby boli stanovené prísne kritériá na skúšky nových liečebných metód a liekov na ľuďoch. V zásade platí, že pracovníci vo výskume môžu používať ľudí na testovanie iba vtedy, keď od nich dostanú jednoznačný, vedomý a nevynútený súhlas.

N) GÉNOVÁ TECHNOLOGIA

Zodpovednosť ľudstva za Božie stvorenie si od nás vyžaduje, aby sme s možnosťami a technológiou génového bádania zaobchádzali starostlivo. Víťame použitie takej génovej technológie, ktorá zodpovedá základným potrebám zdravia, ochrany životného prostredia a primeraného zaistovania potravy. Sme proti klonovaniu ľudí a génovej manipulácii s pohlavím nenarodeného dieťaťa.

Vzhľadom na vplyvy génovej technológie na všetok život požadujeme zavedenie účinných kritérií a verejných kontrol ako ochranu pred akoukoľvek možnosťou zneužívania týchto technológií, vrátane politického a vojenského zneužitia. Vieme, že aj opatrné použitie génových technológií s dobrým úmyslom môže mať niekedy nečakané škodlivé následky.

Génová terapia, ktorá spôsobuje u ľudí neprenosné zmeny (somatická terapia), by sa mala obmedziť na zmierňovanie bolestí pri chorobe. Odmietame eugenické génové terapie a postupy, ktoré vedú k produkcii embryí ako „odpadu“. Genetické dáta osôb a ich rodín majú byť utajované ako prísne dôverné, iba ak by sa dotyčná osoba a jej rodina výslovne a dobrovoľne zriekli zachovávaní mlčanlivosti alebo príslušný súd nariadil zhromažďovanie a vyhodnotenie genetických identifikačných údajov. Pretože sú dlhodobé účinky neisté, odmietame genetické terapie, ktoré môžu vyvolávať dedičné zmeny (terapia zárodku).

O) ŽIVOT NA DEDINE

Zdôrazňujeme právo osôb a rodín prospešne žiť ako poľnohospodári, poľnohospodárski robotníci, obchodníci, zamestnanci atď. mimo mesta a obytné centrál. Máme za to, že naša kultúra je ochudobňovaná a ľudia sú okrádani o zmysluplný spôsob života, keď sa život v malých mestách a na dedine stáva ťažkým alebo nemožným. Uznávame, že zlepšenie tohto spôsobu života si niekedy vyžaduje, aby bola uvoľnená pôda na nepoľnohospodárske účely. Odmietame však neuváženu premenu poľnohospodárskej pôdy na pôdu na nepoľnohospodárske účely, ak je k dispozícii nepoľnohospodárska pôda. Ďalej podporujeme snahy zachovať prostredníctvom premyslených plánov vhodnú pôdu pre poľnohospodárstvo a parky. Podporujeme štátne a súkromné

snahy o uprednostnenie miestnych poľnohospodárov pred poľnohospodárskou veľkovýrobou a snahy o podporu výstavby priemyslu v mimo mestských oblastiach.

Nárast mobility a techniky priniesol vidieckym komunitám, ktoré mali predtým homogénne obyvateľstvo, zmes ľudí rôznych náboženstiev a myšlienkových prúdov. Hoci je to často vnímané ako ohrozenie alebo ako strata spoločenského života, vidíme v tom možnosť pozvať všetkých ľudí do spoločenstva, ako to zdôrazňuje Biblia. Preto povzbudzujeme vidiecke komunity a ich obyvateľov, aby si uchovali svoj vzťah k pôde a snažili sa budovať vzťah spolupatričnosti, starostlivosti, zmierenia a vzájomnej pomoci. Mali by sa podieľať na spoločnom vedení a využívať rôzne obdarovania, podporovať vzájomnú dôveru, prijímať jednotlivcov ako jedinečné bytosti a tak praktikovať Boží šalom.

P) INTENZÍVNE POĽNOHOSPODÁRSTVO

Predpokladom na zaistenie potrebnej výživy pre svetovú populáciu je také poľnohospodárstvo, ktoré uplatňuje intenzívne metódy, rešpektuje ekosystémy a poskytuje existenčnú základňu ľuďom, ktorí pôdu obrábajú.

Podporujeme také intenzívne poľnohospodárstvo, ktoré zachováva a podporuje prirodzenú úrodnosť poľnohospodárskej pôdy, uchováva rôznorodosť flóry a fauny a prispôsobuje sa regionálnym podmienkam a štruktúram - systém, kde sa zachádza s poľnohospodárskymi zvieratami humánne a kde sa ich životné podmienky čo najviac približujú prirodzenému prostrediu. Usilujeme sa o efektívny poľnohospodársky systém, v ktorom produkcia rastlín, zvierat a hydiny zachováva prirodzené ekologické cykly, v ktorom sa šetrí energiou, a ktorý obmedzuje chemické látky na minimum.

Intenzívne poľnohospodárstvo si vyžaduje celosvetové vyhodnotenie vplyvov poľnohospodárstva na produkciu potravín a surovín, na zachovanie živočíšnych a rastlinných druhov a na zachovanie a rozvoj obrábanej krajiny.

Svetový trh s poľnohospodárskymi produktmi musí byť založený na poctivom obchode a na poctivých cenách, vychádzajúcich z nákladov na intenzívne poľnohospodárske metódy a musí zohľadniť skutočné výdaje na ekologické škody. Je potrebný taký technický a biologický vývoj, ktorý podporí intenzívnosť a vezme do úvahy ekologický dopad.

Q) ŽIVOT V MESTÁCH A NA PREDMESTIACH

Život v mestách a na predmestiach sa stále viac stáva prevládajúcim životným štýlom ľudí. Mnohým ľuďom poskytuje ekonomické, vzdelávacie, spoločenské a kultúrne možnosti. Iným prináša odcudzenie, chudobu a odosobnenie. Ako cirkev máme príležitosť a zodpovednosť spoluutvárať budúcu podobu života v mestách a na predmestiach. Je potrebné vytvoriť rozsiahle programy obnovy a sociálneho plánovania, ktoré by do životného štýlu v mestách a na predmestiach vniesli väčšiu mieru

ľudskosti. Kresťania musia posudzovať všetky opatrenia - vrátane tých, ktoré sa týkajú hospodárskeho a komunálneho rozvoja, plánovania nových sídlisk a obnovy miest - podľa toho, do akej miery chránia a podporujú ľudské hodnoty, umožňujú občanom osobnú a politickú spoluúčasť a umožňujú spolužitie ľudí všetkých rás, vekových skupín a príjmov. Víťame snahy všetkých urbanistov, ktorí stavajú tieto hľadiská do popredia svojho plánovania. Musíme pomôcť utvárať rozvoj miest a predmestí tak, aby to zodpovedalo ľudskej potrebe stotožniť sa s menšími sociálnymi komunitami a nájsť v nich zmysluplný život. Súčasne treba povzbudzovať tieto menšie komunity, aby preberali zodpovednosť za celú mestskú a predmestskú obec, namiesto toho, aby sa od nej oddeľovali.

R) NÁSILIE V MÉDIÁCH A KREŠŤANSKÉ HODNOTY

Bezpríkladný vplyv, ktorý v našej spoločnosti majú médiá (najmä televízia a film) na kresťanský a ľudský rebríček hodnôt, je zo dňa na deň zjavnejší. Odsudzujeme relácie v médiách, ktoré človeka zbavujú dôstojnosti a v zábavných a spravodajských reláciách sa naháňajú za senzáciami. Také praktiky ponížujú človeka a sú v rozpore s Kristovým učením a so zvesťou Biblie.

Metodistov, ako aj členov iných spoločenstiev viery, treba upozorňovať na to, že masmédiá často podkopávajú kresťanské pravdy tým, že propagujú neviazaný životný štýl a dopodrobna líčia násilnosti. Namiesto toho, aby zábavný priemysel svoje publikum povzbudzoval, motivoval a inšpiroval k prijatiu životného štýlu, ktorý je založený na posvätnosti života, podporuje pravý opak: cynicky kreslí obraz násilia, zneužívania, chamtivosti, bezbožnosti a stáleho očierňovania rodiny. Treba volať médiá na zodpovednosť za ich podiel na znehodnotení hodnôt, ktorý je zjavný v dnešnej spoločnosti. Mnohí pracovníci v médiách sa tejto problematike vyhýbajú a tvrdia, že spoločnosť skôr popisujú, než aby ju ovplyvňovali. V záujme ľudí musia kresťania spolupracovať na tom, aby sa tento úpadok mravných a etických hodnôt zastavil, a to tak, že budú

- 1) povzbudzovať miestne zbory, aby podporovali a podnecovali zodpovednosť rodičov dozerať na návyky svojich detí pri sledovaní televízie, filmov, rozhlasu a internetu;
- 2) povzbudzovať miestne zbory, rodičov a jednotlivcov, aby vyjadrovali svoj nesúhlas s neviazaným líčením násilia a so sexuálne neslušnými reláciami tak, že budú písať staniciam, ktoré ich vysielajú, a spoločnostiam, ktoré ich finančne podporujú;
- 3) povzbudzovať jednotlivcov, aby vyjadrovali svoj odpor k firmám, ktoré tieto relácie sponzorujú tak, že budú vyberať a kupovať výrobky iných firiem.

S) INFORMAČNÁ A KOMUNIKAČNÁ TECHNIKA

Účinná osobná komunikácia je kľúčom k tomu, aby sme sa stali zodpovednými a platnými členmi spoločnosti a informačná a komunikačná technika má moc utvárať spoločnosť a uschopňovať jednotlivcov plnšie sa na tomto procese zúčastniť. Preto sme presvedčení, že prístup k týmto technikám predstavuje základné právo.

Informačná a komunikačná technika nám poskytuje informácie, zábavu a hlas v spoločnosti. Možno ju použiť na zlepšenie našej kvality života a poskytuje nám prostriedky, aby sme mali kontakty medzi sebou, s vládou a s ľuďmi a kultúrami na celom svete. Väčšina informácií o dianí vo svete sa k nám dostáva cez rozhlas, televíziu, tlač a internet. Ak sa sústredí kontrola médií na široké komerčné záujmy, obmedzuje to našu možnosť výberu a často poskytuje pokrivený obraz ľudských hodnôt. Preto podporujeme dozor nad mediálnou komunikačnou technikou, aby bola zaistená rozmanitosť nezávislých informačných zdrojov na prospech verejnosti.

Osobná komunikačná technika ako je internet umožňuje ľuďom, aby spolu komunikovali a sprístupňuje nesmierne zdroje informácií, ktoré majú komerčnú, kultúrnu, politickú a osobnú hodnotu. Internet možno využiť, aby sýtil rozum a myseľ detí a dospelých, je však tiež v nebezpečenstve, že bude pohltенý komerčnými záujmami a zneužitý niektorými ľuďmi na šírenie zakázaného a ilegálneho materiálu. Preto treba spravovať internet zodpovedne, aby tak bol maximalizovaný jeho úžitok a minimalizované jeho riziko, najmä pre deti. Zabrániť v dnešnom svete prístup k základným informačným a komunikačným technikám ako je internet kvôli cene alebo dostupnosti, obmedzuje ľuďom účasť na vláde a na spoločenskom dianí. Podporujeme univerzálny prístup k telefónnym a internetovým službám za prijateľnú cenu.

T) ĽUDIA S HIV A AIDS

Ľudia s diagnózou HIV pozitívny (Human Immunodeficiency Virus) alebo s AIDS (Acquired Immuno Deficiency Syndrome) sa často stretávajú s odmietnutím vo vlastných rodinách a u priateľov a rôznych skupín ľudí, medzi ktorými sa pohybujú a pracujú. Navyše sa často stretávajú s nedostatočnou zdravotnou starostlivosťou, najmä ku koncu svojho života. So všetkými ľuďmi, ktorí majú HIV a AIDS, treba zaobchádzať dôstojne a ohľaduplne.

Zdôrazňujeme zodpovednosť cirkvi slúžiť týmto ľuďom a ich rodinám a spolupracovať s nimi, bez ohľadu na to, akým spôsobom sa nakazili. Podporujeme ich právo na prácu, na primeranú lekársku starostlivosť, na neobmedzený prístup ku vzdelaniu a neobmedzenú účasť na živote cirkvi.

Nabádame cirkev, aby sa aktívne podieľala na prevencii šírenia AIDS tým, že by zborom a obciam ponúkla výchovné programy. Cirkev by mala byť pripravená poskytnúť postihnutým osobám a ich rodinám poradenskú pomoc.

U) PRÁVO NA LEKÁRSKU STAROSTLIVOSŤ

Zdravie je stav fyzickej, duševnej, sociálnej a duchovnej pohody. Pozeráme sa na neho ako na otázku verejnej a súkromnej zodpovednosti. Zdravotná starostlivosť je základným ľudským právom. Žalm 146 hovorí o Bohu, ktorý „utláčaným dopomáha k právu, hladným dáva chlieb. Hospodin oslobodzuje väzňov, Hospodin otvára oči slepým.“ Právo na zdravotnú starostlivosť zahŕňa starostlivosť o osoby s postihnutím mozgu, s nervovými chorobami alebo fyzickým postihnutím, ktorým musí byť umožnený rovnaký prístup k zdravotnej starostlivosti ako všetkým ostatným ľuďom v našej spoločnosti. Je nespravodlivé budovať alebo udržiavať priehradu, ktoré bránia fyzickému alebo duševnému uzdraveniu alebo plnej účasti na živote spoločnosti.

Povzbudzujeme každého, aby zachovával zdravý spôsob života a zdôrazňujeme dôležitosť preventívnej zdravotnej starostlivosti, výchovy ku zdraviu, bezpečnosti v životnom prostredí a na pracovisku, dobrej výživy a bezpečného, finančne dostupného bývania pre zdravie človeka. Uznávame tiež úlohu vlád pri zaisťovaní podmienok, aby každý jednotlivec mal prístup k týmto predpokladom dobrého zdravia. Krajiny, v ktorých sa vyskytujú zdravotné kalamity ako je HIV/AIDS, musia mať prístup k chráneným a patentovaným liekom bez toho, že by sa previnili proti patentným/licenčným právam farmaceutických spoločností. Zdôrazňujeme právo mužov a žien na prístup k obsiahlym informáciám a službám týkajúcim sa zdravého rozmnožovania a plánovania rodín, ktoré by zabránili nechceným tehotenstvám, znížili umelé potraty a zabránili šíreniu HIV/AIDS.

V) TRANSPLANTÁCIA A DAROVANIE ORGÁNOV

Sme presvedčení, že transplantácia a darovanie orgánov sú aktom milosrdenstva, lásky k blížnym a sebaobetovaním. Uznávame životodárny úžitok darovaných orgánov a tkanív a povzbudzujeme všetkých veriacich, aby sa stali darcami orgánov a tkanív a tak prejavili svoju lásku a službu ľuďom v núdzovej situácii. Zdôrazňujeme, že sa to má diať v prostredí úcty k mŕtvym a žijúcim darcom a na dobro príjemcov a podľa pravidiel, ktoré zabránia zneužitiu vzhľadom na darcov a ich rodiny.

4 HOSPODÁRSKE SPOLOČENSTVO

Všetky ekonomické systémy podliehajú Božiemu súdu rovnako ako iné oblasti stvorenia. K zodpovednosti vlád patrí, aby finančnými a menovými opatreniami vyvinuli a vykonávali hospodársku politiku, ktorá podporí ekonomickú existenciu jednotlivcov a spoločností, a postarali sa o plnú zamestnanosť a o primeraný príjem pri minimálnej inflácii. Sme presvedčení, že súkromné a verejné podniky zodpovedajú za sociálny dopad svojho hospodárenia ako je nezamestnanosť a znečisťovanie

životného prostredia, a že majú byť za tento dopad volané na zodpovednosť. Podporujeme také opatrenia, ktoré obmedzujú koncentráciu bohatstva v rukách niekoľkých málo ľudí. Ďalej podporujeme snahy o zváženie daňových štruktúr a odbúranie subvenčných programov, ktoré teraz zvýhodňujú bohatých na úkor ostatných.

A) VLASTNÍCTVO

Sme presvedčení, že súkromné vlastníctvo treba spravovať ako Božie zverenie, a to v spoločenských systémoch, ktoré ho podporujú, aj v spoločenských systémoch, ktoré ho nepodporujú. Toto vlastníctvo však je obmedzené vyššími záujmami spoločnosti. Sme presvedčení, že kresťanská viera zakazuje ktorémukoľvek jedincovi alebo ktorejkoľvek skupine ľudí disponovať výhradne a svojvoľne ktoroukoľvek časťou stvoreného sveta. Verejné vlastníctvo a kultúrne hodnoty treba spravovať zodpovedne pred Bohom. Preto veríme, že je povinnosťou vlád, aby v rámci spravodlivosti a poriadku prijali také zákonné opatrenia, ktoré chránia práva spoločnosti ako celku, ako aj práva súkromných vlastníkov.

B) KOLEKTÍVNE ZMLUVY

Zdôrazňujeme právo štátnych a súkromných zamestnancov (vrátane zamestnancov v poľnohospodárstve, štátnej správe, inštitúciách a súkromných domácnostiach) a ich zamestnávateľov organizovať sa v odboroch alebo iných skupinách podľa vlastnej voľby na vyjednávanie kolektívnych zmlúv. Ďalej zdôrazňujeme právo oboch strán na ochranu pri tomto vyjednávaní a ich zodpovednosť za korektné jednanie v záujme verejného blaha. Aby boli zachované a podporené práva všetkých členov spoločnosti, pokladáme za zmysluplné prizvať pri zložitých rokovaniach zástupcov verejného života, aby tieto rokovania dospeli k všestranne prijateľným záverom, prípadne aj rozhodujúcim výrokom. Odmietame používanie násilia jednej aj druhej strany pri rokovaniach o kolektívnych zmluvách alebo iných rokovaniach medzi zamestnancami a zamestnávateľmi, ako aj prepustenie zamestnancov, ktorí sa zúčastnia legálneho štrajku.

C) PRÁCA A VOĽNÝ ČAS

Každý človek má právo na prácu za primeranú odmenu. Keď súkromný sektor neposkytuje alebo nemôže poskytnúť pracovné miesta pre všetkých, ktorí ich hľadajú alebo potrebujú, spočíva zodpovednosť za vytvorenie týchto pracovných miest na vláde. Podporujeme také opatrenia, ktoré zaručujú fyzickú a duševnú ochranu pracujúcich, zaisťujú spravodlivé rozdeľovanie výrobkov a služieb a umožňujú jednotlivcom využiť voľný čas podľa vlastného uváženia. Voľný čas dáva príležitosť na tvorivé spoluutváranie spoločnosti. Preto podporujeme kroky, ktoré poskytnú zamestnancom viac voľného času a možnosti v oblasti vzdelania, kultúry a rekreácie, ktoré rozšíria

využitie voľného času. Veríme, že človek je dôležitejší než zisk. Neschvaľujeme sebecké postoje, ktoré často poznamenávajú náš hospodársky život. Podporujeme opatrenia, ktoré vedú k výmene skúseností na pracovisku, a podporujú kooperatívne a kolektívne dohody. Podporujeme právo zamestnancov odmietnuť prácu, ktorá ohrozuje ich zdravie a/alebo život bez toho, že by preto stratili svoje zamestnanie. Podporujeme opatrenia, ktoré zastavia narastajúcu koncentráciu hospodárskych a priemyselných podnikov v monopoloch.

D) SPOTREBA

Spotrebitelia by mali využívať svoju hospodársku moc a vyžadovať výrobu takého tovaru, ktorý je potrebný a užitočný a pri výrobe alebo spotrebe nepoškodzuje životné prostredie. Spotrebitelia by nemali kupovať produkty vyrobené v podmienkach, kedy sú robotníci vykorisťovaní kvôli veku, pohlaviu alebo ekonomickému postaveniu.

Obmedzený výber, ktorý kupujúci majú, veľmi sťažuje túto možnosť. Jedným z bezpečných spôsobov, ako môžu spotrebitelia uplatniť svoju kúpnu silu ku všeobecnému dobru, je kupovať výrobky označené ako „slušný obchod“ (*Fair trade*). Medzinárodné štandardy „slušného obchodu“ vychádzajú zo zaistenia životného minima pre maloroľníkov a ich rodiny, pracujúce v demokraticky vedených družstvách, z priameho nákupu, aby zisky z obchodu pripadli roľníkom a ich komunitám, zo zaobstarávania životne dôležitých záloh a pôžičiek a používania ekologicky nezávadných výrobných metód. Spotrebitelia by nemali len vyberať spoločnosti, ktorých výrobné linky zodpovedajú týmto štandardom, ale mali by tiež povzbudzovať k väčšej účasti na tomto trhu „slušného obchodu“.

Spotrebitelia by mali hodnotiť spotrebu tovaru a služieb podľa toho, či prispievajú k zlepšeniu životnej kvality a nie podľa toho, či slúžia neobmedzenej výrobe hmotných statkov. Nabádame spotrebiteľov, vrátane miestnych zborov a cirkevných zariadení, aby sa združili na dosiahnutie týchto cieľov, a aby svoju nespokojnosť so škodlivými hospodárskymi, sociálnymi a ekologickými praktikami vyjadrili vhodnými spôsobmi ako sú bojkot, listy, spoločné vyhlásenia a oznámenia. Tieto metódy možno napríklad tiež použiť na dosiahnutie lepších televíznych a rozhlasových programov.

E) CHUDOBA

I keď je v priemyselných krajinách všeobecný blahobyť, žije väčšina ľudí na svete v chudobe. K uspokojeniu základných potrieb ako je strava, ošatenie, prístrešok, vzdelanie a zdravotná starostlivosť a iných nevyhnutností treba hľadať spôsob, ako bohatstvo krajiny rozdeľovať spravodlivejšie. Rozvíjajúca sa technika, spojená s vykorisťovateľskou hospodárskou politikou, vrhá mnoho ľudí do chudoby a robí z chudoby trvalý stav. Preto nerobíme chudobných ľudí mravne zodpovednými za ich hospodársku situáciu. Na zmiernenie

chudoby podporujeme také politické opatrenia, ako je zaistenie dostatočného zárobku, kvalifikované vzdelanie, slušné bývanie, odborný výcvik, zmysluplné možnosti zamestnania, primeraná lekárska a nemocničná starostlivosť a humanizácia a dôkladné zlepšenie sociálnej starostlivosti. Pretože príčinou chudoby sú často nízke zárobky, mali by zamestnávateľia platiť svojim zamestnancom takú mzdu, aby na svoje prežitie neboli odkázaní na pomoc štátu ako sú stravné lístky alebo sociálna podpora.

F) SEZÓNNI ROBOTNÍCI

(Anglické slovo migrant workers označuje poľnohospodárskych robotníkov, ktorí nemajú stále bydlisko)

Sezónni a iní poľnohospodárski robotníci, ktorí boli už dlho predmetom zvláštného záujmu cirkevnej starostlivosti, sú kvôli svojmu spôsobu života vylúčení z mnohých ekonomických a sociálnych výhod, ktoré majú iní robotníci. Situácia mnohých sezónnych robotníkov je o to horšia, že patria k niektorej z rasových alebo etnických skupín, ktorá je v spoločnosti mnohými spôsobmi znevýhodňovaná. Stavíme sa za práva všetkých sezónnych robotníkov a podporujeme ich snahy o organizovanie a sebaurčenie. Nabádame vlády a všetkých zamestnávateľov, aby všetkým sezónnym robotníkom zaistili rovnaké ekonomické, vzdelávacie a sociálne možnosti, aké majú iní občania. Nabádame naše zbory, aby sa snažili vytvoriť programy na pomoc týmto sezónnym robotníkom, ktorí prídu do ich farnosti, a podporili ich snahy organizovať sa na rokovanie o kolektívnych zmluvách.

G) HAZARDNÉ HRY

Hazardné hry sú hrozbou pre spoločnosť. Smrteľne ohrozujú mravné, sociálne, hospodárske a duchovné hodnoty života a rozkladajú spoločnosť. Kresťania by sa mali na základe svojej viery a zodpovednosti zdržiavať od hazardných hier a pomáhať obetiam hráčskej vášne. Kde sa hráčska vášeň stane závislosťou, tam má cirkev tieto osoby povzbudzovať, aby vyhľadali lekársku pomoc, tak aby ich sily mohli byť opäť nasmerované ku kladným a konštruktívnym cieľom. Cirkev by mala podporovať také normy a spôsoby života, ktoré by robili hazardné hry - vrátane verejných lotérií - zbytočnými a nežiadúcimi, a to ako oddychovú činnosť, ako únik alebo ako prostriedok na vytváranie príjmov verejných nadácií alebo fondov na podporu dobročinných zariadení.

H) RODINNÉ POĽNOHOSPODÁRSKE HOSPODÁRSTVO

Rodinné poľnohospodárske hospodárstvo bolo oddávna označované za dôležitý základ slobodnej a demokratickej spoločnosti. V posledných rokoch bola existencia nezávislých roľníkov na celom svete ohrozená rôznymi faktormi, vrátane stále väčšej koncentrácie všetkých úsekov poľnohospodárskej výroby v rukách malého počtu nadnárodných spoločností. Koncentrácia potravinového zásobovania mnohých v rukách niekoľkých málo

vyvoláva celosvetovú otázku o spravodlivosti, ktorá núti k ostrážitosti a konaniu.

Žiadame poľnohospodársky výrobný sektor, aby sa stavал k ľudským právam s úctou, predovšetkým kvôli zodpovednému zaistovaniu denného chleba pre svet a za druhých kvôli zodpovednej občianskej solidarite, ktorá rešpektuje práva všetkých roľníkov, malých aj veľkých, aby za poctivú prácu dostali spravodlivú odmenu. Zastávame sa práva ľudí vlastniť pôdu a zarábať si obrábaním pôdy na svoje živobytie. Žiadame naše zbory, aby podľa svojich možností hovorili s prorockou víziou o záležitostiach týkajúcich sa zásobovania potravinami a o záležitostiach ľudí, ktorí vyrábajú tieto potraviny pre celý svet.

I) ZODPOVEDNOSŤ AKCIOVÝCH SPOLOČNOSTÍ

Akciové spoločnosti sú zodpovedné nielen svojim akcionárom, ale aj iným zainteresovaným ľuďom: svojim zamestnancom, dodávateľom, predajcom, zákazníkom, obciam, kde podnikajú a pôde, ktorá ich živí. Podporujeme právo verejnosti vedieť, aký vplyv majú tieto akciové spoločnosti v týchto rôznych oblastiach tak, aby sa ľudia mohli zodpovedne rozhodnúť, ktoré spoločnosti chcú podporovať. Sme za spoločnosti, ktoré dobrovoľne uplatňujú zásady na podporu blaha človeka, a ktoré chránia životné prostredie.

J) OBCHOD A INVESTÍCIE

Potvrdzujeme dôležitosť medzinárodného obchodu a medzinárodných investícií vo vzájomne prepojenom svete. Obchod a investície by mali byť založené na pravidlách, ktoré rešpektujú dôstojnosť človeka, čisté životné prostredie a celé ľudstvo. Obchodné zmluvy musia zahŕňať mechanizmy, presadzujúce pracovné a ľudské práva, ako aj ekologické normy. Občianske iniciatívy a široká účasť občanov pri uzatváraní obchodných zmlúv musia byť zaistené prostredníctvom demokratických mechanizmov výskumu mienky a spoluúčasti.

5 POLITICKÉ SPOLOČENSTVO

Naša poslušnosť Boha má prednosť pred poslušnosťou voči ktorémukoľvek štátu. Uznávame však základný význam vládnych orgánov na usporiadaní spoločnosti. Naše výpovede o politickom spoločenstve vychádzajú z našej zodpovednosti pred Bohom za sociálny a politický život.

A) ZÁKLADNÉ SLOBODY A ĽUDSKÉ PRÁVA

Vlády sú zodpovedné za ochranu ľudských práv ako je právo na slobodné a tajné voľby a právo na slobodu prejavu, slobodu náboženského vyznania, slobodu zhromažďovania, slobodu tlače, slobodu podávať sťažnostné petície bez obáv z represálií, právo na ochranu súkromia a zaručené právo na dostatočnú výživu, ošatenie, bývanie, vzdelanie a zdravotnú

starostlivosť. Forma štátu a vlády majú byť stanovené na základe volebného práva, ktoré má byť zaručené všetkým dospelým občanom. Rozhodne odmietame hľadanie a zastrašovanie politických odporcov zo strany vlády, ktorá je pri moci a akékoľvek zneužívanie moci pri voľbách alebo ustanovovanie vyšších úradníkov. Uplatňovanie domáceho väzenia a väzby ako prostriedkov na zastrašovanie a odstraňovanie politických protivníkov alebo iných disidentov je porušením základných ľudských práv. Týranie alebo mučenie ľudí mocenskými orgánmi, z akýchkoľvek dôvodov, je v rozpore s kresťanským učením. Kresťania a cirkev ich musia odsúdiť a/alebo proti nim bojovať, kdekoľvek k nim dochádza.

Cirkev pokladá otroctvo za hanebné zlo. Všetky formy otroctva sú absolútne zakázané a cirkev ich žiadnym spôsobom nesmie tolerovať.

B) POLITICKÁ ZODPOVEDNOSŤ

Sila politického systému je závislá na dobrovoľnej a ochotnej spolupráci jeho občanov. Cirkev by mala neustále vyvíjať silný etický vplyv na štát. Mala by podporovať štátne opatrenia a programy, ktoré sú spravodlivé a všeobecne prospešné a stavať sa proti opatreniam a programom, ktoré sú nespravodlivé.

C) VZŤAH MEDZI CIRKVOU A ŠTÁTOM

Evanjelická cirkev metodistická mnoho rokov podporovala odluku cirkvi od štátu. V niektorých častiach sveta zaistila táto odluka rozmanitosť náboženského prejavu a slobodu uctievať Boha podľa vlastného presvedčenia každého jednotlivca. Odluka cirkvi od štátu neznamená organickú sebestačnosť, ale pripúšťa vzájomné vzťahy. Štát nemá používať svoju autoritu na to, aby presadzoval určité náboženské presvedčenie (vrátane ateizmu), ani nemá nariaďovať povinné modlitby alebo bohoslužby vo verejných školách, ale má ponechať žiakom, aby prejavili svoje vlastné náboženské presvedčenie. Sme presvedčení, že štát sa nemá usilovať o kontrolu cirkvi a cirkev sa nemá snažiť ovládnuť štát. Legitímna a bytostne dôležitá odluka cirkvi od štátu, ktorá bola prejavom náboženskej slobody, nemá byť zle chápaná ako odstránenie všetkých náboženských prejavov z verejného života.

D) SLOBODA INFORMÁCIÍ

Vo všetkých krajinách musia mať občania prístup ku všetkým dôležitým informáciám o svojej vláde a jej rozhodovaniach. Nezákonné a bezohľadné aktivity vlády namierené proti jednotlivcom alebo skupinám nesmú byť ospravedlňované alebo utajované, a to ani pod zámienkou štátnej bezpečnosti.

E) VZDELANIE

Sme presvedčení, že každý človek má právo na vzdelanie. Sme tiež presvedčení, že za vzdelanie mladých ľudí zodpovedá rodina, spoločenstvo viery a vláda. Spoločnosť najlepšie splní

túto povinnosť prostredníctvom verejných opatrení, ktoré zaisťujú všetkým voľný prístup na základné, stredné a vysoké školy podľa vlastnej voľby. Nikomu sa nemá zabráňovať v prístupe do cirkevných alebo iných nezávislých zariadení vyššieho vzdelania z finančných dôvodov. Zdôrazňujeme právo na existenciu verejných a nezávislých škôl a univerzít a vítame verejné opatrenia, ktoré zaisťujú prístup a slobodnú voľbu a nevytvárajú protiústavné miešanie cirkvi a štátu.

F) OBČIANSKA POSLUŠNOSŤ A NEPOSLUŠNOSŤ

Vlády a zákony majú slúžiť Bohu a ľuďom. Občania majú povinnosť rešpektovať zákony, ktoré boli prijaté podľa práva a poriadku. Vlády však podliehajú Božiemu súdu rovnako ako jednotlivci. Preto uznávame právo jednotlivcov na odlišný názor. Ak ich k tomu núti ich svedomie a oni vyčerpali všetky zákonné možnosti protestu, uznávame ich právo na odpor alebo neposlušnosť takým zákonom, ktoré pokladajú za nespravodlivé alebo ktoré sú uplatňované diskriminačným spôsobom. Aj potom sa má ich úcta k zákonu prejavovať tak, že sa zrieknu násillia a budú pripravení zobrať na seba následky svojej občianskej neposlušnosti. V žiadnom prípade neschvaľujeme akúkoľvek formu násilného protestu alebo násilnej akcie proti komukoľvek, kto sa zaoberá otázkou umelého potratu a nikoho k tomu nepodnecujeme. Modlíme sa za všetkých, ktorí vykonávajú moc podľa práva a slúžia všetkým. Podporujeme ich snahy o spravodlivosť a rovnaké možnosti pre všetkých ľudí. Zdôrazňujeme, že cirkvi sú povinné pomáhať tým, ktorí na základe svojho svedomia trpia za svoje postoje, ktoré prejavujú nenásilnými postojmi a činmi. Naliehame na vlády, aby zaistili občianske práva, ako sú definované v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach, ľuďom, ktorí sú pre tieto nenásilné akcie prenasledovaní.

G) TREST SMRTI

Sme presvedčení, že trest smrti popiera Kristovu moc zachraňovať, obnovovať a premieňať všetky ľudské bytosti. Evanjelická cirkev metodistická je hlboko znepokojená kriminalitou vo svete a znevažovaním života vraždami a zabíjaním. Veríme, že každý ľudský život je svätý a Bohom stvorený, a preto ho musíme pokladať za dôležitý a cenný. Keď vlády zavedú trest smrti, je život odsúdeného znehodnotený a všetky možnosti zmeniť život tohoto človeka sa končia. Veríme vo vzkriesenie Ježiša Krista, a že pokáním je daná možnosť zmierenia s Kristom. Tento dar zmierenia sa ponúka všetkým ľuďom bez výnimky a prepožičiava každému životu novú dôstojnosť a svätosť. Z tohoto dôvodu sme proti trestu smrti a žiadame jeho odstránenie zo všetkých trestných zákoníkov.

H) KRIMINALITA A NÁPRAVA

Na ochranu osôb proti zásahom do ich osobných a vlastníckych práv zriadili vlády mechanizmy na presadzovanie práva a súdy.

Široké spektrum trestných možností vyjadruje rozhorčenie spoločnosti, zneškodňuje nebezpečných zločincov, bráni kriminalite a poskytuje možnosti nápravy. Podporujeme všetky opatrenia štátu na zníženie a odstránenie kriminality, ktoré rešpektujú základné práva jednotlivca.

Odmietame každé zneužívanie týchto mechanizmov, vrátane ich používaniu na pomstu a prenasledovanie alebo zastrašovanie ľudí, ktorých rasa, výzor, životný štýl, ekonomická situácia alebo vyznanie ich odlišuje od tých, ktorí vykonávajú moc. Odmietame akékoľvek neuvážené, necitlivé alebo diskriminačné uplatňovanie zákonov, ktoré upiera spravodlivosť ľuďom, ktorí nehovoria oficiálnym jazykom a osobám s postihnutím. Ďalej podporujeme opatrenia na odstránenie takých spoločenských životných podmienok, ktoré napomáhajú kriminalite a stálu konštruktívnu spoluprácu orgánov výkonnej moci a ostatných členov spoločnosti.

Motivovaní láskou Kristovou, ktorý prišiel k strateným a ubitým, požadujeme vytvorenie nového systému starostlivosti a pomoci pre obeť, previnilcov, kriminálnych úradníkov a spoločnosť ako celku. Nápravná justícia vychádza z biblickej autority, ktorá zdôrazňuje správny vzťah k Bohu, k sebe samému a ku spoločnosti. Keď je tento vzťah narušený alebo prerušený zločinom, vytvára možnosti uviesť zase veci na pravú mieru.

Väčšina systémov kriminálnej justície vo svete sa opiera o zásadu odplaty. Tieto systémy retribučnej justície vyhlasujú, že previnilec je zodpovedný štátu a používajú trest ako vyrovnávací prostriedok tejto zodpovednosti. Naproti tomu nápravná justícia robí previnilca zodpovedným voči jeho obeť a narušenému spoločenstvu. Pri vedomí Božej premieňajúcej moci sa nápravná justícia snaží dať do poriadku škodu, napraviť napáchané zlo a priniesť uzdravenie všetkým zúčastneným, vrátane obeť, previnilca, rodín a spoločnosti. Cirkev sa premení, keď zareaguje na nároky nasledovania Krista tak, že sa stane prostredníkom tejto uzdravujúcej a systematickej zmeny.

1) VOJENSKÁ SLUŽBA

Odmietame vojnu a zdôrazňujeme mierové riešenie všetkých sporov medzi národmi. Kresťanské svedomie sa od počiatku potýkalo s drsnou skutočnosťou násillia a vojny, lebo toto zlo marí Božie láskyplné zámery s ľudstvom. Túžime po dni, kedy už nebudú vojny a ľudia budú žiť spolu v mieri a spravodlivosti. Niektorí z nás sú presvedčení, že vojna a iné formy násillia sú pre kresťanov neprijateľné. Mnohí kresťania sú presvedčení, že keď mierové alternatívy sklamú, je s poľutovaním potrebné dať prednosť zbraniam pred neobmedzenou agresiou, tyraniou a genocídou. Ctíme si svedectvo pacifistov, ktorí nedovolia, aby sme sa v otázke vojny a násillia stali samoľúbymi. Rešpektujeme tiež tých, ktorí podporujú použitie moci, avšak len v mimoriadnych situáciách a iba keď to je mimo akúkoľvek pochybnosť nevyhnutné a deje sa tak prostredníctvom

príslušných medzinárodných jednotiek. Žiadame stanovenie právnych zásad pre riešenie medzinárodných záležitostí ako prostriedok na vylúčenie vojny, násilia a donucovania v týchto záležitostiach.

Odmietame politiku vynucovanej vojenskej služby zo strany štátu ako nezlučiteľnú s evanjeliom. Pripomíname ťažké napätia, ktoré také donucovanie k vojenskej službe vytvárajú. Nabádame všetkých mladých dospelých, aby sa obrátili na svoju cirkev o radu, keď sa ako zodpovední občania rozhodujú podľa svojho svedomia. Kazatelia sú vyzvaní, aby boli ako poradcovia k dispozícii všetkým, ktorí sú povolani do vojenskej služby, aj tým, ktorí z dôvodov svedomia toto povolanie neuposlúchnu.

Cirkev slúži tiež tým, ktorí pre svoje svedomie odmietajú každú vojnu alebo určitú vojnu, a preto odmietajú nielen vojenskú službu, ale aj spoluprácu s vojenskými odvodnými komisiami. Podporujeme a rozširujeme službu cirkvi tým, ktorí sa vedome rozhodli slúžiť v ozbrojených zložkách alebo prijať náhradnú službu. Ako kresťania si sme vedomí toho, že ani cesta vojenskej akcie, ani pasívna cesta nie je pred Bohom vždy správna.

6 SVETOVÉ SPOLOČENSTVO

Boží svet je nedeliteľný. Technická revolúcia nám dnes vnucuje jednotu, ktorá zďaleka prevyšuje naše mravné a duševné schopnosti vytvoriť bezpečný svet. Táto vynútená jednota ľudstva sa stále viac prejavuje vo všetkých oblastiach života a konfrontuje cirkev, rovnako ako všetkých ľudí s problémami, ktorých riešenie nestrpí odklad: nespravodlivosť, vojna, vykorisťovanie, privilégia, rast populácie, medzinárodná ekologická kríza, rozmnožovanie atómových zbraní, rozvoj nadnárodných spoločností, ktoré pôsobia mimo akúkoľvek účinnú kontrolu vládnych štruktúr a pribúdajúce krutovlády v rôznych formách. Naša generácia musí nájsť schodné riešenia týchto a podobných problémov, ak má ľudstvo na tejto zemi prežiť. Zaväzujeme sa preto ako cirkev, že sa budeme usilovať o svetové spoločenstvo, ktoré je spoločenstvom ľudí, ktorí sa navzájom úprimne milujú. Chceme hľadať odpovede evanjelia na všetky tieto otázky, ktoré rozdeľujú ľudí a ohrozujú rast svetového spoločenstva.

A) NÁRODY A KULTÚRY

Boh prijíma jednotlivcov v ich rozdielnosti a takisto aj národy a kultúry. Žiadny národ a žiadna kultúra nezachádzajú so svojimi ľuďmi úplne spravodlivo a správne a žiadnemu štátu nie je blaho jeho občanov celkom ľahostajné. Cirkev musí volať štáty na zodpovednosť za nespravodlivé zaobchádzanie so svojimi občanmi a so všetkými ostatnými ľuďmi, ktorí žijú na ich území. I keď uznávame oprávnené kultúrne a svetonázorové odlišnosti každého národa, usilujeme sa o spravodlivosť a mier v každej krajine.

B) MOC A ZODPOVEDNOSŤ ŠTÁTU

Niektoré štáty majú väčší vojenskú a hospodársku moc než iné štáty. Mocní sú zodpovední za to, že ich bohatstvo a ich vplyv budú používané uvažene. Zdôrazňujeme právo a povinnosť ľudí vo všetkých krajinách rozhodovať o vlastnom osude. Vyzývame veľmoci, aby uplatnili svoj vplyv a rozšírili politické, sociálne a hospodárske sebaurčenie všetkých národov, namiesto presadzovania len vlastných záujmov. Vítame medzinárodné snahy o vybudovanie spravodlivejšieho medzinárodného hospodárskeho poriadku, v ktorom by sa obmedzené prírodné zdroje využívali čo najviac pre blaho všetkých národov. Vyzývame kresťanov v každej spoločnosti, aby nabádali svoje vlády a hospodárske subjekty vo svojom národe k úsiliu o zaistenie spravodlivejšieho ekonomického poriadku.

C) VOJNA A MIER

Sme presvedčení, že vojna je nezlučiteľná s Kristovým učením a s jeho príkladom. Preto zavrhuje vojnu ako nástroj zahraničnej politiky. Tento nástroj možno použiť iba ako poslednú možnosť pri bránení zlu ako je genocída, brutálne potláčanie ľudských práv a nevyprovokovaná medzinárodná agresia. Trváme na tom, že je najvyššou morálnou povinnosťou všetkých štátov riešiť všetky vznikajúce konflikty vo vnútri štátu alebo medzi štátmi mierovými prostriedkami. Keď si vlády stanovia svoje priority, musia prisúdiť ľudským hodnotám väčšiu váhu než vojenským požiadavkám. Treba pranierovať militarizáciu spoločnosti a skončiť s ňou. Výrobu, predaj a šírenie zbraní treba obmedziť a kontrolovať a výrobu, vlastníctvo a použitie atómových zbraní treba odsúdiť. Preto podporujeme všeobecné a úplné odzbrojenie pod prísnu a účinnou kontrolou.

D) PRÁVO A ZÁKON

Osoby a skupiny osôb musí mať vo svojom živote a vo svojom práve žiť v spoločnosti pocit bezpečia, ak má byť vytvorený a udržiavaný poriadok pomocou zákona. Za nemorálne pokladáme také usporiadanie života, ktoré vedie k trvalej nespravodlivosti. Aj národy musia mať vo svete pocit bezpečia, ak má dôjsť k vytvoreniu svetového spoločenstva.

Keďže sme presvedčení, že medzinárodná spravodlivosť si vyžaduje spolupôsobenie všetkých národov, pokladáme Organizáciu spojených národov s jej inštitúciami a Medzinárodný súdny dvor za najlepšie súčasné nástroje na dosiahnutie spravodlivosti a práva vo svete. Vítame snahy všetkých ľudí vo všetkých krajinách, ktorí sa usilujú o mier vo svete prostredníctvom zákona. Vítame medzinárodnú pomoc a spoluprácu vo všetkých krízových situáciách a konfliktoch. Žiadame prijatie všetkých štátov do Organizácie spojených národov, ktoré si prajú byť členmi a sú ochotné prevziať patričnú zodpovednosť. Naliehame na Organizáciu spojených národov, aby prevzala aktívnejšiu úlohu v rozvoji

medzinárodnej arbitráže. Sporné otázky a vznikajúce konflikty medzi štátmi by sa mali urovnávať záväzným rozhodnutím tretej inštalácie. Dvojstranné alebo viacstranné kroky mimo Organizáciu spojených národov by mali byť v súlade s jej zámerom a nie v rozpore s ním. Znova zdôrazňujeme svoju zodpovednosť za svet ako svoju farnosť a usilujeme sa o to, aby sa všetci ľudia a všetky národy stali plnými a rovnoprávnymi členmi skutočne svetového spoločenstva.

7 NAŠE SOCIÁLNE VYZNANIE

Veríme v Boha, Stvoriteľa sveta a v Ježiša Krista, Spasiteľa všetkého stvorenia. Veríme v Ducha Svätého, skrze ktorého spoznáваме Božie dary. Vyznávame, že sme tieto dary zneužívali a lutujeme svoje viny.

Dosvedčujeme, že stvorený svet je Božím dielom a zaväzujeme sa, že ho budeme chrániť, zvelebovať a zodpovedne používať spolu s ostatnými.

Vďačne prijímame pre seba a pre druhých požehnanie spoločenstva, sexuality, manželstva a rodiny.

Zasadzujeme sa za práva mužov, žien, detí, mládeže, mladých dospelých, starých ľudí a ľudí postihnutých, za zlepšenie kvality života a za práva a dôstojnosť všetkých ľudí.

Sme presvedčení, že všetci ľudia majú právo a povinnosť pôsobiť na Božiu slávu a pre svoje dobro a dobro druhých, a že pritom majú byť chránení; že majú právo na vlastníctvo ako zverenie od Boha, na slušný zárobok a zodpovednú spotrebu; a na odstránenie hospodárskej a sociálnej biedy.

Zaväzujeme sa k pôsobeniu pokoja vo svete, k presadzovaniu spravodlivosti a práva medzi všetkými národmi a osobnej slobody pre všetkých ľudí na svete.

Veríme v prítomné a konečné víťazstvo Božieho slova vo všetkých ľudských záležitostiach a ochotne prijímame svoje poslanie zvestovať evanjelium vo svete. Amen.

SUMMARY

Sociální práce jako významný rys metodistického hnutí v jeho počátcích

Social work as a significant feature of Methodism in its origins

Bc. Lenka Rendošová

This thesis deals with the examination and comparison of social activities of Methodism in its origins and at present. After comparison of the current Methodist movement we notes that for Methodism is still present its social dimension, although in many areas such gain the intensity as in the past, which is certainly due to a natural process in which sooner or later things become innovative and traditional decline the average everyday.

The present Methodist movement is actively involved in social and global events, although not to the same extent as in the beginning.